

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala doctorală de Științe Socio-Umane

TEZĂ DE DOCTORAT

REZUMAT

**CONTRIBUȚIA POMPIERILOR MILITARI GĂLĂȚENI,
LA CONFLICTELE ARMATE DIN PERIOADA 1877 – 1945**

Doctorand

IONAȘCU I. DAN CRISTIAN

Președinte

Prof univ.dr. Nicoleta IFRIM
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Conducător științific,

Prof. univ. dr. Silviu – Dan LUPAȘCU
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Referenți științifici

Cercet. șt. gr.I dr. Cătălin TURLIUC
Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Istorie
„A. D. Xenopol”

Prof.univ. dr. Constantin HLIHOR
Universitatea Națională de Apărare „Carol I”,
București

Prof univ.dr. Arthur-Viorel TULUȘ
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Seria U3: Istorie Nr. 13

GALAȚI

2020

Seriile tezelor de doctorat susținute public în UDJG începând cu 1 octombrie 2013 sunt:

Domeniul fundamental ȘTIINȚE INGINEREȘTI

- Seria I 1: Biotehnologii
Seria I 2: Calculatoare și tehnologia informației
Seria I 3: Inginerie electrică
Seria I 4: Inginerie industrială
Seria I 5: Ingineria materialelor
Seria I 6: Inginerie mecanică
Seria I 7: Ingineria produselor alimentare
Seria I 8: Ingineria sistemelor
Seria I 9: Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală

Domeniul fundamental ȘTIINȚE SOCIALE

- Seria E 1: Economie
Seria E 2: Management
Seria SSEF: Știința sportului și educației fizice

Domeniul fundamental ȘTIINȚE UMANISTE ȘI ARTE

- Seria U 1: Filologie- Engleză
Seria U 2: Filologie- Română
Seria U 3: Istorie
Seria U 4: Filologie - Franceză

Domeniul fundamental MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII

- Seria C: Chimie

Domeniul fundamental ȘTIINȚE BIOLOGICE ȘI BIOMEDICALE

- Seria M: Medicină

Mulțumiri

Imaginea oricărei instituții nu rezidă numai în îndeplinirea misiunilor specifice, ci și în cunoașterea istoriei acelei instituții. Teza de față este un omagiu închinat pompierilor care și-au dat viața, cadrelor militare care și-au pus viața în slujba apărării țării și alese mulțumiri adresate colectivului Inspectoratului pentru Situații de Urgență Galați.

Respectul și mulțumirile mele merg către toți cei care, prin încurajări, sugestii și critici au contribuit direct sau indirect la realizarea acestui demers științific, m-au susținut și au ajutat la finalizarea lucrării.

Doresc să transmit mulțumiri conducătorului științific, *prof.univ. dr. Silviu-Dan Lupașcu*, pentru răbdătoarea îndrumare, profesionalismul de înaltă ținută academică și observațiile valoroase de care am beneficiat pe toată perioada de pregătire doctorală și elaborare a tezei de doctorat. Sub îndrumarea conducătorului științific am elaborat articole științifice, care au fost prezentate la conferințe naționale și internaționale, publicate în volumele acestora sau în reviste cu impact în lumea științifică și care reflectă importanța și nivelul rezultatului cercetărilor efectuate.

Mă simt foarte onorat și mulțumesc *prof. univ.dr. Nicoleta Ifrim*, pentru onoarea de a accepta să facă parte în calitate de președinte, din comisia de evaluare și susținere publică a tezei mele de doctorat.

În mod deosebit aș dori să adresez mulțumiri referenților oficiali, *prof.univ. dr. Arthur Tuluș*, *prof.univ. dr. Constantin Turluc* și *prof.univ. dr. Constantin Hlihor* pentru onoarea de a accepta să facă parte din comisia de evaluare și susținere publică a tezei de doctorat, pentru a analiza și evalua rezultatele cercetărilor mele și pentru informațiile și sfaturile utile pe care le-am primit în perioada de finalizare a tezei.

Mulțumiri pe această cale conducerii Muzeului Național al Pompierilor „Foișorul de foc”, inginer Vasile Bălan și doamnei profesor Loredana Oprica, excelenți muzeografi cu o vastă cunoaștere a trecutului pompierilor din țara noastră. Cu răbdarea și înțelegerea primită datorită lor, am reușit să integrez trecutul pompierilor din Galați în istoria pompierilor din Capitală.

Alese mulțumiri doamnei Giulia (Antonescu) Vanau pentru mărturia orală despre un fost comandant al pompierilor militari gălățeni și pentru imaginile de familie cu acesta. Mulțumesc deopotrivă maestrului militar Emilian Erena pentru imaginile, colecție personală, cu aspecte din viața maiorului Ioan Nicolau și ale cazarmii pompierilor gălățeni.

Istoria pompierilor s-a dovedit destul de greu de reconstituit: am adunat mai multe informații din trecut, decât din prezent. De aceea, se cuvin mulțumiri colectivului din cadrul Depozitului Central al Arhivelor Militare Pitești pentru ajutorul primit în strângerea materialelor.

Pentru că cel mai mult timp l-am petrecut în Arhivele Naționale Centrale, se cuvin mulțumiri echipei de profesioniști din arhivele din capitală, pentru promptitudinea și ajutorul oferit în orientarea prin dosarele care conțin fragmente despre activitatea pompierilor.

Pasiunea pentru cercetare și sprijinul oferit de către Universitatea „Dunărea de Jos” Galați m-a ajutat să ajung în majoritatea arhivelor de pe teritoriul țării noastre. Pentru căldura și ajutorul oferit, mulțumesc doamnei Aida Dima din cadrul Serviciului Județean al Arhivelor Naționale Galați, căreia îi adresez mulțumiri pentru călăuzirea primilor pași pe domeniul fascinant al cercetării arhivistice. Se cuvin alese mulțumiri domnului director al Serviciului Arhivelor Județene Galați - dr. Adrian Pohrib, datorită căruia am căpătat încredere în reușita demersurilor cercetării, care păreau greu de terminat la început, în anul 2013.

Sunt profund recunoscător și adresez cele mai calde mulțumiri familiei mele pentru sprijinul moral, permanent și pentru înțelegerea acordată, în toată perioada studiilor doctorale și de finalizare a tezei de doctorat.

Galați, 01.11.2020

Dan Cristian Ionașcu

Cuprins

Mulțumiri	I
Cuprins	III
Introducere	V
CAPITOLUL I . Legislația și organizarea pompierilor militari în Moldova, în context european (1831-1848)	
1.1. Introducere	1
1.2. Evoluția organizării activităților de stingere a incendiilor în Europa	2
1.2.1. Italia	2
1.2.2. Franța	3
1.2.3. Marea Britanie	3
1.2.4. Rusia	4
1.3. Originile organizatorice ale Poliției și pompierilor	4
1.3.1. Instituția militară medievală a Agiei	4
1.3.2. Primele forme de organizare ale pompierilor români	4
1.3.3. Sarcinile pompierilor în „Regulamentul Organic”	5
1.3.4. Atribuțiile Poliției conform „Regulamentului Organic”	6
1.4. Regulamentul ostășesc din 1831	7
1.5. Măsurile de organizare a pompierilor, în timpul domniei lui Grigorie Mihail Sturdza	7
1.6. Contextul legislativ al organizării pompierilor militari din Moldova	8
1.7. Înființarea unei comenzi pojarnicești în 1840 la Galați	8
1.8. Un an de la înființarea pompierilor gălățeni. Înțelegerea dintre Mănăstire și Primăria Galați	9
1.9. Anul revoluționar 1848. Importanța zilei de 13 septembrie	10
1.10. Aspecte ale organizării pompierilor gălățeni în contextul dezvoltării orașului	11
1.11. Concluzii	11
CAPITOLUL II. Legislația și organizarea pompierilor militari în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1874)	13
2.1. Introducere	13
2.2. Organizarea administrației de către Alexandru Ioan Cuza	13
2.2.1. Reformele din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza	13
2.2.2. Regulamentul pompierilor din 1861	14
2.2.3. Regulamentul comenzilor de pompieri urbani	14
2.3. Modificările Legii pentru organizarea puterii armate în România	14
2.3.1. Etape ale prevederilor legislative privitoare la pompieri	16
2.4. Concluzii	17
CAPITOLUL III	
Pompierii militari în timpul domniei Regelui Carol I (1866-1914)	18
3.1. Introducere	18
3.2. Situația pompierilor în contextul organizării orașului Galați	19
3.3. Înființarea unui Corp al Pompierilor Militari	19
3.3.1. Încadrarea artileriei teritoriale cu pompieri	20
3.4. Preliminarii ale Războiului de Independență	21
3.5. Pompierii români în Războiul de Independență (1877-1878)	21
3.5.1. Pompierii gălățeni și tecuceni în timpul Războiului de Independență	22
3.6. Organizarea pompierilor gălățeni la sfârșitul secolului al XIX-lea	23

3.6.1. Anul 1891 și primele măsuri organizatorice practice	24
3.6.2. Inundațiile au adus noi schimbări: anul 1897	25
3.7. Concluzii	26
Capitolul IV. Corpul Pompierilor Militari de la 1900 până la sfârșitul Primului Război Mondial (1900-1918)	
4.1. Introducere	28
4.2. Primii pași către independența unităților de pompieri	28
4.3. Inspectoratul Pompierilor Militari	29
4.3.1. Transformări în iconografia pompierilor militari	30
4.3.2. Uniformele armatei române în perioada 1866-1916	31
4.4. Pompierii din Galați în ajunul Marelui Război	32
4.4.1. Maiorul Ioan Nicolau (1911 - 1930)	32
4.4.2. O școală pentru pompierii gălățeni și dotări binevenite	33
4.5. Intrarea României în război. Apărarea Galațiului	33
4.6. Activitatea pompierilor gălățeni pe timpul Marelui Război	33
4.7. Apariția activităților de prevenire a incendiilor	34
4.8. Primele mențiuni ale activității Companiei de Pompieri Tecuci	34
4.9. Înființarea Secției de Pompieri Tecuci	35
4.10. Preocupări ale Secției de Pompieri Tecuci pentru siguranța comunității	36
4.11. Începutul celui de-Al Doilea Război Mondial	36
4.12. Cazarma pompierilor gălățeni „13 Septembrie”	38
4.13. Realități locale: Galați, 1944	39
4.13.1. Pompierii Secției Tecuci, confrunțați cu realitatea războiului	39
4.14. Concluzii	40
Capitolul V . Evoluția preocupărilor pentru protecția, conservarea și apărarea populației civile de la Marea Unire până la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial (1918-1945)	41
5.1. Introducere	41
5.2. Repere cronologice din trecutul protecției civile în România	41
5.3. Regulamentul de apărare pasivă a populației contra atacurilor aeriene	43
5.4. Contribuția pompierilor la organizarea și instruirea populației civile	43
5.5. Legea de organizare a pompierilor militari din 1936	43
5.6. Organizarea apărării pasive. Aspecte practice de pe teritoriul țării	44
5.6.1. Organizarea apărării pasive din 1943	44
5.6.2. Organizarea Apărării Pasive la Secția de pompieri Tecuci, în pragul celui de-Al Doilea Război Mondial	45
5.6.3. Organizarea apărării pasive în mediul rural	45
5.6.4. Măsuri de asanare a muniției neexplodate în Tecuci	46
5.7. Concluzii	46
Capitolul VI. Analiza imaginii mediatice a pompierilor	
6.1. Introducere	47
6.2. Principalele apariții ale pompierilor gălățeni în presa locală din Galați	48
6.3. Misiunile pompierilor în perioada interbelică	49
6.3.1. Presa în domeniul Apărării Pasive	50
6.5. Concluzii	51
Concluzii generale	52
Bibliografie selectivă	53

Introducere

Istoriografia românească nu este prea bogată în domeniul trecutului pompierilor militari, astfel încât participarea la marile conflicte militare a fost destul de greu de reconstituit.

Studiul perioadei în care Alexandru Ioan Cuza a domnit, scoate la iveală un prim progres al pompierilor, în sensul stabilirii unor normative și a recunoașterii jertfei depusă pe Dealul Spirei, prin intermediul primei medalii militare (*Pro Virtute Militari*).

Perioada domniei lui Cuza oferă cadrul necesar menționării primelor reglementări care vizau pompierii, și anume „Regulamentul pompierilor” din 1861. Am analizat în același capitol „Regulamentul comenzilor de pompieri urbani” din 1874 și aspecte ale Legii pentru organizarea puterii armate în România, pentru a oferi o înțelegere coerentă, unitară despre evoluția organizării armatei, respectiv a pompierilor militari.

Imaginea apărării pasive în țara noastră, astăzi protecția civilă din cadrul Inspectoratelor Județene pentru Situații de Urgență, a fost cel mai bine exprimată în presa de specialitate a pompierilor, începând cu 1929, când a apărut periodicul *Buletinul pompierilor militari*, publicație care a rezistat de-a lungul timpului sub diverse denumiri, astăzi fiind cunoscută ca revista lunară „Pompierii Români”.

Motivația de a cerceta tema propusă are în vedere mai multe aspecte, bazate pe faptul că nu există o abordare istorică serioasă a trecutului pompierilor gălățeni, iar studiile care îi privesc direct sunt de dimensiuni reduse. În primul rând, în țara noastră nu există un studiu care să stabilească o cronologie a organizării, legislației și participarea pompierilor militari la marile conflicte armate, de la înființare până în prezent. Teza de față dorește să fie un prim pas în alcătuirea unei Enciclopedii a pompierilor români din toată țara, bazată atât pe studiile existente, dar mai ales pe continuarea acestora în arhivele județene, periodicele disponibile în bibliotecile și arhivele locale, completarea studiilor cu date din Registrul istoric al unităților precum și monografiile locale ale orașelor în care au funcționat unitățile de pompieri militari.

O altă motivație a alcătuirii tezei de față rezidă în specificul meseriei mele, de pompier militar în cadrul ISU Galați, cercetarea fiind o încercare de a evidenția faptele de arme ale înaintașilor. Descoperind istoria pompierilor, putem arunca o lumină nouă asupra prezentului, înțelegând astfel următorul pas în viitor.

Cercetarea temei propuse are trei obiective principale: studierea implicării pompierilor în marile conflicte militare din perioada 1877-1945, studiul organizării pompierilor din Galați de la începuturi până la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial și analiza comunicării mediatice a activității pompierilor, așa cum reiese din periodicele locale ale Galațiului. În calitate de responsabil cu relațiile publice și informarea cetățenilor în cadrul Inspectoratului pentru Situații de Urgență al județului Galați, am considerat că acest capitol este necesar, datorită unei noi lumini pe care o proiectează asupra dificultăților în organizarea pompierilor și datorită importanței preocupărilor pentru promovarea culturii și tradiției armei pompierilor. Fiind o lucrare de istorie locală, am încadrat activitatea pompierilor gălățeni în contextul legislației naționale, cu o scurtă introducere în trecutul organizării pompierilor din marile capitale europene, pentru a înțelege elementele comune de organizare a serviciului de stingere a incendiilor din țara noastră.

Pe parcursul cercetărilor pentru realizarea lucrării, am utilizat câteva metode științifice în studiul documentelor: metoda inductivă, metoda deductivă, metoda analogiei și metoda descrierii. Cea mai mare parte a analizei lucrării de față are la bază cercetarea arhivelor naționale județene din Galați și Iași. Am consultat de asemenea arhivele naționale din București, Arhivele Militare Naționale din București și Pitești care, alături de arhivele din vestul țării (Timișoara, Arad, Oradea, Cluj), au completat în mod necesar tabloul organizării pompierilor din Galați. Din păcate, un fond imens numit *Inspectoratul Pompierilor Militari* din

Depozitul Legal de Arhivă Pitești, nu a fost încă desecretizat. Însă acest impediment nu poate decât să devină o oportunitate pentru a continua cercetările în viitor.

Primul capitol este alcătuit din 12 subcapitole și tratează primele normative în organizarea pompierilor din Moldova, în context european. După ce am arătat originile organizatorice ale poliției și pompierilor, am analizat rolul pompierilor în cadrul Agiei. Important este atât capitolul care redă documentul înființării unei comenzi de pompieri la Galați în martie 1840, cât și zăpădul de învoială dintre Metocul Mănăstirii și pompieri, datorită faptului că localizează primul post de supraveghere al pompierilor, în turla – respectiv curtea bisericii.

Revoluția română pașoptistă a oferit ocazia pompierilor să se opună trupelor de ocupație otomane, când pompierii sub comanda căpitanului Pavel Zăgănescu au inițiat momentul care a generat conflictul armat, Regimentul de artilerie și pompierii fiind decimați de armata otomană la cazarma din Dealul Spirei. Jertfa dată de pompieri este comemorată și astăzi la 13 septembrie, sub forma Zilei Naționale a Pompierilor din România, cu această ocazie organizându-se activități festive în toate Inspectoratele pentru Situații de Urgență din țară.

Al doilea capitol al tezei se referă la aspecte legislative și de organizare a pompierilor militari în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza și după, respectiv perioada anilor 1859-1874. Un moment important în istoria pompierilor este *Legea pentru organizarea puterii armate* în România din 1864, care împărțea armata națională în armata permanentă și miliție, pompierii împreună cu artileria, cavaleria, flotila și trupele auxiliare devenind arme de sine stătătoare în cadrul armatei permanente, subordonați Ministerului de Război. În cadrul organizării armatei, pompierilor militari le revenea sarcina de a veghea la apărarea bunurilor materiale de flagelul incendiilor.

Al treilea mare capitol este alcătuit din cinci subcapitole, care tratează organizarea pompierilor militari în timpul domniei Regelui Carol I, între anii 1866-1914. Importanța capitolului rezidă în tratarea unor aspecte legate de înființarea unui Corp al Pompierilor Militari, cea mai importantă măsură fiind încadrarea artileriei teritoriale cu pompieri, care au primit specializarea de artileriști. Un alt moment important al acestui capitol este participarea pompierilor la Războiul de Independență, unde militarii s-au remarcat prin asaltul asupra redutelor turcești și au primit Brevetul și Crucea pentru Trecerea Dunării. Sunt arătate aspecte organizatorice ale subunităților de pompieri din Galați și Tecuci pe timp de pace și război, aspecte care fac trecerea către starea pompierilor la sfârșit de secol XIX, în comparație cu dese dezertări care aveau loc înainte de venirea regelui la domnie.

Al patrulea capitol conține 12 subcapitole și debutează cu efortul obținerii unei conduceri și administrări separate într-un Inspectorat al Pompierilor Militari (1926), urmată apoi de constituirea într-un Comandament al Pompierilor Militari (1929).

Capitolul 4 se remarcă prin tratarea unui subiect de actualitate în arma pompierilor și anume activitățile de prevenire a incendiilor, fiind prezentate aspecte organizatorice de început de pe tot cuprinsul țării. Importanța prevenirii incendiilor rezidă în faptul că este un alt aspect al activității pompierilor, pe lângă stingerea incendiilor și asanarea muniției neexplodate, care vine în sprijinul cetățenilor în ambele războaie mondiale prin recomandări teoretice și instructaje practice. Prevenirea incendiilor capătă o importanță covârșitoare pe timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, când populația primește permanent sfaturi și reguli de comportament pe timpul bombardamentelor aeriene, dar și pentru amenajarea locuințelor, astfel încât să fie minimalizate distrugerile bombardamentelor. Principalele realități locale ale anului 1944 fac referire la golirea orașului de administrațiile locale și populație, pompierii fiind fără uniformă și mașini, încolonați de către trupele germane de ocupație, puținele dotări care le-au rămas fiind distruse sau rechiziționate de ruși.

Capitolul al patrulea este important și datorită documentului de înființare al Secției de pompieri Tecuci în august 1928, în acest context fiind arătate și imagini ale cazărmii pompierilor din Galați - numită „13 Septembrie” după momentul glorios al luptei din Dealul Spirei.

Capitolul al V-lea marchează momentul debutului activităților de apărare pasivă, în cadrul cărora pompierii primesc noi misiuni. Legea de organizare a pompierilor din 1936 arată că misiunea pompierilor, pe lângă „prevenirea și combaterea sinistrelor” de până atunci, era și respectarea prevederilor Regulamentului Apărării Pasive contra atacurilor aeriene. Sunt analizate prevederile *Regulamentului*, prin prisma implicării pompierilor în pregătirea, organizarea și protejarea populației civile pe timp de război. Sunt arătate aspecte practice și probleme de organizare a apărării pasive și implicarea pompierilor în probleme ale comunității; am pus în paralel legislațiile trecută și prezentă în protejarea populației civile, prin multiplele aspecte ale domeniului, în speță de alarmare, asanare a muniției neexplodate, instruire a populației și decontaminare a terenurilor prin înlăturarea bombelor neexplodate.

Ultimul capitol, al VI-lea, completează documentele de arhivă prin articole din mass-media locală a anilor 1887-1938 referitoare la misiunile pompierilor, activitățile fiind puse în paralel cu misiunile pe care le îndeplinesc astăzi serviciile profesionale în domeniul situațiilor de urgență.

Concluziile tezei arată relevanța tezei astăzi, în primul rând prin aducerea în actualitate a temei datorită tratării comparative a trecutului și prezentul pompierilor, a corespondenței legislației din trecut cu legislația specifică astăzi în prevenirea incendiilor, prin intermediul sintagmei „gestionarea situațiilor de urgență” și nu în ultimul rând datorită abordării unitare a istoriei pompierilor militari din România, în contextul european al organizării acestora. Aceste două abordări duc la o mai bună înțelegere a evoluției instituționale, teza fiind un bun instrument de lucru pentru cercetările științifice ulterioare și datorită analizei imagologice a pompierilor în aparițiile mass-media.

CAPITOLUL I

Legislația și organizarea pompierilor militari în Moldova, în context european (1831-1848)

1.1. Introducere

Capitolul de față debutează cu un scurt istoric al pompierilor din Italia, datorită rădăcinilor în Roma Antică pentru organizarea, prevenirea și stingerea incendiilor. Capitolul trece în revistă și principalele reglementări de prevenire a incendiului în Marea Britanie, Franța, Rusia și Principatele Române. Aspectele organizatorice sunt ulterior puse în legătură cu modul în care țara noastră a preluat secvențe din modul de organizare otoman, rus, francez și german - în domeniul apărării pasive - al pompierilor, modelul francez fiind cel care a rezistat în timp și a imprimat cele mai multe caracteristici realităților din țara noastră, inclusiv astăzi prin modelul SMURD care are o vechime de peste 13 ani.

Prevederile „Manualului administrativ” al Moldovei sunt importante pentru că fac referire la obligațiile recrutului, dar mai ales pentru măsurile de pedepsire a incendiatorilor, principalele reguli de comportament în oraș și pentru gospodăria pentru evitarea izbucnirii unor focuri.

Am menționat înființarea Eforiilor, conform prevederilor *Regulamentului Organic*, datorită legăturii directe cu activitatea pompierilor. Eforia avea sarcina de a cumpăra sacale și pompe pentru tulumbagii, să construiască cișmele, poduri, asigurarea iluminatului stradal și întreținerea străzilor.

Contextul legislativ al înființării pompierilor în Moldova a fost dat de înființarea pompierilor Capitalei, după care a doua Companie a fost înființată la Iași, iar modelul acesteia preluat în toată Moldova. Dezvoltarea Galațiului și statutul de port-franc a încurajat autoritățile să aprobe înființarea unei forme incipiente de organizare a stingerii incendiilor, militarizarea serviciului având loc abia în 1840, când Vasile Beldiman a fost însărcinat cu punerea bazelor unui serviciu profesionist de pompieri la Galați. Despre cazarma pompierilor se spunea, într-un raport din 1842, că oferă condiții impropriei vieții umane.

În contextul organizării sistemului de prevenire a incendiilor în Galați, Mănăstirea Metoc - „Sfinții Arhangheli” de astăzi, a fost aleasă în anul 1832, pentru organizarea unui punct de supraveghere a apariției incendiilor din clopotnița bisericii.

De reținut este momentul 13 septembrie 1848, când pompierii sub comanda căpitanului Zăgănescu inițiază conflictul cu armata otomană din Dealul Spirei, majoritatea dându-și viața acolo alături de trupele Regimentului 2 Infanterie, în locul unde astăzi este ridicat un monument de recunoștință veșnică pentru jertfa depusă.

Capitolul tratează și câteva aspecte privitoare la serviciul pompierilor din cazarma gălățeană a anilor 1881. Pe lângă Regulamentul aprobat în 1861, pompierii respectau câteva reguli interne de organizare, desprinse din experiența anilor trecuți; erau aspecte practice privind pompierii care supravegheau permanent zona din foișor, atribuțiile de alarmare și supraveghere a evenimentului ce reveneau polițiștilor, precum și posibilitatea de a anunța armata în cazul unui incident major.

1.2. Evoluția organizării activităților de stingere a incendiilor în Europa

Istoria urbană a incendiilor nu poate fi doar o chestiune de periodizare, o împărțire în două perioade: una în care clădirile erau din lemn și ardeau constant, în timp ce perioada modernă a însemnat controlarea focului și construcții din piatră. Incendii majore au mistuit și orașele moderne, datorită aglomerării urbane și a marilor construcții care au permis cantități crescute de marfă. Mai degrabă, focul a fost un fir roșu în evoluția marilor orașe, făcând parte din viața cotidiană până la apariția electricității.

Focul a diferențiat categoriile sociale prin accesul la lumină și căldură, permițând lucrul pe timpul nopții în special în porturi. Odată ce orașele au devenit permanent active, noaptea devenind zi, noi riscuri de incendiu au început să apară. Porturile au devenit dinamice, iar comerțul maritim a însemnat schimburi de produse inflamabile ca bumbacul, zahărul și tutunul.

Casele din piatră au adus siguranța în perioada modernă, iar autoritățile au dezvoltat noi strategii urbane de prevenire a incendiilor. Impunerea unor norme de construcție, scoaterea industriilor din oraș, interzicerea focurilor de artificii a fost un răspuns universal al orașelor la pericolul focului.

Confruntată cu aglomerări urbane în creștere, edilitatea a construit o viziune pe termen lung, investind în tehnică de stingere performantă, care a transformat serviciul de stingere de astăzi, într-un răspuns profesionist la noile provocări aduse constant de foc.

Abia când prevenirea și stingerea incendiilor a dobândit caracter de lege, schimbările majore s-au putut face în sensul protejării comunităților și gestionarea situațiilor de urgență. Marile incendii au avut rolul de a evidenția importanța măsurilor de prevenire a incendiilor, au determinat trecerea de la formațiunile voluntare către unități de pompieri cu pregătire militară, și au determinat modernizarea tehnicii de stingere, construind orașele pentru a preveni răspândirea incendiilor. Cunoștințele obținute în urma militarizării serviciului de stingere au rezultat din transferul de cunoștințe în vederea securității la incendiu, pe multiple niveluri: de la specialiștii din cadrul Inspectoratului Pompierilor - către populație, între orașe și în interiorul spațiului urban. Acestea au fost apoi transformate în diferite strategii de prevenire sau stingere a incendiilor din partea guvernelor, planuri edilitare sau inovații tehnice destinate pompierilor.

1.2.1. Italia

Primele izvoare scrise despre măsurile de prevenire și stingere a incendiilor le avem din Roma antică. În anul 6 d.Hr. împăratul Octavian Augustus (63 î.Hr.-14 d.Hr), a organizat un corp special pregătit de gărzi de noapte, purtând numele de *Militia Vigilum*. Principalul scop al acestui corp era de a monitoriza străzile în timpul nopții și de a proteja orașul împotriva incendiilor frecvente, în special din cauza infrastructurilor preponderent din lemn, utilizarea flăcărilor deschise pentru gătit (mai ales la etaj) și a răspândirii incendiilor.

Datorită incendiului de la Roma din 64 d.Hr., împăratul Nero Claudius Caesar Augustus Germanicus (37-68 d.Hr.) a emis primele prevederi în domeniul urbanismului, considerate drept adevărate „reglementări privind prevenirea incendiilor”. Aceste dispoziții, deși au peste două mii de ani, sunt încă în vigoare datorită eficacității lor:

- a) interdicția de a construi case mai mari de 17 metri cu ziduri comune;
- b) importanța gurilor de apă, cișmele (astăzi hidranți);
- c) instituirea unor instituții publice de stingere a incendiilor.

Aceste dispoziții, ca și cele din următoarele două mii de ani, au pregătit drumul către stingerea incendiilor de către o organizație autonomă de pompieri. În istoria modernă, în toate marile aglomerări urbane și mai ales în capitale, unitățile armatei au fost organizate să efectueze serviciul de pompieri ori s-au înființat corpuri de pompieri echipate cu uniforme militare și supuse reglementărilor trupelor de infanterie.

În 1739, guvernatorul Romei, Monseniorul Filippo Bondelmonte, a elaborat un document care marchează astăzi prima dispoziție pentru organizarea unui personal cu atribuții de stingere și instruit pentru a face față situațiilor de urgență.

În Italia, primul Corp de pompieri a fost înființat la Napoli de către Giuseppe Bonaparte printr-un Decret din 28 februarie 1806, care organiza Poliția și stabilea că un comisar general al orașului Napoli „...va fi responsabil de luarea de măsuri pentru prevenirea și oprirea incendiilor; în acest sens, vor fi înființate pompierii, între care el va deține conducerea”.

1.2.2. Franța

Istoria pompierilor francezi a început în Evul Mediu, când incendiile erau greu de controlat, iar organizarea stingerii întâmpina greutăți. În orașe cetățenii organizau tururi de pază împotriva incendiilor pe timpul nopții.

După ce François du Périer Dumouriez a introdus folosirea pompelor de apă la Paris în 1699, anul 1716 a însemnat înființarea „Gardei Pompelor”, un serviciu public și gratuit de stingere. O ordonanță regală din 1733 a extins gratuitatea serviciului de stingere în tot regatul.

Prin Decretul Imperial din 18 septembrie 1811, pompierii (*sapeurs-pompier*) au fost cei care au preiau sarcina stingerii incendiilor în Paris. Revoluția din 1789 a însemnat și desființarea organizării civile în favoarea eficienței și profesionalismului militar, pompierii fiind puși la ordinele prefectului de poliție.

Proclamarea celei de-a Treia Republici Franceze reprezintă și debutul unor invenții moderne și dotarea pompierilor. Decretul din 1875 este cel care a fixat principalele responsabilități ale pompierilor: a) definirea misiunii principale: combaterea incendiilor; b) atașarea la Ministerul de Interne; c) suportarea întreținerii de către municipalități; d) eliminarea diferențelor dintre voluntarii din Garda Națională (care interveneau la incendiile din orașele-garnizoană) și pompierii din orașe; e) uniforme; f) numirea unui Inspector al Departamentului, de către Prefectul poliției.

1.2.3. Marea Britanie

Cu toate că majoritatea clădirilor din Londra ajung să fie construite din piatră după 1800, acestea ardeau din cauza numeroaselor anexe din lemn.

Serviciul de stingere a incendiilor din Marea Britanie a fost preluat de municipalitate la începutul secolului al XIX-lea, fiind considerată etapa profesionalizării pompierilor. În istoria pompierilor englezi, Geoffrey Blackstone a arătat trecerea de la protecția la incendii oferită de către corpuri de voluntari și companiile de asigurare care ofereau servicii de stingere clienților contra unei sume de bani, către înființarea unei rețele organizate de brigăzi de stingere, finanțate și conduse la nivel local.

Marele Război a forțat impunerea unui standard comun tuturor serviciilor de stingere, forțând unirea pompierilor pentru a cere o salarizare corespunzătoare efortului depus și condiții adecvate de muncă. Între anii 1941 și '47, a luat ființă un Serviciu Național de Stingere

(„National Fire Service”) menit să ofere protecție țării în fața raidurilor aeriene și a bombelor incendiare aruncate deasupra Londrei.

1.2.4. Rusia

Importanța istoricului serviciului de pompieri din Rusia rezidă în faptul că, începuturile funcționării pompierilor din Moldova și Țara Românească, au la bază tehnica de stingere și organizarea rusească. În al doilea rând, adoptarea *Regulamentului Organic* a întărit schimburile de cunoștințe și achiziția de sacale și pompe din Rusia. Modelul rusesc s-a suprapus peste baza de organizare preluată din imperiul otoman, constituindu-se într-o a doua etapă a evoluției pompierilor, pe care o putem plasa între anii 1831 și 1840 și o putem numi etapa *Regulamentelor Organice*.

Cele mai importante măsuri în prevenirea incendiilor au fost elaborate sub conducerea lui Ivan al III-lea cel Mare (1462-1505) care, după ce a participat la eforturile stingerii unui mare incendiu din Moscova, a promulgat în 1472 o serie de reguli care interziceau utilizarea sobelor, candelor, torțelor de foc în uzul cotidian, alături de instrucțiuni speciale pentru fierari și sticlari, pentru a lucra cât mai departe de depozitele cu praf de pușcă. Codul de legi al lui Ivan cel Mare (1497) prevedea pedeapsa cu moartea pentru incendiatori, iar în 1504 a fost înființată o gardă de pază contra incendiilor în Moscova.

În 1853 existau deja 460 de servicii de stingere în toată Rusia, pentru ca în 1857 să fie tipărit deja un Regulament al incendiilor, document care însuma toate normativele emise în vederea protecției și prevenirii incendiilor din Rusia. În perioada 1918 și până în 2002, serviciul de stingere din Rusia a făcut parte din Ministerul Afacerilor Interne. După această dată, a devenit Ministerul Situațiilor de Urgență al Rusiei.

1.3. Originile organizatorice ale Poliției și pompierilor

1.3.1. Instituția militară medievală a Agiei

În prima jumătate a secolului al XVIII-lea, mai ales după reformele lui Constantin Mavrocordat dintre anii 1741-1743, atribuțiile Agiei au devenit polițienești, în detrimentul responsabilităților militare. Serviciile de stingere erau introduse în Țara Românească pe filieră fanariotă și adaptate la realitățile țărilor românești, cu excepția Transilvaniei.

Odată cu a doua jumătate a secolului al XVII-lea și debutul secolului al XIX-lea, la funcțiile juridico-polițienești ale Agiei, au fost adăugate obligații față de municipalitate, privitoare la: controlul schimburilor economice, aprovizionarea orașului cu produse de strictă necesitate, controlul breslelor, fiscalitate și edilitate.

1.3.2. Primele forme de organizare ale pompierilor români

În 1832, generalul Pavel Kiseleff a dispus repararea și completarea pompelor din dotarea pompierilor bucureșteni, impunând prevederile Ofisului Domnesc în tot Principatul, astfel: cumpărarea de cai, tulumbe și repararea pompelor din dotarea pompierilor, organizarea cetățenilor pe mahalale, pentru a ajuta pompierii în cazul marilor incendii (sub coordonarea poliției), iar cazarma poliției să aibă în dotare tehnica de stingere suplimentară celei aparținând de pompieri. Organizarea unei companii de pompieri militari în București s-a încheiat între anii 1841-1842, sub domnia lui Gheorghe Bibescu.

Militarizarea serviciului de incendiu în Moldova a avut loc la 3 ianuarie 1835, când s-a înființat „Roata de foc” a orașului Iași. Tot în 1835 s-a stabilit și uniforma pompierilor militari. Acest proces s-a suprapus peste aplicarea prevederilor impuse de ocupația rusă, sub forma unui „Regulament Organic”.

Organizarea pompierilor din Transilvania a fost adaptată după regulamentele și practica formațiunilor de pompieri din Regatul austro-ungar, unde au existat mult mai devreme școli de instruire, unelte de stingere și legislație. Militarizarea serviciului de stingere face să dispară treptat majoritatea formațiunilor de pompieri voluntari după Marea Unire, pentru a fi înlocuiți cu militari. Formațiunile de pompieri civili care au rezistat până astăzi, ne arată tabloul unor grupuri profund atașate de cultura zonei, de comunitatea în care trăiesc, alături de o cultură a apartenenței care dovedește un tezaur bogat în semnificații, la care tradiția militară a pompierilor se simte tentată să renunțe.

1.3.3. Sarcinile pompierilor în „Regulamentul Organic”

După ce, în 1829, în Principate a fost instituită administrația generalului Pavel Kiseleff pentru a pregăti calea unei viitoare anexiuni, conjunctura a devenit favorabilă Rusiei. „Regulamentele Organice” fac parte din cadrul general dictat de necesitatea realizării proiectului politic al statului român modern.

În timpul ocupației rusești dintre 1828-1834, s-au luat măsuri pentru prevenirea, anunțarea și stingerea incendiilor în orașe. „Regulamentul Organic”, pus în aplicare în Moldova începând cu 1 ianuarie 1832, cuprinde și câteva dispoziții privind apărarea orașelor împotriva incendiilor. Paza contra incendiilor cădea în grija Sfatului Municipal, instituție nouă care avea să se ocupe pe viitor de buna administrare și gospodărire a orașelor, înlocuind vechea Vornicie de Poliție înființată la Iași în 1813.

În studierea *Regulamentului Organic*, articolul care prevede că „miliția se ocârmuiește după reglementul milităresc” indică faptul că poliția, jandarmii și pompierii au avut organizare militară la momentul înființării, în cadrul Ministerului de Interne. De la înființarea lor până la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, pompierii parcurg un ciclu complet: de la Ministerul Treburilor din Lăuntru trec prin organizarea militară a Ministerului de Război, apoi se desprind definitiv fiind re-încorporați în cadrul Ministerului Afacerilor Interne odată cu 1945 și încetarea războiului. Necesitățile impuse de perioada unor conflicte armate au dovedit utilitatea prezenței lor pe fronturile Războiului de Independență. Marea Unire îi găsește pe pompieri organizați într-un Inspectorat al Pompierilor Militari, sub coordonarea Inspectoratului General al Artileriei.

Responsabilitățile Ministerului Departamentului din Lăuntru.

Înființarea eforiilor orășenești

Înființarea eforiilor orășenești, numite și „sfaturi municipale” avea în vedere o mai bună organizare a comunității. Una dintre sarcinile Eforiei era îndatorirea de a obține „uneltile pentru pojar (focuri), ...pentru curățire,... pentru ceșmele, pentru poduri, pentru luminare, pentru ținerea pardosălii ulițelor în bună stare”. Un alt aspect organizatoric era împărțirea orașului în cvartaluri (ceastii), purtând culorile roșu, albastru, galben și verde, în timp ce străzile și casele urmau să primescă nume și numere. Această împărțire o respecta și pompierul de strajă în foisor, care folosea steagurile în culoarea ceastiilor pentru a arăta în direcția incendiului. *Regulamentul organic* arată utilitatea punctelor de observare la înălțime, prin fixarea a „două picheturi” „pentru paza despre foc”.

În Galați, pompierul care semnaliza incendiul din turn, sau gardianul care aducea informația la cazarma pompierilor trebuia să dea indicații pentru orientarea către incendiu

folosind culoarea mahalalei și repere fizice precum biserica, o cârciumă, casa unui negustor cunoscut.

Una dintre măsurile importante ale *Regulamentului* făcea referire la obligația celor care construiau pe drumurile principale și în piețe, să ridice construcții din piatră sau cărămidă. În plus, orice construcție din scânduri trebuia dărâmată după șase luni, iar dughenele negustorilor din oraș, ridicate din materiale combustibile, trebuiau distruse în timp de trei ani de la publicarea anunțului.

O altă prevedere a *Regulamentului Organic* impunea alcătuirea unei „bresle de tulumbagii” aflați sub conducerea unui ofițer, dotați cu sacale și căruțe cu tehnica necesară stingerii incendiilor: „ciuturi, topoară, cângi, scări și alte unelte trebuitoare”. Agia trebuia să se asigure că și unele case aveau o parte din aceste dotări. *Regulamentul* arată că Agia era responsabilă de acțiunile tulumbagiilor, dar și pentru măsurile de prevenire a incendiilor. Același articol fixează vizite periodice ale hornarilor la fiecare casă, pentru a curăța coșurile de fum. În Transilvania, coșarii raportau poliției persoanele care refuzau curățarea periodică a coșurilor de fum, iar instituția aplica amenzi.

A treia măsură importantă asupra căreia trebuia să vegheze Agia era limitarea cantităților de materiale combustibile, fân, cherestea sau păcură, care intrau în oraș. Responsabilitatea lui Agă „să se afle năpistan la ori-ce incendii” apare în București la 1810.

Cuvântul „breaslă” face referire la o „asociație profesională” specifică evului mediu.

Sintagma „breaslă de tulumbagii” utilizată de *Regulament*, arată faptul că pompierii erau considerați o entitate distinctă, cu propria conducere, o instrucție specializată și misiuni specifice. Sintagma care făcea referire la pompieri avea în vedere reunirea meșteșugarilor în organizații de breaslă, intenția domnitorului fiind aceea de profesionalizare a celor care urmau să se înroleze în acest serviciu.

1.3.4. Atribuțiile Poliției conform „Regulamentului Organic”

În ceea ce privește administrația, *Regulamentul Organic*, „a fost un factor de progres, o adevărată Constituție, care a pus baza instituțiilor României moderne”. Modernizarea instituțiilor administrative poate fi corelată cu maturizarea politică a Principatelor Române. Între factorii evoluției amintim creșterea populației, fapt care impunea reorganizarea vechii poliții (Agia) odată cu creșterea personalului. Un alt factor era extinderea continuă a spațiului urban, din punct de vedere teritorial. Pe fondul mării diversități tradiționale a sarcinilor poliției, care se ocupa cu tot ceea ce ține de *polis*, s-a ajuns la o specializare a poliției și la o diviziune a sarcinilor sale.

„Agia” se transformă în *poliție* între anii 1806-1812, iar în 1848, sub domnia lui Gheorghe Bibescu, denumirea de agă se transformă în „șeful poliției”, titlu care din anul 1859 este transformat în „prefect de poliție”.

În completarea *Regulamentului*, Departamentul Treburilor din Lăuntru a elaborat „Așzământul Îmbunătățit” (1832) care arată colaborarea dintre Agie și Eforie.

În selectarea slujitorilor pentru serviciul Poliției și implicit al serviciului de stingere, asistăm la primele criterii de selecție profesională. Din sarcinile poliției, se desprind și activitățile serviciului de stingere. Atunci când supravegherea spațiilor publice a devenit tot mai importantă pentru poliție, atunci semnalarea incendiilor s-a făcut mai rapid către pompieri, scăzând astfel pagubele produse. În contextul creșterii demografice și teritoriale a orașelor Iași, Galați, poliția și pompierii și-au adaptat serviciile la noile realități urbane.

Serviciul de pompieri (tulumbagii) fiind în subordinea poliției, putem considera că sarcina prevenirii și stingerii incendiilor impunea și ajutorul poliției. Gravitatea unor incendii,

consecințele dramatice produse de întinderea lor făcea ca instituțiile să colaboreze în vederea stingerii lor, evenimentele negative fiind urmate de elaborarea unor norme sau regulamente interne.

1.4. Regulamentul ostășesc din 1831

După înfrângerea Revoluției din 1821 și restabilirea domnilor pământeni în Țara Românească și în Moldova, Generalul Pavel Kiseleff a înaintat un proiect pentru organizarea oștirilor pământene și formarea unei comisii pentru acest lucru. La 5 martie 1831 a apărut „Regulamentul ostășesc pentru Miliția Pământeană a Principatului Valahiei, fiind aprobat la 11 aprilie 1831 și încorporat, asemenea „Regulamentului pentru Miliția Națională a Moldovei”, în „Regulamentul Organic”.

În Moldova, pompierii au fost organizați la Iași într-o companie prin *Regulamentul ostășesc* din 1831. Uniformele și armamentul erau asemănătoare cu ale miliției moldovene, spre deosebire de Țara Românească care a înființat un corp civil parțial militarizat și încadrat cu pompe de stingere și peste 100 de pompieri. Pompierii depindeau de șeful poliției capitalei (aga), pentru serviciul de stingere a incendiilor, iar pentru instrucția militară, organizare, armament și uniforme, de spătar.

1.5. Măsurile de organizare a pompierilor, pe timpul domnitorului Grigorie Mihail Sturza

„Comisia Embarcească” necesară administrării portului și măsuri de ordin edilitar a arătat o grijă deosebită pentru apărarea contra incendiilor. Obștea Galațiului a decis în august 1830 ca „fieștecare dughengiu și căsaș să aibă gata poloboc pururea cu apă, cațe, topor, scară și funie legate de vârful dughenilor și a caselor”.

În Moldova, domnitorul Mihail Sturza (1834-1849), a fost cel care s-a ocupat de reorganizarea serviciilor pentru combaterea incendiilor. În orașul Iași, serviciul urma să fie îndeplinit de o unitate militară și Sfatul Administrativ a întocmit un proiect pentru înființarea unei unități militare însărcinată cu stingerea incendiilor, denumită „Roată de pojarnici” (Companie).

Militarizarea serviciului de incendiu în Moldova a avut loc la 3 ianuarie 1835, când s-a înființat „Roata de foc” a orașului Iași. Tot în 1835 se stabilea și uniforma pompierilor ieșeni, în același timp cu aplicarea prevederilor impuse de ocupația rusă, prin „Regulamentul Organic”.

Până la organizarea Roatei de pompieri militari din Iași, serviciul de pază a incendiilor de pe lângă Agie rămâne principala organizare a combaterii incendiilor în Moldova, în timp ce Transilvania avea deja formațiuni de pompieri voluntari care funcționau după Statute proprii.

Organizarea pompierilor în „Manualul administrativ” al Moldovei

„Manualul Administrativ” al Principatului Moldovei a fost tipărit în două volume, în perioada 1855-1856 și a avut o importanță deosebită în dezvoltarea sistemului administrativ.

Unul dintre aspectele prevăzute în *Manualul administrativ* face referire la „Drepturile și privilegiile rangurilor companiei de pompieri”. Ofițerii de pompieri apar ca fiind numiți din rândurile miliției, având drepturile asemănătoare cu ale jandarmilor, rangurile inferioare.

Manualul precizează și momentul înființării companiei de pompieri din Iași, arătând existența unor tulumbe vechi, probabil cumpărate de comunitate, precum și tulumbe noi aduse din Rusia, împreună cu accesoriile necesare cazarmii de pompieri: sacale, căruțe și hamuri, găleți, topoare, sfori, săbii scurte, uniforme și cai.

Câteva prevederi ale *Manualului* fac referire la comportamentul populației în raport cu pericolul prezentat de incendiu. Era văzută drept „faptă criminală” incendierea intenționată a caselor și câmpurilor, considerându-se afectată siguranța publică a cetățenilor.

S-a ordonat ca cetățenii să aibă grijă de focuri pe timp de vânt; boierii trebuiau să aibă grijă de slugile din casă, instruindu-le să nu provoace incendii din cauza neglijențelor, lumânărilor aprinse ori țigări aruncate în grajduri sau poduri; de asemenea fiecare să aibă pentru stingerea începuturilor de incendii, căzi pline cu apă, scară și cange.

1.6. Contextul legislativ al înființării pompierilor în Moldova

În Moldova, domnitorul Mihail Sturza (1834-1849), a fost cel care s-a ocupat de reorganizarea serviciilor pentru combaterea incendiilor. În orașul Iași, serviciul urma să fie îndeplinit de o unitate militară și Sfatul Administrativ a întocmit un proiect pentru înființarea unei unități militare pentru stingerea incendiilor, denumită „Roată de pojarnici” (Companie).

În Iași, Sfatul Administrativ a întocmit un proiect pentru înființarea unei unități militare în oraș, denumită „Roată de pojarnici”- fapt pus în practică la 3 ianuarie 1835.

Obștea târgoveților din Galați s-a arăta prima preocupată de problema dotării pompierilor comunali. La 12 august 1830 negustorii au propus edilității curățenia gunoaielor aruncate la întâmplare, dărâmarea clădirilor insalubre și fiecare negustor să aibă o rezervă de apă și minumul de unelte necesare întreruperii incendiilor. Obștea Galațiului hotărăște construirea unor instrumente de stingere a incendiilor: în 1832 au fost cumpărate de la Brașov două tulumbe, pe lângă cea deja disponibilă și o căruță pentru transportul uneltelor la incendiu. Oamenii de pază pentru observarea incendiilor au fost organizați în clopotnița Bisericii Sfinții Voievozi-Metoc. În luna mai 1833, pârcălabul Ioan Cuza a întocmit un proiect pentru paza orașului de foc.

După 1840 la Galați s-a înființat o comandă pojarnicească cu organizare militară, despre a cărei cazarmă se spunea, într-un raport din 1842, că nu este un loc bine îngrijit și organizat.

1.7. Înființarea unei comenzi de pompieri în 1840 la Galați

În acest capitol am analizat informațiile disponibile în documentele arhivelor naționale din București, Galați și Iași. Pentru a crea contextul necesar organizării pompierilor, am arătat contextul istoric, legislativ și aspecte socio-economice ale orașului. A fost necesară analiza Regulilor din 1861 și a Regulamentului pompierilor din 1871 pentru a arăta reglementările conform cărora își desfășurau activitatea pompierii, precum și nepăsarea autorităților locale față de cazarma pompierilor. Rezultatul analizei este înțelegerea transformărilor care au avut loc în 10 ani, precum și condițiile și calificarea cu care pompierii intrau în Războiul de Independență.

Aspectele de viață cotidiană ale cazarmei de pompieri din Galați au fost situate într-un context legislativ. În acest fel, contribuția pompierilor la principalele conflicte militare din istoria modernă a poporului român, este încadrată de situația cazarmii din Galați, implicarea pompierilor în nevoile comunității de la Dunărea de Jos și comandanți care se remarcă prin devotamentul arătat armii.

Sunt arătate începuturile activității pompierilor prin prisma unei înțelegeri cu Metocul Mănăstirii „Sfinții Arhangheli” în 1832, apoi câteva documente care arată înființarea unei comenzi de pompieri la Galați pe baze militare opt ani mai târziu și ulterior (1843) la Tecuci. Geografic, Galațiul a făcut parte din ținutul Covurlui, apoi din Regiunea Dunării de Jos. Tecuciul a făcut parte componentă din cele două regiuni, de la început până la sfârșit, astfel încât am considerat că Secția de pompier Tecuci este parte componentă a unității aflată în Galați.

Înființarea companiei de pompieri din Galați este atestată în arhivele județene din Iași pentru anul 1841. Demersurile vizau găsirea unui sediu al cazarmii, tulumbele aduse din Rusia și Viena, proiectul pentru confecționarea a 12 sănii și poloboace, din cheltuiala Eforiei. La fel și cheltuielile cu îmbrăcămintea soldaților, lista cu militarii care treceau din trupele de poliție, la cele de pompieri.

Documentul înființării unei Companii de pompieri în Galați

Primele documente despre existența unui serviciu de pază a orașului Galați contra incendiilor sunt date din 1832 și arată că prima formă de organizare a pompierilor în Galați a fost în 1830.

Din cuprinsul documentului înființării unei Companii de pompieri în Galați, înțelegem că Iașii aveau deja o Companie de pompieri, iar Domnul Moldovei aprobase printr-o anafora și la Galați să se alcătuiască o comandă de pompieri după modelul Roșii din capitala Moldovei. Pârcălabul Vasile Beldiman avea îndatorirea de a numi din personalul cu rang militar aflat în subordinea sa, oameni capabili la stingerea incendiilor.

Comanda pompierilor din Galați urma să fie încadrată după modelul celei din Iași, cu un ofițer la conducere. Suma necesară înființării urma să fie luată din bugetul Eforiei Galați, însă faptul că suma cerută nu era disponibilă, postelnicul Beldiman era însărcinat să-i covingă pe cetățenii orașului în vederea strângerii banilor necesari. Aceasta s-a făcut prin arătarea importanței unui serviciu de stingere, care ar veni în ajutorul întregii comunități, protejând bunurile, patrimoniul și viața populației.

1.8. Un an de la înființarea pompierilor gălățeni. Un zăpis de învoială

Cazarma a fost înzestrată la început cu instrumentele vechi găsite la Eforie. Oficialitățile locale încă nu înțelegeau importanța măsurilor de prevenire și dotare a pompierilor. O inspecție din 1842 făcută la pompierii din Galați a constatat personalul cazarmii nu era îngrijit, aveau o stare bolnăvicioasă și trăiau în condiții mizere la cazarmă.

La baterea tobei în piețele publice se făceau anunțurile de înrolare pentru pompieri, dar nimeni nu voia să-și asume serviciul de stingere. Urmărind parcursul evoluției instituției pe linie de resurse umane, îl putem caracteriza astfel: persoane cu diferite ocupații, care nu își găseau locul în societate datorită unui probleme fizice sau viciu, se înrolau la pompieri.

Anul 1842 are o însemnătate deosebită prin legătura care se face între turnul de supraveghere al pompierilor și Mănăstirea Sf. Arhangheli-Metoc. Biserica „Sfinții Arhangheli“ a avut și un rol social important, în contextul organizării sistemului de prevenire a incendiilor în Galați, metocul a fost ales la anul 1832, pentru organizarea unui punct de supraveghere a apariției incendiilor din clopotnița bisericii.

Documentul de înțelegere dintre egumenul mănăstirii și edilitatea gălățeană arată că Eforia orașului direcționa fonduri pentru a fi zidită o ușă dinspre nord a bisericii, urmând ca pe traseul ușii să treacă o scară care să urce spre clopotniță, unde stătea de strajă un pompier.

Metocul impune condiția ca accesul în clopotniță să se facă de afară, și nu prin biserică, pentru a nu întrerupe rânduiala călugărilor.

În anul 1844 se pare că exista deja un Regulament intern al Comenzii pompierilor, precum și ținerea unei condici interne a cheltuielilor efectuate. La acest moment existau aproape 45 de pompieri în cazarmă, numărul acestora variind permanent din cauza stării de sănătate a militarilor.

1.9. Anul revoluționar 1848. Importanța zilei de 13 septembrie

La intrarea trupelor otomane în București, pompierii bucureșteni aveau ordin, alături de celelalte trupe, să primească trupele otomane ale lui Kerim Pașa cu onoruri militare.

Compania de pompieri era sub comanda căpitanului Pavel Zăgănescu și avea ordin ca, la apariția turcilor, să pornească spre Dealul Spirei pentru a se alătura infanteriștilor în vederea urmării protocolului stabilit anterior. Cu toate că au fost solicitați să ajungă mai repede în cazarmă, întârzierea pompierilor s-a datorat entuziasmului unit cu cel al cetățenilor, care erau convinși de iminența unui conflict și doreau să fie cu toții prezenți, fapt care arată climatul de nemulțumire care se reflecta în starea armatei.

Înainte să ajungă la poarta cazarmii, o busculadă produsă a dus la un foc de armă dat de ofițerul de pompieri Dincă Bălșan, ca răspuns la lovitura primită de către un ofițer turc.

Din ordinul lui Kerim pașa, trupele române au fost atacate apoi cu tunurile și puștile de către otomani. Înțelegând că nu au nici-o șansă în fața tunurilor, pompierii reușesc să le captureze și le întorc împotriva oștirii otomane pentru puțin timp, necesar însă replierii în cazarmă, alături de restul trupelor.

După ce au întors tunurile cu care erau atacați împotriva turcilor, pompierii și o parte din trupe sub comanda căpitanului I. Devos nu au oprit lupta decât atunci când Kerim Pașa le-a promis „libera ieșire din cazarmă” - angajament care nu a fost respectat ulterior, ci a dus la un alt măcel al celor care au ales să părăsească cazarma.

Momentul revoluției de la 1848 nu este consemnat în mod special în presa locală din Galați. Ședințele Obștei orașenești erau menite să caute locuri potrivite pentru încartiruirea oștirii otomane, fapt care nu lăsa timp pentru necesitățile pompierilor.

Înfrângerea revoluției de la 1848 în Țările Române - prin intervenția armatelor țariste, habsburgice și otomane - a impus reformularea programului de emancipare națională și modernizare, a strategiei și tacticii de perfecționare a instituției polițienești, în a cărei sarcină cade și Compania de pompieri.

Drept urmare, ziua de 13 Septembrie a fost sărbătorită ca fiind Ziua Pompierilor din România; sărbătoarea a fost legal oficializată după război, apoi prin Legea nr. 121 din 1996 privind organizarea și funcționarea Corpului Pompierilor Militari, dar și prin H.G.R. nr.1490 din 2004, pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

În semn de omagiu și față de jertfa ostașilor pompieri, în Dealul Spirei a fost ridicat Monumentul Eroilor Pompieri, monument descoperit la 13 septembrie 1901. Pe soclul mormântului scrie cu majuscule: „Luptătorilor de la 13 Septembrie 1848 - Poporul Român Recunoscător MDCCCL (1900)”. Pe latura opusă este fixată o altă placă de bronz, pe care scrie: „În aducerea aminte a luptei susținută în acest loc de pompierii Bucureștilor, comandați de către căpitanul Zăgănescu, și de Batalionul II din Reg. 2 linie sub comanda col. Radu Golescu contra unei divizii de armată turcească comandată de Kerim Pașa”.

Toate Inspectoratele pentru Situații de Urgență din țară organizează, cu prilejul zilei de 13 septembrie, evenimente de tipul „Porți Deschise”, simpozioane, demonstrații de stingere și primul-ajutor medical, concursuri cu invitații, ceremonial religios și militar, urmat apoi de avansarea în gradul următor a celor mai merituoși militari.

Sărbătorirea zilei este urmată apoi de o altă zi importantă și anume sărbătorirea patronului spiritual al pompierilor Sf. Iosif cel Nou de la Partoș.

1.10. Aspecte ale organizării pompierilor gălățeni în contextul dezvoltării orașului

La începutul funcționării Comenzii pojarnicești din Galați, nu exista o rețea de canalizare în oraș, astfel încât erau solicitați sacagii municipalității să transporte apă din Dunăre.

Instrumentele folosite la intervenție constau în: tulumbe (pompe de absorbție și refulare a apei prin furtunuri cu ajutaje metalice la capăt), topoare, cângi, sacale, lopeți și scări. Alte unelte necesare erau furcile, banițele de fier, cârligele, frânghiile, felinare. După 1860, se construiesc care de transport numite „Omnibus” pentru deplasarea soldaților și instrumentelor la incendiu, după modelul rusesc adus de la Petersburg.

Reguli privitoare la serviciul pojarnicilor dunăreni

Primele reglementări organizatorice din 1861 s-au menținut în vigoare până în 1874, cu titlul de *Reguli privitoare la serviciul pompierilor*. Instrucțiunile făceau referiri practice la observatorii care vegheau din foisor permanent, atribuțiile de alarmare și supraveghere a evenimentului ce reveneau polițiștilor, precum și posibilitatea de a anunța armata în cazul unui eveniment deosebit.

La capitolul operațiunile comenzii de pompieri, se preciza că fiecare pompă este condusă de un subofițer (*unter-ofițer*), iar ordinele erau date de comandant prin trompetă pentru a nu se suprapune cu larma făcută de populația speriată. Privitor la acțiunile toporașilor, aceștia nu dărau ușile sau zidurile decât la nevoie și trebuiau să-și justifice acțiunile. După lichidarea incendiilor mari, o parte din sacale rămăneau încă trei ore la locul evenimentului. Aceste prevederi erau însă specifice capitalei, în provincie ele nu dobândiseră un caracter oficial sau practic. Manualul pompierilor, făcut în 1866 după regulamentul francez, a fost adaptat la precaritatea materialelor de incendiu și slaba disciplină a Companiei de pompieri din oraș, a cărei trupă era formată din civili. Cel mai important capitol din manual era felul în care trebuiau să acționeze servanții, rolul lor și alte atribuții după lichidarea incendiului.

1.11. Concluzii

Preluarea și adaptarea instituțiilor la nevoile Principatelor, a avut loc încă din timpul vasalității Țărilor Române. La sfârșitul secolului al XVII-lea, domnitorul era considerat un înalt dregător otoman, astfel încât adaptarea instituțiilor otomane adus la crearea unor forme incipiente ale serviciilor de poliție și stingere a incendiilor în Țara Românească și Moldova. Nici în Transilvania nu au fost neglijate aceste nevoi, sursa de inspirație fiind imperiul austro-ungar.

În 1726, la Istanbul a apărut serviciul de tumbagii, împărțit pe cartiere. Semnalul de primejdie la foc se dădea din foșoare. Prin filieră fanariotă, această formă de organizare a ajuns și în Țara Românească și Moldova, cum au fost steagurile de foc din București. Până la fanarioți, părcălabii și căpitani cetăților din cele două principate, împreună cu străjile și paznicii, răspundeau de stingerea incendiilor. Același tip de organizare, dar pe ceastii, îl regăsim și în Moldova, fiecare cartier primind o culoare, aceeași care apărea pe steagurile foșorului care semnaliza apariția incendiilor, dar și în indicațiile de orientare ale poliției.

Încadrarea cu pompieri în instituția Agiei avea și rolul de a militariza un serviciu în care dezertările erau foarte dese. Treptat, se cereau tot mai multe abilități la intervenție pe măsura dezvoltării orașelor, fapt ce presupunea o dezvoltare continuă a capacităților pompierului, a cărui activitate începea să reprezinte imaginea instituției prin reflectarea ei în presă.

„Regulamentele Organice” au continuat organizarea poliției și a pompierilor cu modelul rus. Organizarea militară a acestor instituții aflate în Ministerul Treburilor din Lăuntru (Ministerul de Interne) era completată prin fonduri publice direcționate de către municipalitate. Cea mai

importantă prevedere a *Regulamentelor* a fost înființarea unei „bresle de tulumbagii”, constituită într-un serviciu profesionist de stingere a incendiilor.

O formă incipientă de stingere a incendiilor pătrunsesese deja în Țările Române încă din perioada vasalității față de Imperiul Otoman, denumirea de „tulumbagii” fiind o reminescentă a acestei prezențe. În Transilvania, prima formă de organizare a stingerii incendiilor consta în formațiunile de pompieri voluntari, cu statute de funcționare după modelul ungar.

La început, în Galați pompierii erau recrutați prin batere de darabană în piețele publice; datorită naturii grele a muncii și plata scăzută, se înrolau puține persoane, care apoi dezertau. Sediul pompierilor, format dintr-o cameră și un foisor de observație, era situat în curtea Mănăstirea „Sfinții Arhangheli” din strada Egalității astăzi. Domnitorul Alexandru I. Cuza, apoi Regele Carol I au impus condiții de admisibilitate la pompieri, iar odată cu constituirea unui Inspectorat al armii, s-a înființat o școală care făcea obligatorie instruirea cadrelor militare încadrate la pompieri, în funcție de condițiile de pace sau război.

Activitatea pompierilor sub instituția Agiei și-a dovedit utilitatea prin colaborarea dintre poliție și pompieri începând de la alarmare până la intervenție, când forțele de poliție supravegheau bunurile salvate din foc și îi ajutau pe pompieri la manevrarea pompelor. După lichidarea incendiului, poliția și pompierii colaborau pentru a stabili cauza de incendiu și demascarea incendiatorilor dacă era cazul.

Ordinele Domnului țării erau transmise către șeful poliției (aga), care ținea legătura cu ofițerul de pompieri privind problemele cazarmii. Această adresare indirectă conducerii a continuat și după Marea Unire și ducea la neglijarea nevoilor pompierilor. Probabil aceasta este și cauza pentru care desprinderea pompierilor în propriul Inspectorat s-a făcut mai întâi la nivelul administrației (1926) și apoi al conducerii, înaintea promulgării Legii organizării ministerelor din 1929.

Până la organizarea Roatei de pompieri din Iași și București, serviciul de stingere de pe lângă Agie era singura organizare. După organizarea Roatei (Companie) în 1835, modelul Iașului este reprodus în orașele Moldovei. Anterior acestei organizări militare, la Galați exista o formațiune de pompieri înființată în 1830 și dotată în 1832 cu tulumbe și unelte cumpărate de negustorii orașului. Zapisul de învoială dintre egumenul mănăstirii Metoc și Eforia orașului Galați este important atât prin faptul că oferă detalii despre foisorul de observare a incendiilor, cât și pentru arătarea lipsei de implicare a edilității privind întreținerea dotărilor și condițiile de trai ale pompierilor. În martie 1840, pârcălabul Vasile Beldiman a fost responsabil cu înființarea unei unități de pompieri militari în Galați.

Pentru jertfa depusă în Dealul Spirei, pompierii au primit ziua de 13 septembrie drept zi aniversară, sărbătorită în fiecare an la sediile Inspectoratelor pentru Situații de Urgență din țară. În același context, a fost adăugată ziua de 15 septembrie drept zi dedicată ocrotitorului spiritual al pompierilor – Sf. Iosif cel Nou de la Partoș.

Am observat cum multe dintre reglementările de secol XX se regăsesc în legile actuale, în special cele referitoare la lucrul cu focul în spații deschise pentru a evita răspândirea incendiilor, astfel încât am stabilit scurte legături între trecut și legislația actuală.

CAPITOLUL II

LEGISLAȚIA ȘI ORGANIZAREA POMPIERILOR ÎN TIMPUL DOMNIEI LUI CUZA

2.1. Introducere

Capitolul este important datorită detaliilor despre sistemul de alertare a pompierilor și dotările tehnice, dar mai ales datorită analizei prevederilor legislative privitoare la pompieri, atât în timpul lui Cuza cât și Constituția din 1866.

Principala realizare pe plan militar a lui Cuza a rămas Legea de organizare a armatei la 27 noiembrie / 9 decembrie 1864. Aflat în vigoare până la în vigoare până la 17/29 iulie 1868, Decretul domnesc dat de Cuza a fost sâmburele primului sistem de apărare al României după Unirea din 1859, care prevedea ca armata să aibă în componență trupe permanente cu rezerve ce puteau fi mobilizate în situații excepționale.

2.2. Organizarea administrației de către Alexandru I. Cuza

După demisia din armată, prezența lui Alexandru Ioan Cuza într-o funcție publică este atestată la începutul anului 1842, în cadrul judecătoriei Covurlui. În octombrie 1849 este numit președinte al Judecătoriei, iar în februarie 1851 este numit director al Departamentului Treburilor din Lăuntru (Ministerul de Interne).

Alexandru Cuza a fost numit pârcălab al ținutului Covurlui, la 7 iunie 1856. Alegerea lui Cuza ca domnitor al Principatelor Române, a avut loc la 5 și 24 ianuarie 1859. În februarie 1851, Alexandru I. Cuza a fost numit director la Departamentul Treburilor din Lăuntru. Una dintre măsurile luate din această poziție este fabricarea unor instrumente necesare pompierilor din Galați și inspecția pompierilor din toată Moldova.

La 24 mai 1860, Al. Ioan Cuza a promulgat Legea pentru recompensarea ostașilor participanți la bătălia din Dealul Spirei, aceștia primind Brevetul și medalia „Pro Virtute Militari”. Aceasta a fost prima medalie militară acordată în armata română. Batalionul de Pompieri București a fost primul care a primit drapelul de luptă din partea domnitorului.

2.2.1. Reformele din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza

În conformitate cu prevederile Convenției de la Paris, după îndoita alegere a lui Alexandru Ioan Cuza la Iași și București, a funcționat câte un Minister de Interne. După desăvârșirea Unirii și constituirea guvernului unitar roman condus de Barbu Catargiu 22 ianuarie 1862, s-a realizat și unificarea celor două ministere într-unul cu sediul la București. În timpul domniei lui Al. Ioan Cuza, fostul Departament din Lăuntru a ocupat un loc deosebit de important în cadrul guvernelor ce s-au constituit, fiind un sprijin al domnitorului în îndeplinirea reformelor social-economice și politice.

Reorganizarea Poliției orașului Galați, în 1858, ne oferă informații privind împărțirea orașului după sistem rusesc, în cinci „ciastii” (despărțituri) și delimitat prin steaguri colorate. Pompierii erau dispuși „pe locul viran de lângă biserica Arhangheli Metoc” pe vremea lui Mihail Sturdza, împreună cu Poliția „numită pe turcește Topuccine”. Alături era un foișor pentru observarea incendiilor din oraș și vale, afară de foișorul din *Medeanul Vechiu* (astăzi „Piața 30 decembrie”). Acolo erau grajdurile tulumbagiilor sau pompierii și arestul Poliției.

În anul 1860, domnitorul hotărăște că „pompierii districtelor din Moldova, care prin chiar constituirea și ierarhia lor militară, urmează de acum înainte a fi supuși legii ostășești, precum sunt dorobanții și grănicerii din Țara Românească”. În același an, avea să se stabilească uniforma pompierilor în ambele Principate; ea avea culoarea bleumarin cu epoleți metalici în formă de solzi, coif metalic cu egretă, semnul distinct al armei fiind două toporașe încrucișate de culoare roșie.

2.2.2. Regulamentul pompierilor din 1861

„Regulile privitoare la serviciul pompierilor” din 1861 arată câteva aspecte organizatorice ale militarilor. Era reglementată activitatea pompierilor din observatorul de incendii (foișor), măsurile de poliție necesare pe timpul incendiilor majore și măsurile ofițerilor aflați la comanda unității.

Polițistul investiga cauza incendiului împreună cu șeful pompierilor, iar ancheta putea fi urmată de pedepsirea celor vinovați.

2.2.3. Regulamentul comenzilor de pompieri urbani

Regulamentul din 1871 este o formă elaborată a *Regulilor* din 1861, prin faptul că reunește informații privind uniforma pompierilor, întreținerea cazărmilor de pompieri de către municipalitate și instrucția militarilor. Jurnalul Consiliului de Miniștri (21.09.1870) stabilea că pompierii orașelor București și Iași să fie administrați și în viitor de Ministerul de Război, primăriile plătind subvențiile legale conform legii comunale.

Importanța „Regulamentului asupra comenzilor de pompieri urbani”, publicat la 1/3 octombrie 1871, rezida în stabilirea misiunii principale a pompierilor: „apărarea clădirilor de incendii”. *Regulamentul mai stabilea* organizarea cazărmii, pusă sub autoritatea militară a Regimentului de artilerie din garnizoană. Municipalitatea orașului era responsabilă cu întreținerea pompierilor, a clădirii și a tehnicii de stingere.

2.3. Modificările Legii pentru organizarea puterii armate în România

În demersul parcurgerii evoluției legislative, am urmărit coagularea unei entități juridice care să poarte numele pompierilor, cu propria conducere și organizare specifică. Evoluția a urmat un drum greoi, creat în urma unor lecții învățate de spațiul urban, atunci când este afectat de incendii și dezastre mari. Dacă inițial se apelează la regulamente și nu legi, importanța măsurilor de prevenire și stingere a incendiilor se transformă în măsuri legislative și tinde să scurteze traseul deciziei, pentru a ușura activitatea.

Am ales să tratez *Legea organizării puterii armate* separat, pentru a oferi o înțelegere mai bună asupra evoluției armei pompierilor în cadrul ei, de-a lungul modificărilor care i-au fost aduse în martie 1872, apoi martie și iunie 1874, până în luna mai 1913.

Anul 1868 este relevant prin faptul că regele Carol I a promulgat „*Legea pentru organizarea puterii armate în România*”. Legea urmărea organizarea armelor după principii noi, scoțându-i pe jandarmi și pompieri de sub administrația Ministerului de Interne și subordonându-i direct Ministerului de Război, ca element component al armatei permanente.

Teritoriul țării era împărțit în „patru diviziuni teritoriale militare”, cu câte un comandament divizionar la București, Iași, Craiova și Galați. Comandantul armatei era domnitorul, el putând delega comanda conform ierarhiei militare.

Trupele de pompieri precum cele din București și Iași erau subordonate „autorității militare în privința organizării și a disciplinei militare”. Mărimea corpului de pompieri era dată de „necesitățile și mijloacele comunei respective”. Prin Înaltul Decret nr.1188 din 22 iulie 1868 era prevăzută uniforma pompierilor, care era asemănătoare cu a infanteriei de linie, cu excepția gulerului, de postav roșu.

Un alt set de modificări legislative ale *Legii organizării puterii armate* din 1872 explicau faptul că „armata teritorială constituie armata activă a fiecărei diviziuni teritoriale”.

O altă etapă de modificări legislative în privința acestei legi a avut loc în luna mai 1874. Aflați în subordinea Ministerului de Război, pompierii erau organizați în divizioane, baterii și secțiuni, în funcție de importanța orașului.

Următoarea modificare în prevederile legislative ale *Legii organizării puterii armate* este datată 1 iunie 1874. În privința pompierilor, aceștia fac parte „armata permanentă cu rezerva ei”.

Pompierii rămân subordonați Ministerului de Război, organizarea lor fiind în funcție de mărimea orașului (divizioane, baterii, secții).

Odată cu primul deceniu al secolului al XX-lea, a avut loc și modificarea *Legii pentru organizarea armatei*, în anul 1908. Părțile componente ale armatei au fost numite: a) armata activă cu rezerva ei, b) milițiile, c) armata teritorială. Pompierii erau cuprinși în trupele de artilerie (art.18), pe lângă artileria de câmp, de munte, artileria călăreață, artileria de cetate și de asediu.

Un alt set de modificări legislative are loc în anii 1913, 1924, 1930 și 1932. Forma legii din 1932 rămâne valabilă până în 1936, când apare *Legea pentru organizarea pompierilor*, cea mai importantă prevedere legală din istoria pompierilor, datorită contextului coroborării cu apărarea pasivă pe timpul bombardamentelor aeriene.

Forma *Legii organizării armatei* din 1913, împarte armata în trei: armata activă (infanterie, cavalerie, artilerie și marină), rezerva armatei active și milițiile. Perioada de activitate pentru trupele de artilerie (și pompieri) era de trei ani sub arme și patru ani în completare. Interesant pentru această formă a legii este că reușește să facă dispărută noțiunea de „pompieri”: nu o regăsim nici la capitolul de artilerie (art.18), nici la „trupe și servicii diverse”.

Se păstra împărțirea teritoriului „în regiuni de corp de armată, iar acesta în regiuni de divizii” (art.30). Pe lângă abrogarea actualizată a *Legii* din 1868, este desființată și legea comandamentelor din 1882.

Modificările Legii pentru organizarea puterii armate din 1924 și 1929

Constituția adoptată în 1923 cuprinde un capitol numit „Despre puterea armată”, care prevedea concepția fundamentală a statului român în domeniul apărării, structura generală a forțelor armate, drepturile și obligațiile militare ale cetățenilor. Acest cadru legislativ a permis dezvoltarea funcționării organismului militar românesc în perioada interbelică.

Pe 2 august 1929 a fost promulgată „Legea pentru organizarea ministerelor”, un alt act legislativ important pentru evoluția pompierilor militari în perioada interbelică. Ministerul Armatei a fost organizat cu „organe de conducere superioară, comandament și pregătire” – Consiliul Superior al Armatei, Marele Stat Major și Inspectoratele Generale de Armată, dar și cu „organe tehnice și administrative”, între care „Inspectorate generale de armă și inspectorate tehnice”, aflate în subordinea Secretariatului general și numite „Organe tehnice și administrative”. Articolul 107 aduce lămuriri suplimentare asupra atribuțiilor: „Inspectoratele generale de armă au în atribuțiunea lor organizarea, pregătirea și instrucția unităților și serviciilor respective, cari nu intră în ordinea de bătaie a diviziilor sau a corpurilor de armată”, elaborarea regulamentelor specifice armeei și dotarea cu tehnică specifică fiind tot atribuții ale Comandamentului pompierilor.

Legea stabilea linia generală de funcționare a acestor ministere, în timp ce în cadrul Inspectoratului General al Artileriei, se organiza un Comandament al pompierilor.

De asemenea, Legile pentru organizarea puterii armate din 1924 și 1929 trebuie coroborate cu Legea pentru unificarea administrativă din 1924, iulie 1925 și Legea pentru organizarea administrației publice locale din 3 august 1929, pentru a vedea cum a crescut numărul unităților de pompieri militari din țară.

Comandamentul Pompierilor Militari avea în subordine 30 de unități de pompieri militari în toată țara. În 1936, când Comandamentul a ieșit din Ministerul de Război și a fost trecut în organizarea Ministerului de Interne, existau pompieri militari în 48 de orașe, alături de pompieri profesioniști în Transilvania, Banat și Bucovina, pompieri angajați cu luna în cinci orașe din Vechiul Regat și formațiuni de pompieri voluntari aflate în grija administrațiilor comunale.

Legea relativă la modificarea Legii de organizare a armatei din 1932, a continuat efortul legislativ menit îmbunătățirii organizării forțelor armate, inclusiv a pompierilor. Între timp, pompierii s-au constituit într-un Comandament al Pompierilor Militari și au avut la conducere un om capabil în persoana colonelului Gheorghe Pohrib.

Legea din 1932 are o structură diferită, mai amănunțită, arătând obiectivele organizării militare a țării (art.2) și alcătuirea: armata de uscat, aeronautica și marina regală.

Conținutul legii oferă detalii despre compunerea armatei. Organizarea pe timp de pace și război, organizarea teritoriului, componența comandamentelor și trupelor armatei de uscat. La acest ultim capitol, sunt încadrați și pompierii, în calitate de trupe auxiliare celor combatante.

2.3.1. Etape ale prevederilor legislative privitoare la pompieri

La 6 aprilie 1877, odată cu mobilizarea armatei române, prin Înaltul Decret nr. 491 a fost înființat Marele Cartier General, cu atribuții în conducerea operațiunilor militare. Ca urmare a experienței acumulate în timpul Războiului de Independență, prin Legea din 10 iulie 1878 s-a creat un „Consiliu Superior al Armatei”, în compunerea căruia se afla și un Șef al Statului Major al Armatei.

Dacă în perioada valabilității Regulamentului Organic pompierii au fost sub administrația poliției și aveau organizare militară conform „Regulamentului ostășesc”, odată cu Unirea Principatelor pompierii rămân cu organizarea militară, dar trec de la Ministerul de Interne către Ministerul de Război. Aici, sunt asimilați artileriei și așa trec prin Războiul de Independență și Marele Război.

Răspunderea pentru cazarma pompierilor din Galați rămânea, conform proiectului de lege publicat în 1864, „în seama municipalității asemenea și sub ascultarea lor și în ce privește întrebuintarea acestor trupe la serviciul pentru care sunt destinate”. Organizarea și disciplina erau militare, mai exact asociate artileriei.

2.4. Concluzii

Capitolul doi este important datorită expunerii primelor forme de alertare aduse de domnia lui Al. I. Cuza, dotările tehnice ale pompelor și primul Regulament al pompierilor urbani, la 1861. După numirea din 1859, Al. I. Cuza a inițiat o serie de schimbări majore în organizarea administrativă a țării, iar în armată introduce aspecte occidentale duse mai departe de către Regele Carol I. Domnia lui Al. I. Cuza marchează și înființarea Corpului de Stat Major General al Principatelor Unite în noiembrie 1859, precursorul Statului Major General.

Am arătat modificările administrative aduse teritoriului țării, în speță Covurluiului. Doar orașul avea unitate de pompieri, zonele rurale organizându-și singure dotarea cu materiale și stingerea incendiilor. Am considerat importantă asocierea dintre organizarea militară și cea administrativă a teritoriului: Legea de organizare comunală din 1864 prevedea un corp de pompieri pentru comunele urbane, iar în perioada interbelică organizarea administrativă și cea militară pot fi coroborate pentru a înțelege acoperirea unităților de pompieri (zona de competență corespundea împărțirii administrative a teritoriului). După unificarea administrativă a Principatelor, cele două Ministere de Interne din Moldova și Țara Românească se unesc, fiind un sprijin al domnitorului pentru îndeplinirea reformelor propuse.

„Regulile privitoare la serviciul pompierilor” din 1861 arată câteva aspecte organizatorice ale militarilor. Regulamentul are trei capitole, care reglementau activitatea pompierilor din observatorul de incendii (foișor), măsurile de poliție necesare pe timpul incendiilor majore și măsurile ofițerilor aflați la comanda unității. În același context am ales să prezint și „Regulamentul comenzilor de pompieri urbani” elaborat în 1871 sub domnia Regelui Carol I, pentru a oferi în înțelegere completă asupra evoluției organizării pompierilor la intervenții și în cazarmă, uniforma acestora și atribuțiile comenzii de ofițeri.

Cele două Regulamente sunt urmate de analiza transformărilor Legii pentru organizarea puterii armate în perioada 1868-1913. În cuprinsul legilor, am urmărit unde au fost încadrați pompierii, în funcție de necesitățile sociale sau cele date de război, cerințele industrializării spațiului urban și modelul occidental adaptat la realitățile țării noastre. Câteva aspecte importante țin de recrutarea tinerilor și împărțirea teritoriului țării în „patru diviziuni teritoriale militare”, apoi asemănările în uniforma pompierilor cu cea a infanteriei, doar gulerul fiind de postav roșu.

În contextul transformărilor legislative din anii 1913, 1924 și 1932, arma „pompieri” dispare fiind asociată „trupelor și accesoriilor diverse” (1932); explicit apare doar în Legea organizării ministerelor (1929), în cadrul Inspectoratului General al Artileriei.

Capitolul referitor la etapele prevederilor legislative în domeniul pompierilor, folosește contextul deja creat, pentru a arăta importanța înființării Marelui Stat-Major al Armatei în perioada lui Cuza. Importanța Statului-Major rezidă în elaborarea concepției generale asupra rolului, contribuțiilor și atribuțiile fiecărei arme, în apărarea teritoriului țării. Când au avut atribuții de protecție a vieții și bunurilor omenești – deci în domeniul ordinii și siguranței publice, pompierii au făcut parte din Ministerul de Interne, iar când misiunea lor s-a extins către protejarea granițelor țării, au trecut în organizarea Ministerului Armatei.

CAPITOLUL III

POMPIERII MILITARI ÎN TIMPUL DOMNIEI REGELUI CAROL I (1866-1914)

3.1.Introducere

Anul 1866 este un moment potrivit pentru a înțelege evoluția legislativă parcursă de la primele decenii ale secolului al XVIII-lea. După Unirea Principatelor și obținerea independenței, noul stat avea instrumentele necesare îndeplinirii responsabilităților: un executiv puternic, un parlament divers, partide politice și coduri de legi moderne pentru a asigura stabilitatea socială și un progres economic neîntrerupt.

La venirea în țară a regelui Carol I în 1866, existau două unități de pompieri: Batalionul București și Compania de pompieri Iași, constituind artileria armatei teritoriale. Începând cu 1 aprilie 1874, pompierii orașelor Galați și Brăila treceau sub autoritatea Ministerului de Război; drept de a purta uniforma primesc în 1875 și orașele care nu au trecut în administrația Ministerului de Război.

Noua lege de organizare a armatei din 1872 făcea o serie de precizări despre numerotarea diviziilor și sediile acestora, pentru a corespunde necesităților de apărare. Divizia 3 teritorial-militară de exemplu, cuprindea nouă județe (Brăila, Covurlui, Ismail, Bolgrad, Tecuci, Tutova, Putna, Râmnicu-Sărat și Cahul) cu sediul la Galați.

Anul 1874 este deosebit de important pentru istoria pompierilor militari, prin faptul că regele Carol I sancționează la 18 Martie 1874, modificarea legii din 1868 și 1872, pompierii dobândind caracter militar și structură organizatorică specifică armatei. Din același an, pompierii din București, Iași și alte 15 orașe reședință de județ, sunt formați ca trupe de Artilerie, iar instrucția se împărțea în două: artileristică și de pompieri.

Conform Înaltului Decret nr.702 din 1874, pompierii din orașe erau organizați pe corpuri. În București se alcătua un Divizion de pompieri, în Iași o Baterie de pompieri cu o Secție de pompieri în Botoșani, câte o Secție de pompieri în Galați și Brăila, care formau împreună o Baterie de pompieri cu Statul-Major la Galați. În 1879, Decizia ministerială nr.8 hotăra ca anumite secții de pompieri să se grupeze în Baterii.

După război, în 1891 bateriile de pompieri s-au întors la regimentele de care aparțineau, fiind detașate în locul lor Companiile de pompieri București și Iași, alături de cele nouă secții de pompieri, considerate unități ale regimentelor. Prin Decizia ministerială din anul 1891, pompierii au fost atașați la regimentele de artilerie, Secțiile Galați și Brăila aparținând de Regimentul 3 Artilerie.

De reținut este și Înaltul Decret nr. 1588 din 1874, conform căruia colonelul Dunca era numit la conducerea Diviziei I Teritorială, acesta având drept de inspecție la toate bateriile de pompieri din țară. Înțelegem astfel Decretul ca o primă tentativă de a numi un inspector al pompierilor din țară, încercare care s-a materializat abia în 1912, prin numirea lui Constantin Urlățeanu în calitate de Inspector al pompierilor militari. La fel de importantă este și Decizia ministerială din 1875, conform căreia fiecare secție și baterie de pompieri trebuia să trimită doi militari la Divizionul de pompieri București, să urmeze cursuri.

Am prezentat aspecte inedite ale contribuției pompierilor la Războiul de Independență, în cadrul căruia ofițerii de pompieri au însoțit carele de muniții, dată fiind priceperea lor în prevenirea și stingerea incendiilor care ar fi putut apărea în cazul unor bombardamente sau pe timpul deplasării. Pompierii aveau specializarea de artileriști, fiind încadrați în regimente precum Bateria Independența-tunuri.

Correspondența de arhivă conține și detalii despre echipamentul purtat de pompieri în cazarma gălățeană, alături de tehnica de stingere din 1877, capacitățile tehnice ale pompelor, despre foisorul de observație și detalii despre organizarea pompierilor din Tecuci, alături de numele comandanților de pompieri. Aceste aspecte sunt importante pentru că de ele depindea siguranța orașului în fața incendiilor: dacă pompierii erau prost îmbrăcați sau aveau tehnica de stingere defectă, aceasta se reflecta în timpul de intervenție și mărimea distrugerilor. Aceste aspecte sunt importante și astăzi, așa încât constituie o preocupare permanentă pentru comanda unităților de pompieri.

3.2. Situația pompierilor în contextul organizării orașului Galați

Aflați în subordinea Ministerului de Război, pompierii aveau dubla specializare a artileriei și stingerii incendiilor. Mare parte a sprijinului financiar destinat supraviețuirii și îndeplinirii misiunilor specifice pompierilor (cazare, hrana, echipamentul personal de protecție și întreținerea dotărilor) provenea din partea municipalității orașului. Documentele de arhivă arată că acest sprijin a lipsit pe tot parcursul existenței pompierilor din Galați și Tecuci. Lipsa strictului necesar îi făcea pe militari să se simtă îndreptățiți a fugi pe ascuns din cazarmă, cu echipamentul și armamentul din dotare.

Legea asupra organizării Comandamentelor armate (07.07.1882) a pus cazarmile pompierilor și dorobanților în sarcina comunelor și județelor. În lipsa unor asemenea construcții, ele se ridicau de comună după planuri aprobate de Ministerul de Război.

În toamna lui 1864 a fost promulgată „Legea pentru organizarea puterii armate în România”, lege care împărțea armata națională în armata permanentă și miliția compusă din dorobanți, grăniceri și rezervele lor. Aceasta prevedea ca pompierii (având un Stat Major special și Companii) împreună cu artileria, cavaleria, flotila și trupele auxiliare să fie arme de sine stătătoare. În cadrul organizării armatei, pompierilor militari le revenea sarcina de a veghea la apărarea bunurilor materiale de flagelul incendiilor, dar în același timp, ca parte integrantă a armatei, erau pregătiți pentru a interveni la nevoie în apărarea țării.

În anul 1868, corpurile pompierilor comunali precum cel din Galați, erau trecute în administrația Ministerului de Război. În fișa întocmită de comandantul comenzii de pompieri se arată componența trupei și anume: doi sergenți, 45 de soldați și ofițerul aflat la comandă. În privința tehnicii de intervenție, incendiile se stingeau cu 16 sacale, dar 4 erau stricate complet.

Eforturile comandantului de pompieri pentru a crea condiții trupei și materialelor de incendiu, aduc la sfârșitul anului 1868 o datorie consistentă primăriei, cauzată de reparațiile dese aduse tulumbelor și sacalelor.

3.3. Înființarea unui Corp al Pompierilor Militari

Capitolul arată condițiile organizatorice și pregătirea cu care intrau pompierii în Războiul pentru obținerea independenței de stat. Ulterior acestui subcapitol, am arătat un scurt istoric al formării primului regiment de artilerie, pentru a deduce apoi formarea Regimentului III artilerie, de care aparțin pompierii din Galați.

Anul 1874 este deosebit de important pentru istoria pompierilor militari, prin faptul că regele Carol I a sancționat la 18 Martie 1874, modificarea Legii organizării armatei din 1868 și 1872, pompierii dobândind caracter militar și structură organizatorică specifică armatei. Este anul când pompierii sunt formați ca trupe de artilerie, iar instrucția se împărțea în două: artileristică și de pompieri.

În conformitate cu Legea din 18 martie 1874 pompierii au trecut sub autoritatea Ministerului de Război. Este totodată data când se vorbește prima dată despre un „Corp al Pompierilor Militari”, format din 15 unități independente, controlate profesional de un inspector de pompieri, ofițer de artilerie și companii de pompieri cu ofițeri numiți dintre ofițerii de artilerie și geniu. Astfel, pompierii se constituiau ca unități și subunități în compunerea artileriei teritoriale din Ministerul de Război, având și dotarea caracteristică acestui tip de armă.

Prin Legea organizării armatei române, Comanda de Pompieri din orașul Galați a intrat în compunerea Artileriei Teritoriale Galați. Din punct de vedere financiar, pompierii figurau în bugetul Ministerului de Război, orașul contribuind o treime cu sumă.

Un document relevant pentru trecutul pompierilor menționează despre Înaltul Decret Regal nr. 1588 din 1874 conform căruia colonelul Dunca Iuliu a fost primul ofițer inspector numit în vederea „inspectării tuturor bateriilor de pompieri din țară”, cât și la Divizionul I Teritorial București. Acest tip de comandă unică este prima încercare de numire a unui comandant al tuturor pompierilor din România ca premisă de conducere și coordonare centrală.

Dubla specializare era menită să economisească bani, însă administrațiile locale s-au arătat nemulțumite de poziția pompierilor prin această lege, deoarece ele contribuiau cu sumele de bani de la bugetul comunei pentru întreținerea militarilor, ca să servească ca unități de apărare contra incendiilor. Orașul Galați, de exemplu, era al treilea ca nivel de contribuție către Ministerul Finanțelor, după București și Iași – alături de Craiova, Ploiești, Brăila, Botoșani, Bârlad, Bacău, Roman, Focșani, Pitești, Severin, Giurgiu și Buzău. La fel de nemulțumiți erau și oamenii din comenzile de pompieri, care trebuia să acorde mai tot timpul lor, instrucției specifice artileriei. Militarii trebuiau să facă așadar două meserii: de artilerist și pompier.

Prin Înaltul Decret nr. 702 din 1874 relativ la organizarea pompierilor pe Corpuri și fixarea lor, era desemnată o Secție de pompieri la Galați și una în Brăila, „cari formează o baterie, cu stat-majorul la Galați”. Între celelalte Secții, era desemnată și „una secțiune în Focșani și una în Bârlad, cari formează o baterie cu stat-Majorul la Focșani”.

În vara lui 1875, ministrul de interne Lascăr Catargi s-a adresat prefectului de Galați, cu solicitarea îmbunătățirii condiției în care trăiesc pompierii gălățeni.

3.3.1. Încadrarea artileriei teritoriale cu pompieri

Istoria artileriei române este indisolubil legată de numele domnitorilor Gheorghe Bibescu, Alexandru Ioan Cuza și principele Carol I. Termenul „artilerie” provine din verbul arhaic francez „artiller”, care se referă la „arta de a construi și mânui, pe timpul luptelor, diferite mașini de război”.

După Unire, Rusia a înapoiat Principatelor tunurile luate abuziv în 1854 și s-au constituit trei baterii de artilerie: cea pedestră din Moldova era comandată de căpitanul Henrich Herkt. Cele două baterii din Țara Românească s-au constituit la 11 octombrie 1859 în primul Divizion de artilerie al Armatei Române.

Ca entitate structurală modernă, distinctă, artileria română a apărut în urmă cu 170 de ani, la 10 noiembrie 1843. După 17 ani, în decembrie 1860, a apărut primul regiment de artilerie datorită raportului generalului Emanoil Florescu către Cuza. Raportul generalului făcea referire la nevoia unificării bateriilor de artilerie din Moldova, cu cele din Valahia, pentru a alcătui primul regiment de artilerie cu două divizioane. La conducerea Regimentului era numit maiorul Tobias Gherghely, iar la Divizionul 1 era propus căpitanul Herkt, al cărui nume îl vom întâlni în 1877 la conducerea Regimentului 3 Artilerie, de care aparțin pompierii gălățeni și cei brăileni.

Un moment important în istoria artileriei îl reprezintă sfârșitul anului 1860, când a fost publicată Legea organizării puterii armate, potrivit căreia în cadrul Armatei Române s-a constituit Corpul de Artilerie, compus din statul major al armei și unitățile de artilerie.

Evoluția structurilor de artilerie, până la începerea Războiului de Neatârnare a fost una rapidă, marcată de înființarea a altor două regimente și a nouă baterii de artilerie teritoriale, încadrate cu pompieri, având secții în localitățile: Craiova, Drobeta-Turnu Severin, Pitești, Giurgiu, Ploiești, Buzău, Galați, Brăila, Focșani, Bârlad, Iași, Roman, Bacău și Botoșani. Pe timpul Războiului, Regimentul 3 Artilerie a luptat eroic în Războiul de Independență, remarcându-se mai ales Bateria 3 în bătălia pentru cucerirea redutei Grivița.

În „Monitorul Oastei” din 1881, apar detalii referitoare la necesitatea constituirea celui de-al 5-lea regiment de artilerie cu garnizoana la Tulcea, menit Diviziei a V-a Teritorială.

În perioada 1878-1916 are loc o nouă organizare a artileriei, folosind lecții trase din război. Noile cerințe ale câmpului de luptă au dus la împărțirea artileriei în categorii distincte: artileria de câmp, artileria de munte, artileria de cetate, iar din 1916 artileria antiaeriană, odată cu înființarea Corpului Apărării Antiaeriene, sub comanda căpitanului Gheorghe Ciurea.

3.4. Preliminarii ale Războiului de Independență

Politica diplomatică și cea militară dusă de guvernele de la București, influențate covârșitor de principe, au fost îndreptate spre crearea condițiilor necesare obținerii independenței României. Politica militară dusă de guvernele române între anii 1862-1875 a fost dominată de acțiunile prin care s-a căutat crearea unei solide armate permanente care, într-o situație dată, să poată reprezenta un punct de sprijin în obținerea independenței.

Acest război a reprezentat primul conflict major în care a fost implicată oștirea română, după reorganizarea armatei pe baze moderne petrecută în 1830. La crearea noii armate a contribuit, începând din 1861, o misiune militară franceză care a sprijinit eforturile în domeniile organizării, dotării și instruirii armatei. Observând lipsurile armatei franceze grefate pe o armată tânără și neexperimentată, Carol I a inițiat un adevărat program de reformare, reînregistrare și redimensionare a organismului militar românesc, pe baza colaborării cu instructori germani.

Regulamentul din 1871 stabilea structura organizatorică a formațiunilor de pompieri ce făceau parte din Armata teritorială. Decretul nr. 702 din martie 1874 arăta că sunt nouă baterii de artilerie teritorială, grupate în cadrul celor patru divizii teritoriale în care împărțită România. La Divizia a III-a teritorială din Galați, erau înființate Bateriile Teritoriale Galați (cu o secție la Brăila) și Focșani (cu o secție la Bârlad). Maiorul Alexandru Fălcoianu (Regimentul 2 Artilerie) a fost numit la comanda artileriei acestei Divizii.

3.5. Pompierii în Războiul de Independență (1877-1878)

Mobilizarea armatei la 6/18 aprilie 1877 a surprins artileria română într-un susținut proces de reorganizare. Regimentele de artilerie, aflate în garnizoanele de pace, au început să-și completeze efectivele de război cu rezerviști din artilerie, flotilă, pompieri și călărași.

În data de 26 aprilie/8 mai 1877 se produce intrarea în luptă a armatei române, prin tirul Bateriilor 1, 2 și 6 din Regimentul 1 artilerie la Vidin. Mobilizarea armatei la 6/18 aprilie 1877 a surprins artileria română într-un susținut proces de reorganizare. Regimentele de artilerie, aflate în garnizoanele de pace, au început să-și completeze efectivele de război cu rezerviști din artilerie, flotilă, pompieri și călărași.

Pompierii artileriști din Galați au luptat în Războiul de Independență din 1877-1878, în cadrul Bateriei 32 din Regimentul 3 Artilerie, sub comanda căpitanului Gheorghe Lupașcu (tatăl

comandantului pompierilor buzoieni, colonel Neron Lupașcu) și alături de pompieri din secțiile Giurgiu, Ploiești. Fără legătură cu un Regiment anume de artilerie sau un oraș, regăsim în arhiva Ministerului de Război o listă cu 91 de pompieri subofițeri și soldați luați în evidență de marele Cartier General pentru a primi medalii.

În cadrul trupelor de artilerie teritorială, ofițerii de pompieri au fost cei care au însoțit coloanele de muniții conform Decretului nr. 792 din 1877, dar informațiile despre acțiunile de vitejie ale acestora sunt puține, evidențiindu-se doar subunitățile din care pompierii făceau parte. Bateria a III-a de exemplu, era „singura unitate de luptă alcătuită în întregime de pompieri” și se deplasa spre Vidin. Cu toate acestea, s-a păstrat mărturia soldatului Stavrache Manole, din Bateria Galați, care a primit dreptul de a purta Medalia militară pentru curajul dovedit în timpul campaniei duse de Bateria a 3-a de artilerie teritorială.

După căderea Plevnei (28 noiembrie 1877), Bateriile de pompieri-artileriști din dispozitivul militar românesc de pe linia Dunării aveau să participe la asediul și Bătălia Vidinului din ianuarie 1878.

În lupta pentru căderea Plevnei, Rahovei și Vidinului, pompierii-artileriști au contribuit cu succes la acoperirea strategică executate de către unitățile Corpului de Observație. După crearea Regimentelor 3 și 4 artilerie în martie 1877, Bateria a 3-a (comandant - căpitan Gheorghe Lupașcu) din Regimentul 3 artilerie încadra 44 de pompieri din Secțiile Giurgiu, Ploiești și Brăila, alături de cei 43 de tunari, 50 de rezerviști, 2 voluntari și 16 marinari, comandantul lor fiind decorat cu medalia „Virtutea Militară”.

După război, în octombrie 1878, în semn de respect pentru devotamentul și curajul pompierilor militari pe fronturile Războiului de Independență, pompierii au fost cei care au defilat cu tunurile capturate de la trupele otomane.

Mărturiile consemnate în revista „Virtutea militară” din 1910, în necrologul dedicat căpitanului Alexandru Zăgănescu și activității sale în Războiul Neatârnării, sunt un omagiu adus atât lui și luptei pompierilor militari din coloanele de muniții, precum și din bateriile de artilerie ale pompierilor-militari.

Odată cu începutul anului 1878, reapare problema dublei specializări a pompierilor artileriști, nevoiți să petreacă timpul între două locuri de instrucție, militarii plângându-se că merg epuizați la misiunile de stingere a incendiilor.

Pentru meritele militarilor în Războiul Neatârnării, s-a instituit medalia „Crucea Treceții Dunării”, pe care o găsim acordată inclusiv pompierilor din Galați, prin „Regulamentul Crucii Treceții Dunării din 24 martie 1878” „pentru serviciile militare... la campania din 1877-1878 în Bulgaria”.

3.5.1. Pompierii gălățeni și tecuceni în perioada Războiului de Independență

Pompierii din Galați au avut mult de suferit din punct de vedere al organizării, dotării și întreținerii. Pentru ușurința administrației s-a hotărât, prin Decizia Ministerială nr. 8 din 1879, ca diferitele secții de pompieri ale orașelor să fie grupate pe baterii începând cu 1 aprilie 1879. Ordinul era ca Secțiile Brăila, Focșani și Bârlad, să formeze o singură Baterie, împreună cu Secția de pompieri Galați, sub denumirea de *Bateria Galați*.

Pompierii tecuceni în timpul Războiului pentru Neatârnarea țării

O serie de documente de arhivă vorbesc despre organizarea pompierilor tecuceni în contextul Războiului de Independență. Din ele aflăm despre probleme cotidiene ale cazarmei, conducerea ei și colaborarea cu municipalitatea.

În Tecuci, fiind vorba de pompieri comunali, primarul primea propuneri de comandanți pentru pompieri, care apoi erau validați în funcție de Ministerul de Război. Conducerea era aleasă sau demisă, în funcție de capacitățile de organizare ale ofițerului.

Inventarul Comenzii de pompieri la 27 iunie 1876 includea câteva obiecte care ne ajută să ne facem o imagine despre locul în care își duceau viața pompierii tecuceni, hainele purtate și uneltele cu care lucrau la foc, dar și cele necesare străngerii de hrană pentru caii din dotare. Se observă deseori cuvintele „degradat” și „vechi”, dovezi ale dotării precare cu tehnică de stingere. În cadrul tezei, ca și în materialele științifice publicate, am urmărit o serie de coordonate ale pompierilor: tehnica de lucru, uniformele și condițiile cazarmii sunt aspecte care au influențat activitatea pompierilor dintotdeauna, și continuă să o facă astăzi.

Datorită unei adrese trimisă de celebrul maior Fălcoianu - care s-a distins în luptele Războiului pentru Independență, către urbea Tecuci la 13 iulie 1876 și unde acesta amintea primarului că pompierii sunt în grija Ministerului de Război, aflăm despre câteva aspecte despre funcționarea pompierilor din Tecuci, în pragul Războiului de Independență.

Un referat datat 15 decembrie, arată existența un turn de observare a orașului în care veghea permanent un pompier să poată anunța în timp util cazarma pompierilor.

În luna februarie 1885, Consiliul Comunei Tecuci se arăta interesat să facă o serie de construcții, sedii pentru unele instituții, clădirea Primăriei, sediul Poliției „și chiar strămutarea Comandei Pompierilor de unde se află”.

Un inventar al cazarmii de pompieri din Tecuci, datat 2 martie 1885 și semnat de comandantul Secției - D. Constantinescu, menționează prezența a 12 cai, o pompă franceză cu accesoriile ei, o pompă franceză transportabilă, o pompă manuală sistem prusian, folosită în special la stingerea incendiilor la coșul de fum, dar degradată; apoi un car de unelte numit droagă, împreună cu o pompă manuală de stins incendiile, ciubere pentru apă și opt sacale.

Personalul fiind insuficient și nemotivat, comandantul pompierilor a făcut o serie de adrese pentru recompensarea celor care s-au remarcat la diverse incendii, sau măcar decontarea echipamentului ars la intervenție. Într-una din adresele sale, ofițerul scria municipalității despre „insuficiența ómenilor din Comandă” și solicită încă 5 soldați și 2 caporali din cauză că mulți erau angrenați în activități organizatorice și nu puteau fi folosiți la intervenții.

Una dintre problemele care au apărut la finele anului 1891 a fost generată de nevoia achiziționării unui *Omnibus* pentru transportul oamenilor și uneltelor la incendiu. Vechile căre de unelte erau foarte des reparate și tot atât de des se stricau, având un sistem de fabricație

Din analiza arhivelor privitoare la Tecuciul sfârșitului de secol XIX, reiese heraldica folosită pe corespondența și actele administrative (unde apare stema Regatului) ale pompierilor. În timp, heraldica din ștampila subunității de pompieri Tecuci a urmărit-o pe cea specifică Primăriei - vița de vie cu strugure sub care era scris, în exergă:

*„Regatul României * Comanda Pompierilor Tecuciu”.*

3.6. Organizarea pompierilor gălățeni la sfârșitul secolului al XIX-lea

Orașul Galați era dezvoltat economic la acea vreme, se extinsese foarte mult, iar din perspectivă civilizațională, prezența unei cazărmi a pompierilor era imperios necesară. Pe exercițiul anului 1881 Galațiul era tot al treilea oraș la mărimea sumelor vărsate la stat pentru întreținerea pompierilor, după București și Iași, cu 58 mii lei.

În același an, generalul Slăniceanu propunea prin Decretul nr. 1000 din 1881, formarea unui al 5-lea Regiment de artilerie, format din câte o baterie de la cele patru regimente. Ca urmare, artileria teritorială se organizează în 14 baterii, fiecare purtând numele orașului unde se află; între acestea se aflau și bateriile Brăila, Focșani, Galați, Bârlad.

O mare problemă ale orașului Galați era alimentarea cu apă a serviciilor. Cu toate că este înconjurat de ape curgătoare, alimentarea cu apă a pompierilor a fost o problemă constantă chiar și în perioada interbelică. Comandanții au fost nevoiți să caute personal soluții pentru a proteja gurile de alimentare pe timp de iarnă, să scurteze durata intervențiilor și implicit marimea pagubelor produse de incendiu.

Ca urmare a plângerilor adresate Prefecturii Poliției, documentele de arhivă arată consecințele unui incendiu și procedura urmată de instituțiile implicate într-o situație de urgență cum era incendiul. În momentul în care sergentul responsabil cu o anumită zonă a orașului vedea focul, dădea semnalul de foc pentru ceilalți sergenți, care serau trimiși astfel: „un călăreț la Bateria de Pompieri, o persoană la Compania apelor pentru a da drumul la apă”. Plângerile de mai târziu arată că această procedură era greoaie pentru că sergenții dădeau vestea din om în om până la Poliție și de acolo la pompieri.

Între timp se mobilizau persoanele afectate de incendiu și vecinii, iar cei care refuzau să ajute la îndemnul poliției, erau reclamați și amendați. Aceeași practică o întâlnim și în Transilvania, unde se aplicau amenzi și recompense pentru cei care refuzau ajutorul, cât și pentru cetățenii care veneau în ajutorul celor afectați de incendiu sau răniți.

O propunere importantă în domeniul prevenirii incendiilor vine din partea Comandantului Corpului III Armată (Comenduirea Pieței) de a se reconstrui foișorul afectat de cutremur și dărâmat, prezentând totodată aspecte ale alarmării târzii a pompierilor în mai 1888.

Rezoluția Primăriei făcea referire la amânarea printr-o propunere de buget pe anul următor. În data de 27 iunie, Comenduirea Pieței revine cu solicitarea către comandantul Corpului 3 Armată, reamintind propunerea construirii unui foișor de anunțare a incendiilor, turn care să anunțe printr-un telefon ori sonerie, cazarma pompierilor. În sprijinul acestei propuneri se menționează specificul alarmării în caz de incendiu, precum și faptul că pompierii ajungeau relativ târziu la unele incendii. În această adresă, Comenduirea Pieței adaugă, la necesitatea unui observator al incendiilor, faptul că pe vreme nefavorabilă sergenții de stradă nu patrulează ci stau adunați într-un singur loc, întârziind și mai mult alarmarea. Răspunsul Primăriei la 9 octombrie 1888 era că nu se puteau prevedea la acel moment fonduri pentru un asemenea proiect în Galați.

3.6.1. Anul 1891 și primele măsuri organizatorice practice

După o serie de organizări și reorganizări ale pompierilor după 1874, dar și în perioada premergătoare Războiului de Independență, în data 09.07.1891 a fost emis Ordinul nr. 3149 care hotărâse desființarea bateriilor de pompieri artileriști și înființarea în orașele respective a Secțiilor și Companiilor de Pompieri.

Măsura adoptată în iulie 1891 aducea o ușoară îmbunătățire, dar nu schimba vechiul sistem cu problemele lui. Importantă era desființarea Divizionului și a Bateriilor mixte de pompieri-artileristi, odată cu revenirea la denumirea de Secții de pompieri.

Prin Înaltul Decret nr. 2754 din 24.10.1891, se modifica uniforma pompierilor: îmbrăcămintea rămânea specifică artileriei, având pe contra epoleții mantalei, două topoare încrucișate, sub numărul regimentului la care sunt atașați. Ținuta de incendiu păstra cojocul scurt și centura de incendiu specifice.

Ținuta nu s-a dovedit practică „din cauza crocei care nu lasă îndestul libertatea de mișcare a brațelor”, astfel încât ea este modificată de generalul Averescu în 1907. Edilii locali de pretutindeni și-au manifestat nemulțumirile pentru suportarea serviciului de stingere. În acest sens este consemnată corespondența dintre Ministerul de Război, cel de Interne și primării.

Repararea cazarmei pompierilor gălățeni

În luna noiembrie 1895, o circulară a Ministerului de Război făcea referire la trecerea pompierilor de sub administrația armatei, sub cea a Comunelor. Această organizare nu a dat rezultatele așteptate deoarece comunele nu făceau față cerințelor financiare de întreținere a pompierilor, necesitățile depășind bugetul disponibil. Comuna Galați a predat comandantului de pompieri o clădire veche și a început o corespondență cu Ministerul de Război pentru îmbunătățirea condițiilor din această cazarmă. Decizia ministerială nr. 240 din 19.11.1893 aducea unele corecturi la unele legi anterioare, stabilind și ce dotare trebuia să aibă o companie precum și personalul încadrat, la fel și secțiile de pompieri.

Prin Decizia ministerială nr. 299 din 1895 se hotărau regimentele de care aparțineau Secțiile de Pompieri militari. Începând cu 1 aprilie 1895, Braila și Galați aparțineau de Regimentul 3 Artilerie, iar comandantul pompierilor la Galați era numit locotenentul Alexandru Dobrescu.

În perioada 1895-1987, în timpul cât este comandant lt. Ciuntu N., documentele de arhivă arată o intensă corespondență între primărie – Ministerul de Război și comanda pompierilor. Între acestea se află și răspunsul la întrebarea dacă pompierii rămân sub tutela Ministerului de Război sau nu. În același an, 1895 - sunt înregistrate numeroase lucrări de reparații și întreținere, probabil ca urmare a plângerilor formulate de comandant.

Prin Decizia ministerială nr. 299 din 1895, se hotărau regimentele la care se alipeau Secțiile de pompieri, odată cu luna aprilie: Regimentul 3 artilerie era alcătuit din secțiile Brăila și Galați.

3.6.2. Inundațiile au adus noi schimbări: anul 1897

Anul 1897 este unul al inundațiilor în valea orașului. Pe 17 iunie ploile culminează cu inundarea unor zone predispuse și pe viitor la problemă, respectiv în valea orașului. Până la acel moment, situația inundațiilor era gestionată de primărie, care trimitea sacalele și pompele Serviciului Tehnic. De această dată se cere ajutorul pompierilor, a căror intervenție promptă face să fie permanent solicitați pentru a rezolva această situație împreună cu celelalte autorități, cum este și cazul inundațiilor din 1903, în aceeași zonă.

La 12 ianuarie 1897, Theodor Altenciu - comandantul Secției de pompieri - trimitea o nouă sesizare primarului referitor la starea deplorabilă a cazarmei pompierilor. Urmează alte devize, caiete de sarcini și propuneri nefinalizate, astfel încât în luna iulie situația ajungea la Ministerul de Interne care amenință că va trece serviciul pompierilor în sarcina orașului dacă nu se vor lua măsuri de reparare a cazarmei.

Datorită propunerii ca pompierii să beneficieze de două puncte de lucru pentru a acoperi suprafața mare a orașului, orice propunere de reparație a clădirii în care erau cazați era amânată. O altă propunere (Ordinul nr. 13036 din 1897) era construirea de prăvălii pe locul liber dinspre strada Traian, așa încât nevoile pompierilor erau încă sub zodia propunerilor. Vizita primarului și procesul verbal încheiat în data de 5 decembrie 1897, probabil semnat și de comandantul pompierilor - locotenent Izvoranu, confirmă situația unui spațiu insalubru în care pompierii trebuiau să ia masa și să doarmă.

În procesul-verbal încheiat în data de 10/22 decembrie, consilierii Șt. Stoicovici, C. Ținc și Sava Petroi în prezența comandantului pompierilor, propun cedarea Biroului de accize către pompieri și înființarea altor două puncte de lucru. O altă necesitate constatată era creșterea numărului gurilor de incendiu (hidranți), de la 36 câte s-au numărat, la un necesar de 200. Faptul acesta rezolva problema lipsei de apă, a personalului redus, a cailor puțini și a sacalelor lipsă sau stricate.

Între propunerile făcute acum și constante de-a lungul timpului este și amplasarea de „posturi telefonice în diferite puncte ale orașului, combinate cu semnale de alarmă” sau necesitatea înzestrării cu „o pompă de incendiu cu aburi”.

În anul 1899, Corpul III Armată făcea o sesizare la adresa inginerului din Serviciul Tehnic al Primăriei Galați, privind o serie de lucrări efectuate la cazarma pompierilor. Din adresă aflăm că sediul era într-o stare destul de bună, dar neigienizat, astfel încât necesita văruiț, vopsit, iar fierăria din cadrul cazarmei necesita o tencuială responsabilă.

3.7. Concluzii

La începutul secolului al XX-lea, în contextul unui oraș tot mai prosper și modificat datorită industriei, instituția pompierilor funcționa încă după legi învechite și fără o corespondență în nevoile reale ale comunităților pentru prevenirea și stingerea incendiilor. Odată cu progresul economic, focurile nu se mai pot stinge doar cu apă, ci trebuiau înțelese procesele chimice care au loc în fabrici și manufacturi, atât pentru a ridica construcția respectivă, cât și pentru a preveni incendiul. Odată construit obiectivul, pompierii încep să facă diverse exerciții pentru simularea unui incendiu în obiectivele industriale, pentru a familiariza militarii cu amplasarea trupei pe teren și organizarea militarilor.

Datorită creșterii numărului populației, s-au mărit direct proporțional și pericolele de incendiu, cauzele cele mai frecvente fiind utilizarea lemnului în construcții, lipsa unui plan de urbanism care a condus la lipirea caselor, pereți și poduri comune, străzi înguste, necurățarea sobelor și lipsa unui sistem organizat de alimentare cu apă. În acest context, „lipsa unor măsuri elementare de prevenire și totodată a unui sistem organizat de intervenție, au determinat producerea de incendii pustiitoare de-a lungul secolului al XVIII-lea, în aproape toate orașele din Țara Românească și Moldova, ce s-au soldat cu importante pierderi materiale și chiar a multor vieți”.

Am urmărit evoluția legislației în etape, pentru o înțelegere coerentă a etapelor prin care a trecut arma pompierilor. Legislația prin care pompierii, alături de miliție și jandarmi aparțin de Departamentul din Lăuntru, cu pompierii trecuți apoi la Ministerul de Război (astăzi MApN), a fost o formă de organizare a militarilor, dată de realitatea Războiului de Independență și modelul occidental de organizare. Din cauza numeroaselor dezertări cu care a debutat organizarea pompierilor din Galați, militarizarea i-a dovedit utilitatea, dar a și provocat neajunsuri pompierilor militari, din cauza neglijării drepturilor și nevoilor de bază. Atașarea pompierilor la poliție și ulterior la artilerie s-a dovedit nereușită, îngreunând evoluția instituției, dar arată și un traseu necesar, adaptat la realitățile sociale și militare.

Prefacerile legislative care au loc în rândul instituției pompierilor, prin înființarea propriului Inspectorat al Pompierilor Militari la început de secol XX, sunt urmarea unor probleme ale orașelor aflate în plină dezvoltare și de nevoia organizării proprii conduceri. Anterior Marelui Război, legislația în domeniu consta în legi aplicabile la întregul armatei, fără un specific al pompierilor, a căror activitate era ghidată în special de Regulamente, unelte legislative mult mai ușor de modificat după nevoi. Dezavantajul acestora consta în folosirea principiilor tehnicii vechi de stingere, în vreme ce multe Secții de pompieri aveau deja pompe electrice de stingere, iar principiile de acțiune și conducere sunt depășite, iar recrutarea pompierilor se făcea după principiul respectării nevoilor Regimentului de artilerie, fapt care făcea să ajungă la pompieri oamenii fără abilități și cail bătrâni ai regimentului.

În cuprinsul capitolului se observă folosirea, în paralel, a două instrumente de lucru: „Monitorul Oficial” și „Monitorul Oastei”. Capitolul tratează organizarea pompierilor militari în perioada domniei Regelui Carol I, respectiv anii 1866-1914.

În 1874, Secțiile de pompieri din orașele Galați și Brăila alcătuiau o Baterie cu Statul Major la Galați. În 1879, Focșaniul și Bârladul au intrat în componența Bateriei Galați.

Am prezentat un scurt istoric al formării Regimentului III Artilerie de care aparțineau pompierii din Galați și Brăila în Războiul pentru Neatârarea țării. „Regimentul 3 Artilerie” este și numele unor fonduri din cadrul arhivelor militare de la Pitești și au făcut obiectul studiului pentru teza de față datorită faptului că pompierii au luptat în Războiul de Independență sub drapelul acestui Regiment și au purtat marca Inspectoratului de Artilerie până în 1929, când s-au constituit într-un Comandament al Pompierilor Militari.

În cadrul Războiului de Independență, pompierii au fost organizați pe front sub conducerea cpt. Gheorghe Lupașcu. Pompierii însoțeau carele de muniții, ca parte componentă a unei baterii precum Independența-tunari; Bateria a 3-a de exemplu era alcătuită complet din pompieri-artileriști. La comanda Bateriei era căpitanului Constantin Horezeanu, care și-a recomandat militarii din subordine pentru decorare în urma asediului asupra redutelor. Sunt cunoscute câteva cazuri de pompieri decorați cu Crucea „Trecerii Dunării”, în timp ce soldatul Manole Stăvrache din bateria de pompieri Galați a primit dreptul de a purta Medalia militară.

După război, în 1879, Secțiile de pompieri Brăila, Focșani și Galați formează împreună Bateria de pompieri Galați.

În contextul numeroaselor solicitări pentru reparația cazărmii de pompieri din Galați, edilii orașului au discutat posibilitatea scoaterii cazărmii din subordinea armatei, pentru că suma virată în contul Ministerului de Război nu ajută cu nimic din punctul lor de vedere. Modelul cel mai apropiat era Bârladul, care își organiza singur serviciul de stingere a incendiilor.

În decembrie 1897 existau deja numeroase planuri și proiecte pentru construirea unei noi cazărmi a pompierilor din Galați, dar nici unul nu a fost pus în aplicare. Rapoartele și ampla corespondență dintre comanda pompierilor - Primărie - Ministerul de Război arată că pompierii continuau să trăiască într-un local insalubru în secolul al XIX-lea și început de secol XX.

CAPITOLUL IV

CORPUL POMPIERILOR MILITARI DE LA 1900 PÂNĂ LA SFÂRȘITUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL (1900-1918)

4.1. Introducere

La izbucnirea Primului Război Mondial, concentrarea clasei muncitoare în mari întreprinderi era în plină desfășurare, deoarece, potrivit unui studiu din 1901-1902, peste jumătate din muncitorii industriali erau angajați în întreprinderi cu cel puțin 100 de muncitori. Procesul era mai avansat la București și în împrejurimile sale, în Valea Prahovei, cu rafinăriile sale și în porturile Galați și Brăila, unde industria alimentară și transportul grânelor au atras mulți muncitori.

Am găsit necesară introducerea referitoare la situația socială și economică la început de secol XX, datorită legăturii indisolubile dintre activitatea de stingere a pompierilor și dezvoltarea societății. Datorită creșterii demografice și a numărului de clădiri, ofițerul de pompieri trebuia să fie la curent cu starea drumurilor din oraș, principalele obiective industriale, hanurile pentru a stabili o strategie de intervenție și un traseu. În același timp, tehnica de lucru a pompierilor era învechită și nu mai făcea față la problemele puse de fabrici și manufacturi, precum lipsa unui hidrant în incinta fabricii sau ineficiența apei în fața substanțelor inflamabile folosite sau depozitate.

Conflictele militare în care au fost implicați pompierii nu înseamnă doar participarea la eveniment, ci și personalitatea celui care a condus cazarma militarilor. De aceea, am optat pentru analiza personalității maiorului Ioan Nicolau, așa cum rezultă din arhivele militare ale Depozitului Central de Arhivă de la Pitești.

4.2. Primii pași către independența unităților de pompieri

În tratarea evoluției legislative și organizarea armii pompierilor am căutat o cheie de interpretare a parcursului atât de greoi în desprinderea pompierilor din Ministerul de Război. Pusă în paralel cu explozia industrială și progresul economic, înțelegem că un Inspectorat distinct al pompierilor a putut fi posibil abia atunci când nevoile sociale au creat contextul prefacerilor legislative, pe care colonelul Gheorghe Pohrib le-a folosit în avantajul Inspectoratului la a cărui conducere se afla. Evoluția instituțională înseamnă și maturizarea liderilor numiți la conducere, iar cel mai bun exemplu este colonelul Gheorghe Pohrib, căruia se datorează constituirea într-un Inspectorat al Pompierilor Militari.

În demersul de analizare a evoluției legislative a prevederilor privind pompierii, am pornit de la întrebarea: *există oare un moment de o încărcătură atât de puternică în istoria unei instituții, încât să poată fi stabilite niște coordonate (legislative, sociale, economice, edilitare) prin care se poate justifica această necesitate?* Am ajuns la concluzia că putem vorbi de o perioadă de incubare a legilor în societate. Când se ajunge la o perioadă de criză, legile menite să aducă o schimbare, un progres într-o problemă anume, respectiv trecutul unei arme - „eclozează”, dând naștere prevederilor legislative necesare evoluției, trecerii către o nouă etapă. Acest tip de maturizare în cadrul pompierilor s-a impus de la sine după Marea Unire, dar și prin solicitările comunităților care se vedeau amenințate de complexitatea și noutatea situațiilor de urgență aduse de Marele Război.

În trecutul pompierilor se poate observa trecerea de la stingerea apei exclusiv cu focul, către complexitatea incendiilor, adusă de inovațiile din domeniul industrial. Cele două mari războaie mondiale au adus noutatea bombardamentelor aeriene, fapt care a introdus specializarea în protecția populației civile, cu atribuții complexe pentru pompieri. În acest context, a devenit vitală implicarea ofițerilor de pompieri cu funcție de conducere: ei trebuiau să își motiveze personalul să nu dezerteze pe timp de război, să caute hrană pentru militari și să caute soluții la problemele ale orașului, apărute pe timpul îndeplinirii misiunilor specifice pompierilor.

Cu excepția construcției turnului de observare, Consiliul orașului a fost de acord în special cu îmbunătățirea comunicării prin telefon, modificând orarul „biroului telefonic al statului” să funcționeze non-stop.

Într-o copie anexată la raportul către primar din ianuarie 1904, al Șefului de Stat Major al Corpului 3 Armată, comandantul Secției de pompieri Galați (locotenent Boboc) amintea de câteva neajunsuri la îndeplinirea serviciului:

- a) numeroasele guri de apă stricate duc la situația în care cele cinci sacale (număr constant de sacale, până în 1906) cară apă de la distanță pentru cele două pompe (cu două ieșiri, deci patru țevi);
- b) sacalele primăriei să fie anunțate în același timp cu cele ale pompierilor dacă este nevoie;
- c) „sergentul de stradă de la locul incendiat să aibă consemnul de a transmite întâiu semnalul la pompieri prin fluierături din gardist în gardist și apoi să anunțe postul de serviciu al poliției”.

Neajunsurile pompierilor în 1906 constau în numărul mic de sacale: aceleași cinci încă din 1903, fapt ce făcea dificilă intervenția în cazul incendiilor simultane. Faptul reiese dintr-o adresă din 4 septembrie 1906, către Ministerul de Război, ocazie cu care se făcea mențiunea numărului ridicat de incendii din acea perioadă.

4.3. Inspectoratul Pompierilor Militari

După promovarea maiorului Constantin Urlățeanu și numirea în continuare la comanda Companiei de pompieri București în aprilie 1912, acesta este numit și inspector al pompierilor militari. Principalele motive pentru a plasa înființarea Inspectoratului în 1912 sunt un Decret ministerial din acel an, care făcea Inspectoratul pompierilor responsabil cu „trăsurile și uneltele de incendiu ale unităților de pompieri”. Al doilea motiv este ordinul Ministerului de Război nr. 603 din 1912 care aproba referatul nr. 491 al Inspectoratului Artileriei, prin care se menționa că Inspectoratul Pompierilor inspecta instrucția de specialitate a unităților de pompieri și tehnica de luptă (mașinile de stingere) a pompierilor. Rezultatul inspecțiilor era raportat Inspectoratului Artileriei care trebuia să rezolve problemele cu ajutorul Ministerului. În plus, în anul 1912 Marele Stat Major a aprobat și dispus ca tinerii să fie recrutați și repartizați direct pompierilor.

Realitățile legislative arată că abia după 1926 s-au înființat majoritatea Secțiilor de pompieri din țară, odată cu trecerea fiecărei Secții în subordinea Inspectoratului Pompierilor Militari, considerat Inspectorat de armă. Este și cazul Secției de pompieri Galați, care a trecut în subordinea Inspectoratului în data de 1 ianuarie 1927. În vara anului următor s-a înființat și Secția de pompieri din Tecuci.

„Istoria pompierilor militari bucureșteni” arată că desprinderea unităților de pompieri de armată s-a făcut pe cale administrativă. Inspectoratul pompierilor dorea ca Secțiile de pompieri să se administreze singure, fără intervenția Regimentului de care aparțineau; în

acest fel, erau îndeplinite și nevoile pompierilor, nu doar ale artileriei. În decembrie 1926 a fost emisă „o Decizie ministerială privitoare la înființarea gestiunilor în bani și în materiale” cu începere din ianuarie 1927.

Putem concluziona astfel că, în cronologia trecutului pompierilor, 1926 este un moment de referință prin crearea unui teren propice Inspectoratelor de armă de care vorbește legea din 1929, putând fi considerat anul în care Inspectoratul Pompierilor Militari s-a constituit ca o entitate în sânul Inspectoratului General al Artileriei. Legea Ministerelor din 1929 continua acest proces de desprindere prin numirea unei forme de conducere centrală a pompierilor, sub forma unui Comandament al pompierilor militari.

4.3.1. Transformări în iconografia pompierilor militari

Anii 1847-1866

Cercetările istoricului ieșean Sorin Iftimi detaliază una dintre lucrările pictorului Niccolo Livaditti. Pictura înfățișează pe ofițerul de pompieri Emanoil Constantin Boteanu având sub brațul stâng coiful caracteristic de pompieri, din alamă, cu o crinieră neagră și se află într-o colecție privată. Ofițerul are gradul de maior, indicat prin două stelute mici la epoleții cu franjuri, spre deosebire de gradele inferioare aveau epoleți simpli. Poartă o tunică bleumarin, la un rând de nasturi, cu guler și paftale de manșete roșii.

Uniformele pompierilor din Țara Românească la 1851 erau de postav bleumarin. „Mundirul, scurt în față, până în talie, se termină la spate în coadă de rândunică, cu capace drepte plasate orizontal... Mundirul este poaspalat în față, la poale, la capace și pe marginile cozii de rândunică. Gulerul este înalt, din postav roșu, manșetele sunt circulare, roșii și au paftale simple, tot roșii. Pantalonii erau prevăzuți cu vipușcă roșie, ca la infanterie și, la fel, cartușiera cu diagonală”.

Domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) a reprezentat o perioadă însemnată din acest punct de vedere. În primii ani ai domniei acestuia a avut loc procesul de uniformizare a uniformelor.

De la înființarea lor, în 1830, armatele celor două principate românești aveau ținute asemănătoare, evoluția lor mergând pe aceeași linie. În 1860 a apărut *Broșura de uniformitate*, prin care se introduceau mai multe elemente comune de uniformologie, menite să creeze sentimentul unității în armata Principatelor Unite. Ca însemne naționale comune s-au introdus cocarda tricoloră (roșu-galben-albastru) pentru coifura armatei și eșarfa tricoloră pentru cingătoare. O noutate o constituia și introducerea treselor în formă de ghirlandă („nod unguresc”), cusute pe mâneci, pentru indicarea gradelor militare.

Croiala uniformelor s-a modificat în 1860, după modelul francez: s-a renunțat la mundirul rusesc, foarte strâns pe talie, pentru tunici cu o linie mai naturală, ce dădeau mai multă libertate de mișcare corpului; pantalonii introduși atunci erau deosebit de largi.

În 1864 au fost reglementate, prin Înalt Ordin de Zi, cele patru ținute militare: 1. marea ținută de ceremonie; 2. marea ținută de serviciu; 3. mica ținută de serviciu; 4. mica ținută de toate zilele.

În capitala Moldovei exista o companie de pompieri care avea organizare militară, dar se afla în subordinea Ministerului de Interne. La 1847, pompierii moldoveni purtau uniforma asemănătoare cu a infanteriei, însă cu paspoale albastre. „Chivăra ce proteja capul avea forma unei căști cu țui deasupra; în față era fixată emblema semieliptică, având în mijloc bourul Moldovei flancat de cei doi delfini, introdusă în decembrie 1854.

Coiful de alamă al pompierilor, de o formă specială, avea o creastă pe mijloc, vizieră și apărătoare de ceafă. Pe fruntea coifului se afla o placă de alamă, decorată cu raze, având pe ea însemnul armei: două topoare de pompieri încrucișate și inscripția „Corpul pompierilor”. Jugularele, care fixau coiful sub bărbie, erau formate din plăcuțe de alamă în formă de solzi. Pe partea stângă a coifului se atașa un penaj specific, roșu, din pene de corb vopsite. Ofițerul din imaginea redată de autor, înfățișat călare pe cal, are pe piept banderola leduncii țesută în fir de metal galben. Epoletii metalici, cu franjuri, sunt după noul model francez. Soldatul este echipat în ținută completă, de campanie, cu ranița în spinare. El are epoleți metalici cu franjuri roșii, după modelul cavaleriei. Este încins cu centiron din piele, având pe piept două curele de tip „hamuri” (paralele în față și încrucișate la spate); de centiron este prinsă, în partea stângă, o baionetă.

4.3.2. Uniformele armatei române în perioada 1866-1916

Dacă pe timpul Convenției de la Paris, militarii au fost echipați cu uniforme tip rusesc, între 1859-1861 a început uniformizarea uniformelor armatelor moldoveană și munteană. Principele Carol I a urmărit ca armata să renunțe la uniformele fastuoase și să adopte o ținută mai sobră și mai puțin costisitoare.

Primele modificări mai importante au avut loc după votarea *Legii privind organizarea puterii armate din 1868*. Noile transformări organizatorice s-au regăsit în „Regulamentul uniformelor”, publicat la 22 iulie/3 august 1868. Militarii din regimentele de artilerie erau echipați cu tunici castanii și pantaloni gri. Infanteria dispunea de chipiu bleumarin, tunică bleumarin, pantaloni de postav gri (pantaloni albi vara), cizme, manta din postav gri cu capișon.

Descrierea uniformei pompierilor pe timpul Războiului de Independență apare în *Monitorul* din 1877. Detaliile fac referire la „capelele regimentelor de artilerie”, care sunt asemănate cu ale „infanteriei de linie”, detaliul care îi particulariza pe artileriști fiind „o grenadă flăcărândă de postav roșu ecarlat în mărime de 50 milimetri”. În timp ce artileriștii aveau tăiat numărul regimentului în mijlocul grenadei, capela pompierilor artileriști avea, în locul numărului destinat corpului, „două topoare încrucișate tăiate în postav roșu în mărime de 40 milimetri fiecare”.

Procesul de transformare și tipizare a ținutelor, cu modificări importante, a continuat prin intrarea în vigoare a *Legii de organizare a armatei din 1872* și a „Regulamentului uniformelor” din 9/21 iunie 1873, prin care au fost păstrate principalele elemente ale ținutelor din 1868.

O caracteristică a fost extinderea culorii bleumarin la majoritatea ținutelor unităților din armata permanentă, precum și la cele teritoriale. Pompierii, care din 1874 au primit și rolul de artilerie teritorială în caz de război, aveau coif de alamă, cu creastă de metal alb și panaș roșu, tunică bleumarin, pantaloni gri, manta gri, restul echipamentului fiind asemănător cu cel al trupelor terestre.

Prin regulamentul din 1873, au fost instituite patru ținute: marea ținută, ținuta de serviciu, ținuta de campanie și ținuta de zi, deosebirea între aceste ținute se făceau, în principal, prin accesoriile care se purtau la coifuri, iar în cazul ofițerilor, epoleți și prin șarf.

O altă modificare în uniforma pompierilor survine la începutul secolului al XX-lea. Prin Înaltul Decret nr. 2642 din 1907, „tunica pompierilor va fi întocmită ca a bateriei de munte, având pe epolet semnele distinctive ale pompierilor: două topoare încrucișate”.

4.4. Pompierii din Galați în ajunul Marelui Război

La nivel organizatoric, noul secol XX găsea România nepregătită din punct de vedere al dotării cu utilaje de stingere moderne. Toate sectoarele vieții economice și industriale se dezvoltau, dar în același timp creau noi potențiale surse de incendiu. În anul 1913 s-a emis o „Ordonanță pentru înființarea unor guri de apă pentru incendii pe lângă fabrici, ateliere industriale, depozite de lemne și alte industrii”.

Deși Galațiul este înconjurat de ape, apa lipsea mereu la incendii din cauza capacității reduse de transport a cisternelor, deopotrivă cu presiunea scăzută sau accesul greoi la hidranți și lipsa amenajării unui loc de alimentare a mașinilor de stingere. Canalizarea nu era deloc sistematizată sau lipsea deseori.

O corespondență între pompierii din țară arată care era situația serviciului de stingere la început de secol XX și anume faptul că se folosea încă un regulament vechi de 40 de ani, care nu mai era în vigoare odată ce apăruse *Regulamentul de instrucție* din 1893, dar util încă. Tehnica învechită îi făcea să apeleze la Regulamentul care corespundea materialului de incendiu folosit.

O altă nemulțumire a ofițerului de pompieri era durata mare a anunțului de incendiu, fapt datorat lipsei de telefoane în oraș, mai ales la instituții publice și firme private.

„Grabnica sau târzia localizare a incendiilor depinde de: anunțul de incendiu (din sergent în sergent, apoi telefon la circumscripție, poliție și abia apoi la pompieri), oamenii care alcătuiesc acest corp de incendiu, modul cum sunt instruiți, caii care se înhamă la trăsuri, materialul de incendiu”.

„Incendiile” – mai preciza comandantul Secției de pompieri, „au devenit un comerț... la a cărui încurajare contribuie foarte mult societățile de asigurare, care încasează zilnic sume enorme, fără ca ele să contribuie.. cu o sumă în bugetul acestor corpuri”.

Această analiză este confirmată de unele plângeri la adresa întârzierii pompierilor, cum este incendiul din 19 august 1910, unde pompierii ajung târziu, iar materialele de incendiu și pompele uzate se dovedesc ineficiente în fața dinamicii incendiului.

4.4.1. Maiorul Ioan Nicolau (1911 - 1930)

Sublocotenentul I. Nicolau a venit la comanda cazarmei din Galați în 1911 și a răsturnat toate prejudecățile afaceriștilor și edililor despre pompieri. În 20 de ani cât a fost comandant, maiorul Nicolau a determinat oficialitățile să renunțe la indiferența față de pompieri, însuflețind efectivul de militari afectat deseori de decesul colegilor sau lipsa dotării.

În contextul noului val de înzestrări tehnice ale pompierilor din țară, maiorul Nicolau a dat dovadă de o deosebită stăruință față de oficialitățile române pentru a obține mașinile necesare desfășurării în bună ordine a cazarmei pompierilor gălățeni. Prețuirea pe care a câștigat-o în numeroase lupte în războaiele din afara țării și în războiul pentru independența țării, toate l-au impus ca un comandant în Cartea de Aur a pompierilor gălățeni.

Direcția Statisticii din cadrul Ministerului de Război notifica Ministerul de Interne despre faptul că fiecare Secție de pompieri a ajuns să aibă un material diferit de incendiu și instrucție diferită, ceea ce făcea dificilă găsirea pieselor de schimb la mașini.

În iarna lui 1914-15, comandantul Secției de pompieri notifica Primăria că mare parte din incendiile iernii au loc din cauza coșurilor necurățate, astfel încât primarul G.N. Gămulea a emis o ordonanță prin care impunea ca „toți proprietarii și chiriașii vor îngriji de curățirea de

funingină și ținerea în bună stare a hamurilor”, contravenienții urmând să fie amendați conform legii comunale.

4.4.2. O școală pentru pompierii gălățeni și dotări binevenite

De-a lungul câtorva ani, comandanții Secției au reușit să amenajeze o sală de clasă pentru instrucția trupei de pompieri. Studiul era diferențiat pe categorii: cei care nu știau românește studiau abecedarul, iar ceilalți erau învățați despre tehnica stingerii incendiilor în diferite situații, pentru fiecare toporaș (servant) în parte, cercetând cazurile practice ale diverselor incendii la care au participat.

Prima referință despre o școală de alfabetizare la pompieri și numită „Școala de Adulți Galați de pe lângă Secția de pompieri”, o găsim la 22 ianuarie 1914: trupa Secției de pompieri urma să înceapă pregătirea teoretică, astfel încât solicite Primăriei „4 bănci de școală”. Articolul din ziarul „Acțiunea” vorbește despre momentul înființării acelei școli pentru pompieri și împlinirea a zece ani de existență, se numește „Zece ani de la înființarea Școlii de Adulți de pe lângă Secția de Pompieri Galați”, de către maiorul Ioan Nicolau.

4.5. Intrarea României în război. Apărarea Galațiului

Subcapitolul arată participarea pompierilor la evenimentul cunoscut sub denumirea de „Apărarea Galațiului” sau Bătălia de la Galați în zilele de 7-9 ianuarie 1918, când pompierii au reușit să evite incendierea orașului de către trupele ruse aflate în retragere.

4.6. Activitatea pompierilor gălățeni pe timpul Marelui Război

Organizatoric, administrația comandai de pompieri este privită ca un corp aparte, iar Consiliile comunale trec în bugetele lor salarii și sumele necesare pentru cumpărarea pompelor, sacalelor, cailor, donițelor, cângilor, topoarelor, scărilor, cingătoarelor, căștilor pentru soldați și alte obiecte necesare acestei instituții precum și întreținerea lor. Pentru tot ce privește disciplina, instrucția, manevrarea serviciului de incendiu, comenzile pompierilor urbani țineau de autoritatea militară și prin urmare de Ministerul de Război. Pentru tot ce privește întreținerea lor, a localului și a instrumentelor, ține de autoritatea militară, dar administrația internă a comenzii aparținea numai șefului ei direct.

La 24 octombrie Inspectoratul Pompierilor a luat în primire autoscara *Magirus* și „motopompa de 800 litri pe minut” destinate Galațiului, iar municipalitatea trimite un mecanic să fie instruit în Capitală. Motopompa *Magirus* de 800 litri/minut debit și motor de 22,5 CP era superioară ca dotare pompelor de intervenție de până atunci. Aceasta era dotată cu felinare pentru luminatul nocturn, „torțe pentru mână, cu petrol, cu fitil incandescent de azbest, din alamă și coadă de lemn, ... costum de azbest, complet, compus din haină, pantalon, cizme, capișon și mănuși; aparat de salvare Kofnig, compus din coif, foale, furtun de aer, furtun de apă, telefon cu furtun; coarde de scăpare cu carabină; centuron de salvare, țevă flexibilă de stropit, cu muștiuc american și racorduri”.

Anul 1926 marchează totodată înființarea Centrului de Instrucție al Pompierilor, având drept scop „instruirea și formarea gradelor de pompieri”. Acesta a fost inaugurat abia în 1934, fiind proiectat și un post de pompieri în componență.

4.7. Apariția activităților de prevenire a incendiilor în țara noastră

Activitatea de prevenire a incendiilor și-a primit acest nume care nu exista până în perioada interbelică, deși existau preocupări în acest sens. Colonelul Gheorghe Pohrib a luat decizia înființării primei publicații de specialitate a pompierilor, cu scopul de a face cunoscută în rândul cetățenilor legislația în domeniul apărării contra incendiilor, de ce este necesar să fie prevenite incendiile și pentru a analiza cauzele producerii acestora.

Analizând articolele publicate în „Buletinul pompierilor români”, al doilea an (1930) are o tematică orientată spre „trei direcții principale: prevenirea incendiilor, noutăți în domeniul mijloacelor de intervenție și a substanțelor stingătoare și intervențiile la incendii... Prin modul cum este orientată tematica revistei vom observa că aceasta se suprapune și cu istoria Comandamentului Pompierilor Militari”.

Inspectoratul Pompierilor a impus comandanților de unități de pompieri militari să inspecteze instituțiile publice, sălile de spectacole, uzinele, ateliere din oraș pentru a face recomandările necesare înlăturării cauzelor care puteau da naștere la incendii.

Mulți ofițeri de pompieri din Galați s-au implicat în viața comunității, prin soluții oferite pentru prevenirea incendiilor la construcția caselor, activitatea fabricilor și aspecte de viață cotidiană, pe lângă obținerea unor condiții de viață decentă în cazarmă.

În perioada de început a pompierilor, răspunderea pentru siguranța comunității la incendii nu era centralizată, iar informația despre normele de prevenire nu ajungea la populație, cum nu ajungeau la edilitate nici problemele de construcție a clădirilor. Această lipsă de comunicare făcea din spațiul urban o zonă lipsită de viziune în ceea ce privește protecția în fața incendiilor provocate de atacuri sau neglijență. Turla înaltă a bisericilor sau a primăriei, menite să observe incendiile din timp, nu mai puteau suplini lipsa unor utilaje performante de stingere.

Primele măsuri de pază și prevenire din Iași apar în anul 1832, când Raportul Sfatului Ocârmuitor arăta situația nepotrivită a orașului din punct de vedere al securității la incendii, printre cauzele numeroaselor incendii fiind numărul insuficient al tehnicii de stingere, lipsa unor oameni instruiți, lipsa unor măsuri de pază pentru prevenirea incendiilor.

Un moment deosebit de important în istoria pompierilor este numirea unui Inspector al formațiunilor de pompieri profesioniști din țară, la 5 iulie 1923. Colonelul Gheorghe Pohrib avea drept de inspecție pe țară și datorită acestui lucru se putea construi o bază de date care să urmărească situația fiecărei Secții sau Companii de pompieri.

4.8. Primele mențiuni ale activității Companiei de Pompieri Tecuci

La Tecuci „mica comandă de pompieri” a fost înființată în anul 1843, când s-au făcut încăperile necesare și s-au primit de la Eforie instrumentele existente. Din devizul de reparații făcut atunci, putem constata că la acea vreme pompierii din Tecuci dispuneau de o tulumă mare și una mică, patru sacale, 15 cângi, 15 topoare.

În 1928, pompierii au trecut sub administrația Ministerului Armatei, renunțând la statutul de civili.

Construcția cazarmei pompierilor tecuceni și sediul Poliției au fost terminate de antreprenorul bucureștean N. Schwalbach, în 1894. La acel moment, orașul era iluminat de peste 200 lămpi cu gaz, iar străzile erau bine împărțite datorită unui plan întocmit de arhitecții Mornand și Brandel în 1858.

4.9. Înființarea Secției de Pompieri Tecuci

Documentele de arhivă disponibile în arhivele județene locale și cele militare conțin detalii importante despre înființarea Secției de Pompieri Tecuci, la 1 august 1928, ca urmare a solicitărilor făcute de Primărie. Corespondența este relevantă pentru că arată aspecte practice ale vieții de cazarmă din perioada interbelică: tehnica de intervenție, împărțirea sarcinilor în cadrul Secției; sunt importante deopotrivă pasajele despre datoria de pompier și militar în slujba comunității tecucene.

Arhivele militare arată că, în anul 1912, pompierii tecuceni erau întreținuți de municipalitate, ca urmare aveau o organizare civilă.

În adresa Inspectoratului către Primăria Tecuci, există Ordinul de înființare a Secției și măsurile care trebuiau luate de autoritățile locale.

Nou înființata Secție de pompieri din Tecuci era într-o stare deplorabilă în ceea ce privește starea materialului de stingere a incendiilor și condițiile de cazare a militarilor. Într-o dare de seamă înaintată către Inspectoratul Pompierilor, comandantul Secției arăta că trebuie înlocuite accesoriile de stingere, condițiile de cazare sunt improprie și pompele de apă sunt vechi. Într-o raportare din anul 1928 cu privire la dotarea logistică necesară echipei de neutralizare a armelor chimice de care ar putea fi afectată populația Tecuciului, Secția de pompieri menționa că nu dispune de materiale precum: măști, aparate izolante de respirat, costume, mănuși și cizme contra iveritei, genți cu materiale de prim-ajutor și alte accesorii. Cu cele trei sacale și patru pompe de diverse mărimi, pompierii abia puteau limita incendiile, nicidecum gazele de luptă aruncate din aer.

Odată cu înființarea Secției, sunt amintite câteva coordonate morale pe care le cerea meseria de pompier: „Prima datorie a oricărui pompier sosit la un incendiu este să scape viața persoanelor aflate în pericol”.

Venit la conducerea Secției de pompieri Tecuci, sublocotenentul Vlad Radu solicita Primăriei impunerea unor măsuri, corespondență din care înțelegem starea comunității tecucene din punct de vedere al prevenirii incendiilor:

„Toate instituțiile de stat și particulare să se lege telefonic la serviciul de pompieri... și să fie prevăzute cu guri de apă suficiente de aceeași mărime și tip ca ale orașului.

Toate cartierele mărginașe ale orașului să fie legate telefonic cu serviciul de pompieri prin serviciul poștal și acolo unde nu există canalizare sau guri de apă, să se construiască bazine...”. Secția de pompieri era legată la centrala telefonică începând cu 9 august 1928.

Programul de instrucție avea două perioade: zilnic se făcea educație fizică, dar în prima etapă se făcea instrucția pe jos și cu arma, descrierea materialului de incendiu și instrucție zilnică la acesta, punerea harnașamentului și conducerea trăsurii, procedee de stingere și salvări, descrierea și mânuirea măștii de gaze, educație morală, educație militară, Codul justiției militare, igienă, coruri și dansuri și învățarea scrisului. A doua etapă prevedea exerciții cu gazele de luptă și aparatul de respirat *Draeger*, trageri și scrimă cu arma, extintoare, coloana cu muniții (materie rămasă din timpul războiului de independență), transporturi militare, istorie și geografie. De asemenea, duminca se mergea la biserică, prin rotație. Inspectoratul Pompierilor înștiința periodic unitățile de apariții editoriale religioase.

4.10. Preocupări ale Secției de Pompieri Tecuci pentru siguranța comunității

Documentul numit „Istoricul dela înființarea serviciului de incendiu militar în orașul Tecuci, 1 August 1928 și până la 1 Ianuarie 1931”, arată cum Secția Tecuci a fost înființată în urma unei convenții dintre primărie și Ministerul Armatei, aprobată de Marele Stat Major cu ordinul nr. 10766, la 1 august 1928.

„Potrivit noii legi de organizare a Ministerului de Războiu, Inspectoratul pompierilor Militari fiind transformat în Comandament”, un Ordin făcea cunoscut Secției de pompieri Tecuci (la 6 septembrie 1929) că noua denumire era Comandamentul Pompierilor Militari.

În cadrul „Dării de seamă” pe anul 1929, Secția de pompieri Tecuci menționa câteva aspecte despre specificul incendiilor (în mare parte la imobilele e locuit, apoi furaje și anexe gospodărești), dotare și nevoi ale subunității, rezultatul controalelor pe linie de prevenire și stingere a incendiilor, instrucția în cazarmă și propuneri de îmbunătățire a activității, dovedind o permanentă preocupare pentru siguranța comunității în diverse situații de urgență.

Din adresele comandantului Secției de pompieri, se pot înțelege aspecte ale activității pompierilor din perioada interbelică, precum necesitatea unei camionete pentru transportul materialului de incendiu în cazul unui foc care afectează zonele rurale, sau cum arăta scena unui incendiu în anul 1930.

Cinematografele și funcționarea lor sunt un subiect mult discutat în presă și schimbările în sensul protejării populației s-au dovedit greu de implementat în conștiința oamenilor. Cu toate că la 24 ianuarie 1929 cinematograful a luat foc, în luna iunie 1930, spectacolele se desfășurau cu ușile legate în lanțuri, ușile de evacuare nu se vedeau pe întuneric, nu exista telefon, iar sala era umplută cu scaune peste limita de locuri admisă prin prevederile legale. Din cauza pericolului la care erau expuse persoanele din „sala de spectacole a Coloniilor școlare”, Secția de pompieri a sesizat Primăria și Poliția din Tecuci.

Secția Tecuci primește o nouă auto-pompă abia la 20 mai 1937. În data de 11 ianuarie 1938, Secția primește a doua „mașină de incendiu”. Ulterior, în luna februarie sunt cumpărate două măști contra fumului, pentru a fi date în folosință pompierilor tecuceni.

4.11. Începutul celui de-Al Doilea Război Mondial

Mobilizate în trei zile de la declanșarea războiului, unitățile de pompieri au jucat un rol important în campania de pregătire a populației în vederea apărării contra efectelor războiului. Un astfel de exemplu este broșura publicată de Ministerul Apărării la nivel național, despre diversele măsuri de salvare, incendiu sau bombardament care trebuie luate de populație în timpul războiului.

Capitolul din broșura oficială era numit „Măsuri contra incendiilor” și arăta importanța stingerii începutului de incendiu de către persoana care l-a observat. Erau sprijinite astfel instituțiile, întreprinderile și populația era educată să se apere singură. Pompierii aveau indicația de a interveni doar la incendii de proporții, cu precădere la intituții.

Secția de pompieri a primit denumirea de Compania I de pompieri Galați, care apoi a devenit în timp Detașamentul de Pompieri Galați, structură subordonată astăzi Inspectoratului pentru Situații de Urgență Galați. Odată cu transformarea în Compania I de pompieri, i s-a adăugat Compania a II-a înființată în cadrul Combinatului Siderurgic Galați la data de 01 iunie 1977, prin Ordinul Ministrului de Interne nr.04516, în timp ce la Tecuci era Compania a III-a (astăzi Secția de pompieri Tecuci). După unificarea Protecției Civile și a Inspectoratului pentru Situații de Urgență în 2004, Companiile II și III au devenit Secții de

pompieri, sub acestea aflându-se Gărzile de Intervenție Ivești, Tg. Bujor și Berești-Meria de exemplu, având menirea de a scurta durata intervențiilor.

În perioada 21.06 – 21.07.1941, orașul s-a aflat sub bombardament sovietic și pe lângă o serie de dosare care ne redau bombardamente aeriene și de artilerie asupra orașului sau comunicări cu militari decedați la datorie, arhivele locale consemnează daunele provocate de cutremur cazărmii pompierilor. O adresă a comandamentului Corpului Pompierilor Militari către Primăria Municipiului Galați arată pagubele produse la Compania Pompieri Galați condusă de locotenentul G.T. Tomescu, în urma cutremurului din 10 noiembrie 1940 și nevoile urgente.

Cu ocazia evenimentelor nefericite provocate de cutremurul din 1940, autocisterna „Fiat” a fost principala mașină cu care s-au deplasat pompierii pentru a înlătura rămășițele cutremurului (coșuri de fum, pereți afectați grav, școli, fabrici și mori), dar și pentru a salva persoanele prinse între dărâmături. Timp de șase zile, între 10-16 noiembrie 1940, autoritățile au colaborat pentru înlăturarea principalelor consecințe ale dezastrului natural.

În februarie 1941 se anunța deseori acoperirea geamurilor cazărmii cu huse pentru faruri, fie pentru exerciții, fie ca inamicul să nu vadă noaptea din aer mișcările trupelor. Bombardamentele aeriene și de artilerie din partea sovieticilor au continuat toată luna iulie 1941, astfel încât pompierii au fost solicitați să extragă proiectilele neexplodate, să stingă focul provocat de proiectile incendiare ori să dărâme clădirile grav afectate de explozie.

Succesor la comanda Companiei de pompieri Galați ea fost căpitanul Vasile Crăciun. Acesta a înființat încă două posturi de lucru ale pompierilor: unul era la grajdurile Primăriei, locul de unde plecau sacalele odinioară, iar atunci erau adăpostite noile motopompe-cisterne împreună cu o autocisternă „Ford” utilizată după cutremurul din '41; celălalt punct a fost la moara „Steaua”, cea mai mare din localitate - preferință predilectă a bombardamentelor.

În 1942, Serviciul de Documentare și Statistică a propus, în urma numeroaselor incendii înregistrate la întreprinderi, ca fabricile cu mai mult de 200 lucrători să aibă un regulament (plan) intern pentru prevenirea, localizarea și stingerea incendiilor. Aceste planuri includeau schița gurilor de apă, robinetele existente și amplasarea pichetului de incendiu - toate acestea alcătuite în colaborare cu comandantul pompierilor locali. Întocmirea Planului de intervenție este reglementată astăzi conform modelului cadru prezentat în Anexa 3 din Normele generale de apărare împotriva incendiilor aprobate prin O.M.A.I. 163 din 2007 și se avizează de inspectoratul pentru situații de urgență județean.

În conformitate cu ordinul Ministrului de Interne, fabricilor li se cereau extincitoare și mașini de intervenție cu propria echipă care să acționeze pompele manuale sau electrice, în cazul unor uzine mari. Instituțiile și întreprinderile erau obligate să întrețină și să doteze propriile echipe de stingere, iar populația trebuia să prevină extinderea incendiilor în locuințe.

În anul 1942 se organizau numeroase inspecții pe linie de prevenirea incendiilor, inspecții conduse de căpitanul Vasile Crăciun, între alte instituții și la Primărie. Acestea erau ordonate de la Comandamentul Pompierilor.

Autoritățile trebuiau să organizeze și să doteze echipele de înlăturare a dărâmăturilor și acordarea primului ajutor pentru persoanele rănite, arse sau gazate. Tot primăria trebuia să asigure apa potabilă și pentru stingerea incendiilor, amenajând rampe de alimentare pentru autospeciale ale pompierilor și cisterne, precum și organizarea tinerilor pentru a ajuta la stingerea începuturilor de incendii.

Un Plan de Apărare Antiaeriană al zonei Covurlui, datat ianuarie 1942, arată existența a „6 posturi de pândă și alarmă cu Centrul de Informații la Galați. Un alt plan al posturilor de pândă și alarmă întocmit de comandantul Apărării Antiaeriene Covurlui, căpitan

Dupont Alexandru, arăta existența a două Centre de Informații, la Galați - cu 19 posturi de alarmare și Tutova, cu 12 posturi de pândă și alarmă în subordinea căpitanului Clopotaru.

Măsurile de apărare pasivă conțineau: un post de alarmă la Prefectura județului Covurlui trebuia să pună în mișcare cele opt sirene electrice din Planul de Apărare.

Arhivele militare arată că Vila Cuza Vodă din strada Al. Ioan Cuza de azi, era adăpostul central și post de comandă al Subzonei de Apărare Pasivă Covurlui în anul 1944. Acolo se depozitau bombele neexplodate, înainte de a fi duse în afara orașului pentru distrugere.

Primăvara lui 1944 arată întocmirea a diverse lucrări de apărare pasivă în Galați, astfel: șanțuri-adăpost la „25 școli primare, grădinițe de copii și licee”, precum și la cinci spitale, un dispensar, trei biserici și diverse instituții publice; în total, se raportau 2000 de adăposturi personale care au fost folosite pe timpul bombardamentelor anglo-americane, rusești și germane în vara lui 1944.

4.12. Cazarma pompierilor gălățeni „13 Septembrie”

Pentru un oraș cu o suprafață relativ mare și cu o populație de peste 100.000 locuitori, Compania de Pompieri avea o singură autocisternă la începutul războiului. În vara lui 1943, Ministerul Afacerilor Interne comunica Direcțiunii Administrației Locale Galați, că autopompa urma să fie livrată în toamnă.

Întrucât că achiziționarea autospecialelor din afara țării presupunea costuri foarte mari, din 1949 s-a trecut la asimilarea și fabricarea lor în țară împreună cu accesoriile și utilajele aferente.

„Memoriul justificativ” înregistrat la 31 iulie 1943 de către Șeful Serviciului Arhitecturii Galați, arhitectul George Th. Popescu, poate fi considerat un scurt istoric al clădirii pompierilor din Galați. Având în vedere că propunerea nu s-a finalizat, redăm în continuare date despre trecutul sediului pompierilor din strada Tecuci de azi:

„Cazarma de pompieri a orașului Galați, înființată [construită] în anul 1871 și-a avut sediul, dela început, pe proprietatea Primăriei situată între str. Traian și Piața Nouă «Costache Negri», într-o poziție total centrală....

În anul 1899 cazarma dispunea de 5 clădiri din care: una cuprindea grajdurile, una servea de remiză pentru vehicule, iar restul pentru dormitoare, locuințe, cancelarii, magazii și ateliere. (...) Cutremurul din 10 Noembrie 1940 a avariat grav toate clădirile existente ale cazarmii și în mod ireparabil clădirea cu etaj care, din cauza pericolului ce prezenta, a fost dărâmată complet(...). În prezent Compania de Pompieri Galați cu un efectiv de războiu de 145 oameni și cu un efectiv de 70-80 de oameni în timp de pace. Nu dispune de spălătoare, de dușuri și nici de closete.

Din cauza imposibilității de cazare a trupei în localul propriu și din lipsă de garaje suficiente, efectivul Companiei și parte din vehicule sunt răspândite în clădiri în afară de cazarmă, situațiune ce îngreuează buna funcționare a unității”.

Ca urmare a raportului Companiei de pompieri, arhitectul șef al Primăriei întocmește o listă cu principalele clădiri din oraș propuse spre „a fi amenajate cu câte un post de observarea incendiilor, în caz de bombardament aerian”. Procesul verbal întocmit de căpitan Vasile Crăciun, inginerul șef al Primăriei și arhitectul George Popescu cuprinde o listă cu cinci clădiri înalte pentru anunțarea incendiilor în 1943, astfel:

- a) Clădirea proprietarului Marin Penu, din str. Brăilei, colț cu str. Cazarmii;
- b) Clădirea Căminului Preoțesc, str. Poșta Veche;

- c) Casa Învățătorilor din str. Cuza Vodă;
- d) Clădirea Administrației Financiare din str. Brașoveni și
- e) Clădirea Administrației Naționale Fluviale Române, din portul Galați.

Instituțiile și proprietarii locațiilor menționate se obligau să pună la dispoziția oamenilor de pază o cameră de odihnă, iar instituțiile suportau singure costurile materialelor necesare postului de pază și al telefonului. De asemenea, se solicita Societății de telefoane Galați câte un aparat de telefon pentru aceste turnuri de veghe.

4.13. Realități locale: Galați, 1944

Orașul a suferit bombardamente ale căror consecințe pot fi regăsite în numeroase procese verbale și fotografii anexate documentelor de arhivă. „Raportul asupra bombardamentului aerian din 6 iunie 1944” arată detalii despre numărul avioanelor care au lansat bombe asupra orașului, obiectivele urmărite, participarea pompierilor și consecințele produse de bombardamentul celor 72 de avioane care au aruncat bombe incendiare și explozive.

Sunt cunoscute eforturile de pregătire a orașului pentru bombardament încă din luna martie 1944, când cpt. Vasile Crăciun aflat la comanda pompierilor din Galați, a susținut un curs de apărare pasivă la Școala de băieți. Pe lângă echipele formate din polițiști, s-au constituit echipe civile de ridicare a dărâmăturilor, în timp ce alte lucrări de apărare pasivă vizau construirea a cinci bazine de apă în luna mai 1944. Aceste pregătiri se făceau în contextul unor scurte reprize de bombardamente aeriene, cum au fost cele din aprilie 1944.

Puținele bunuri și arhiva Companiei Pompieri Galați, au fost luate de către armata rusă cu șlepul Navigațiunii Fluviale Române în vara lui 1944, după după încheierea armistițiului. Mașinile care nu au încăput pe șlep, au fost distruse de armata germană.

4.13.1. Pompierii Secției Tecuci, confrunțați cu realitatea războiului

Odată cu octombrie 1942, toate localitățile aflate în administrația județului Tecuci, au alcătuit planuri de apărare pasivă a comunelor, ca răspuns la Ordinul dat de Regiunea II Aeriană Stat Major. Comunele trebuiau să organizeze un serviciu de apărare pasivă având în componență: 1) „echipa de alarmare, destinată a preveni din timp populația despre apropierea atacului aerian; 2) echipa de poliție și control, destinată a lua măsuri de oprirea circulației și de pază; 3) echipa de stingerea luminilor, camuflaj, destinată a supraveghea ca luminile să fie stinse în timpul alarmării; 4) echipa de salvare, compusă din două grupe: grupa de pompieri,... grupa de salvare sanitară”.

„Formațiunile de apărare pasivă existente prin planul de mobilizare și care sunt: serviciul de alarmare, echipe de adăpostire, echipe de stingerea incendiilor, echipe de degajarea dărâmăturilor, echipe de detecție și desinfecție, echipe sanitare de prim ajutor, formațiuni de spitalizare cu stații de spălare și secții de gazați”.

Cetățenii erau organizați pe cartiere, sub conducerea unui polițist și un cetățean pentru a lichida unele incendii produse de bombardament, salvarea de victime, dezăpeziri și inundații. Fiecare circumscripție de poliție avea un inginer și un medic șef care lucra tot timpul pe teren și făcea inventarul de târgi, pansamente, garouri, seringi și medicamente.

La nivelul Tecuciului, se pare că au fost ceva probleme cu mobilizarea: populația nu a fost dornică să se înroleze în echipele de într-ajutorare a comunității, reguzau să sape șanțuri / tranșee, astfel încât au fost recrutați doar tineri din școlile militare și agenții de poliție. Conform ordinului Statului Major al Aerului nr.514 din 13.04.1945 și ordinul Marelui Stat Major nr. 50910/16.04.1945, începând cu 28 august 1945 „zonele și subzonele A.P. au

fost desființate, iar atribuțiunile lor au trecut asupra unităților de pompieri”. Odată cu 14 martie 1945, comandantul Subzonei Tecuci, maiorul Constantin Pelin, este înlocuit cu cpt. comandor de aviație Clopotaru Grigore.

4.14. Concluzii

Capitolul debutează printr-o introducere în situația economico-socială a începutului de secol XX, pentru a arăta condițiile improprie de lucru în multe fabrici, nrespectarea normelor de prevenire și stingere a incendiilor (p.s.i.) atât de angajat cât și de industriaș. În paralel, am arătat lecțiile învățate de conducerea Inspectoratului de pompieri, care a impus, în timp, respectarea unor legi și normative în domeniul construcțiilor și organizarea stingerii incendiilor, arătate în teza de față prin prisma importanței respectării lor în procesul de civilizare și urbanizare.

Astăzi, Inspectoratele județene pentru situații de urgență au Dispecerate Integrate ISU – SAJ care, pe lângă preluarea apelului de urgență efectuate la 112, asigură alarmarea și coordonarea echipajelor de intervenție ale serviciilor specializate de intervenție. Subunitățile ISU Galați sunt Detașamentul de Pompieri Galați, Secția de Pompieri Galați (cu Puncte de Lucru în Galați, Tg.Bujor, Berești și Pechea) și Secția de Pompieri Tecuci (Punctul de intervenție Ivești).

Corespondența de arhivă arată propuneri ale pompierilor oferite municipalității, referitoare la necesitatea înmulțirii hidranților, protejarea lor de îngheț, semnalizarea pe timp de noapte, impunerea unui hidrant în curtea fiecărei fabrici, unitate militară și edificiu public, precum și modificarea unor străzi înguste pentru a putea trece mașinile pompierilor.

După redarea unor probleme organizatorice ale unității din Galați și nu numai, am ales să descriu parcursul desprinderii pompierilor militari în propriul Inspectorat, cu o conducere și administrație proprie, nu prin intermediul Inspectoratului de artilerie.

Pompierii se arătau deseori nemulțumiți atât din cauza condițiilor din cazarmă, cât și a drepturilor, alături de lipsa de motivație, numeroase decese și răni neîngrijite ale militarilor. În plus, corespondența și rapoartele comenzii pompierilor, arată numeroase plănuită de către proprietarii de fabrici sau manufacturi care doreau să încaseze despăgubirea făcută la societatea de asigurare.

Am acordat spațiul unui subcapitol al tezei pentru perioada în care Secția de pompieri a fost sub comanda maiorului Nicolau, datorită implicării în problemele comunității și soluțiile găsite, înființarea unei școli de alfabetizare a pompierilor recrutați și dotările moderne primite din partea Inspectoratului Pompierilor Militari.

Pe timpul Marelui Război, pompierii au avut sarcina de a rămâne în Garnizoană pentru a proteja orașul în fața incendiilor și bombardamentelor, salvarea victimelor și înlăturarea dărâmăturilor. Aflat la comanda Secției de pompieri, maiorul Ioan Nicolau trebuia să găsească alimente pentru trupă, să gestioneze împărțirea personalului între sarcinile zilnice și stingerea incendiilor, găsind soluții pentru problemele comunității pe timp de război.

Am relatat problemele întâmpinate la marele incendiu de la fabrica „Năvodul”, lipsa de lumină în oraș și soluția găsită de ofițerul de pompieri, alături de noile dotări primite: costumul de protecție impermeabil, carul de stingere tip „Omnibus” și mașinile de stingere primite în 1924 împreună cu Capitala și încă două mari orașe.

Un alt subcapitol important al tezei este legat de apariția preocupărilor de prevenire a incendiilor din țara noastră, anul 1768 fiind considerat moment de referință datorită Hrisovului emis de Scarlat Ghica, disponibil în Arhivele Naționale ale României și anexat la teză.

Capitolul V

EVOLUȚIA PREOCUPĂRILOR PENTRU PROTECȚIA, CONSERVAREA ȘI APĂRAREA POPULAȚIEI CIVILE ȘI A VALORILOR PE TIMP DE RĂZBOI

5.1. Introducere

Primul set de reguli care a pus bazele a ceea ce numim astăzi protecția populației civile și a valorilor material-spirituale fundamentale, prin dispersare și evacuare - măsură complexă asigurată în timp de pace și pusă în aplicare în situații speciale, se regăsește în *Învățăturile* domnitorului Neagoe Basarab (1512-1521) către fiul său Theodosie.

Capitolul de față este important prin faptul că face legătura dintre primele măsuri de apărare pasivă din perioada interbelică cu protecția civilă de astăzi, în contextul general al protecției și pregătirii populației pentru situații de urgență. După 87 de ani de existență, protecția civilă își îndeplinește și astăzi misiunea umanitară „contribuind la dezvoltarea durabilă, conservarea și afirmarea speciei umane pe un suport material adecvat”.

Importanța capitolului rezidă și în faptul că este arătată evoluția principalelor concepte cu care operează protecția civilă: înștiințare, avertizare, alarmarea, evacuarea și adăpostirea populației - momentul apariției fiind însoțit de realitățile locale din Galați și Tecuci.

Legea de organizare a pompierilor din 1936 arăta că misiunea pompierilor, pe lângă „prevenirea și combaterea sinistrelor”, era și respectarea prevederilor Regulamentului Apărării Pasive contra atacurilor aeriene. În acest fel, putem spune că s-a anticipat fuziunea dintre pompieri și „arma vieții” cum a mai fost denumită protecția civilă.

Misiunea primară a protecției civile stabilită de Regulamentul amintit, se regăsește și astăzi sub formă de sâmbure în prevederile Legii nr. 481 din 2004 privind protecția civilă, înștiințarea, alarmarea și avertizarea populației. Conform legii, principale scopuri sunt astăzi:

- evitarea surprinderii și realizarea măsurilor de protecție a populației și bunurilor materiale;
- limitarea efectelor dezastrelor, atacurilor din aer și acțiunilor militare.

În prezent, autoritățile civile și militare se ghidează după o serie de Norme privind organizarea și asigurarea activității de înștiințare, avertizare, prealarmare și alarmare în situații de protecție civilă. Principiile sunt aceleași cu ale Regulamentului apărării pasive, anume „evitării surprinderii și al luării măsurilor privind adăpostirea populației, protecția bunurilor materiale”, alături de restabilirea stării de normalitate după dezastre, atacuri din aer și acțiuni militare.

5.2. Repere cronologice din trecutul protecției civile în România

În timpul Primului Război Mondial s-au folosit arme moderne de luptă, care au distrus nu numai viețile militarilor de pe front, dar au lovit mai ales în rândurile populației civile din spatele frontului, locul de unde proveneau necesitățile logistice. Pe timpul bombardamentului din Marele Război, poliția și organele de ordine publică aveau sarcina cunoașterii și îndrumării populației pentru comportamentul pe timpul alarmei aeriene și după. Ordonanța emisă în august 1916 la nivelul Prefecturii Poliției Capitalei, este importantă pentru că făcea recomandări complexe de protecție a populației civile, în condițiile în care lipsa unor măsuri de bază pentru pregătirea și protecția populației civile înaintea Marelui Război.

Capitolul V - Rezumat

Evoluția preocupărilor pentru protecția, conservarea și apărarea populației civile pe timp de război

Documentul cuprindea „Măsuri contra incendiilor” pentru populație și obiective industriale, „măsuri pentru iluminat” și „măsuri în caz de atac aerian”, acestea din urmă făcând referire la adăpostirea populației surprinse de bombardament, semnalele de alarmă date de agenții de poliție.

Data de 1 ianuarie 1925 a însemnat înființarea oficială a Serviciului Apărării contra Gazelor din Armata Română din Ministerul de Război. În 1927 s-a înființat „Revista Antigaz”, menită informării militarilor și populației deopotrivă, în probleme de război aerochimic și pregătire antichimică, plecând de la soluțiile găsite de alte țări și adaptate la specificul țării.

Anii 1930 au fost marcați de intense preocupări ale statelor pentru dezvoltarea doctrinei războiului total: perfecționarea și producerea de avioane de luptă, perfecționarea armamentului clasic, dezvoltarea industriei chimice, producerea și stocarea unei game largi de tipuri de substanțe toxice de luptă, producerea și stocarea unor agenți microbieni capabili să producă epidemii de masă. În țara noastră, fondul preocupărilor generale de motivare teoretică și practică a măsurilor de apărare, o atenție cuvenită s-a acordat pregătirii și protecției populației civile în cazul unui atac cu arme chimice. În condițiile în care nu toate statele au semnat convențiile de interzicere a atacurilor cu gaze, serviciul chimic militar a desfășurat acțiuni pentru aprovizionarea populației cu măști contra gazelor, conform unor măsuri stabilite de Societatea de Cruce Roșie Internațională, la Roma (1929).

În contextul gândirii militare a anilor '30, au apărut numeroase normative și instrucțiuni menite să îmbunătățească apărarea țării. În trecutul apărării populației civile, importantă a fost înființarea unei noi autorități militare și anume Comandamentul Artileriei Antiaeriene a Teritoriului și implicit zonele de apărare aeriană ale fiecărui Comandament Teritorial de Corp de Armată. Misiunea Comandamentului era de organizare și pregătire a tuturor mijloacelor de apărare activă și pasivă a teritoriului.

Începutul anului 1933 a fost marcat de promulgarea a două legi importante pentru concepția organizării și pregătirii populației în situații de urgență. Prima este Legea nr. 1245 din 24.03.1933 asupra organizării națiunii și teritoriului pentru timp de război. Ministerul de Interne a elaborat în 1930 „Regulamentul apărării pasive contra atacurilor aeriene”, un set de reguli de inspirație franceză aprobate abia în 1933.

La 22 februarie 1933, regele Carol al II-lea a semnat Înaltul Decret Regal nr. 468 din 1933, prin care se institua *Regulamentul de funcționare a Apărării Pasive contra atacurilor aeriene*, document care a fost stabilit că reprezintă actul de naștere al Protecției Civile din România. În urma unei documentări complexe, atât în România cât și în străinătate, a fost promulgată Legea nr. 1245 din 1933 și Regulamentul nr.10 de aplicare a acesteia, prin care pompierilor militari le revin noi atribuțiuni de bază în organizarea, conducerea și desfășurarea Apărării Pasive a Teritoriului pe lângă sarcina stingerii incendiilor.

În „Legea asupra organizării națiunii și teritoriului pentru timp de război” se stipula despre componentele organizării națiunii și teritoriului, care constau în organizarea forțelor militare, conștientizarea opiniei publice astfel încât întreaga națiune să fie conștientă de eforturile ce i se cereau pentru apărarea națională și organizarea defensivă a teritoriului. Se reglementa totodată încadrarea cetățenilor în diferite organizații paramilitare ce urmau a se înființa, inclusiv în apărarea pasivă destinată protecției populației și intervenției pentru înlăturarea urmărilor atacurilor din aer. În lege se mai prevedeau și atribuții ale Ministerului de Interne pentru pregătirea evacuării populației și bunurilor din zonele amenințate de război precum și asigurarea protecției populației civile contra atacurilor aeriene.

5.3. Regulamentul de apărare pasivă a populației contra atacurilor aeriene

„Lexiconul militar” definește apărarea civilă sau pasivă ca fiind o componentă a sistemului apărării naționale care materializează participarea întregului popor la apărarea țării, însumând măsurile luate pe întregul teritoriu pentru apărarea populației și a bunurilor materiale sau spirituale împotriva atacurilor aeriene.

Manualul lui Frédéric De Mulinen pune în lumină principalele elemente ale dreptului internațional privind operațiunile militare; protecția civilă este definită prin îndeplinirea sarcinilor specifice de protejare a vieții și de creare a condițiilor necesare supraviețuirii populației civile. Semnul distinctiv al protecției civile conștră într-un triunghi echilateral albastru, pe fundal portocaliu, conform Convenției de la Geneva (1949).

Sarcinile specifice ale protecției civile sunt enumerate în dreptul conflictelor armate, incluzând serviciul de alarmare, evacuarea persoanelor și a patrimoniului, organizarea transportului și îngrijirea victimelor, marcajul corect al locațiilor și localităților, operațiunile de salvare, servicii de asistență religioasă și funerare, organizarea stingerii incendiilor, supravegherea și semnalizarea zonelor periculoase, decontaminarea terenului, aprovizionarea de urgență, primul-ajutor medical de urgență în vederea restabilirii și a menținerii ordinii în zonele afectate, restabilirea serviciilor de utilitate publică, ajutor în vederea recuperării bunurilor esențiale supraviețuirii.

Personalul serviciilor de apărare (poliție, pompieri, medici) active pe timpul bombardamentelor, muncitorii obligați să rămână la lucru și tot personalul prevăzut în Planul de apărare pasivă al orașului trebuiau să fie dotați cu măști contra gazelor.

5.4. Contribuția pompierilor la organizarea și instruirea populației civile

Organizarea pompierilor militari s-a continuat prin Înaltul Decret Regal din 03.04.1936, care aducea noi clarificări în ceea ce privește organizarea și pregătirea formațiunilor de apărare pasivă, echipele civile fiind pregătite la unitatea de pompieri

Contribuția pompierilor pe timpul operațiunilor de protecție civilă este arătată în Legea de organizare din 1936, unde se prevedea instruirea personalului de conducere al tuturor unităților și formațiunilor de pompieri, în privința misiunilor specifice. Participarea pompierilor la apărarea pasivă reiese atât din articolele primei reviste a pompierilor numită „Buletinul pompierilor militari” (începând cu 1929), cât și din faptul că formațiunile militare de apărare pasivă pregătite de pompieri rămân singurele forme de organizare calificate, care îndeplinesc până în 1943 cele mai grele misiuni de lichidare și limitare a incendiilor produse de bombardamentele aeriene.

Începând cu 1937, Comandamentul Pompierilor Militari a extins exercițiile demonstrative de apărare pasivă, către județe, municipii, orașe și comune, implicând autoritățile locale cu atribuții în protecția populației civile, obiective industriale, pompierii militari fiind structura de bază a forțelor și mijloacelor de intervenție pentru înlăturarea efectelor negative produse de bombardamentele aeriene.

5.5. Legea de organizare a pompierilor militari din 1936

Prin *Monitorul Oficial* din 1938, apărea Ținutul Dunărea de Jos, care includea județele Cahul și Ismail. Odată cu militarizarea pompierilor din toată țara, legea arăta că „prevenirea și combaterea sinistrelor, precum și executarea măsurilor impuse pompierilor prin Regulamentul Apărării Pasive Contra Atacurilor Aeriene, sunt încredințate pe tot cuprinsul

țării Corpului Pompierilor Militari, care trebuie să asigure instruirea tuturor unităților și formațiunilor de pompieri atât în ceea ce privește combaterea sinistrelor, cât și în vederea îndeplinirii misiunilor ce revin pompierilor, potrivit Regulamentului Apărării Passive”.

În Galați, pompierii și Crucea Roșie acționau ca forță organizată pentru misiunea de bază: stingerea incendiilor cotidiene sau a celor rezultate în urma bombardamentelor aeriene, salvarea victimelor de sub dărâmături și transportul acestora la unitățile sanitare.

La momentul promulgării legii, respectiv martie 1936, în țară existau trei tipuri de pompieri considerați profesioniști: „pe bază de angajamente, după un anume statut sau care sunt asimilați pompierilor comunali”.

Importanța articolului 9 rezidă în faptul că transforma unitățile de pompieri din țară în Companii (pentru municipii) și Secții (în orașe), doar în București fiind numit Batalionul de pompieri. „Efectivele unităților de pompieri vor fi fixate în raport cu importanța orașelor, numărul locuitorilor și posibilitățile bugetare locale”.

5.6. Organizarea apărării pasive. Aspecte practice de pe teritoriul țării

Anul 1937 în trecutul pompierilor este relevant prin Ordinul Marelui Stat-Major nr. 5498 prin care Corpul Pompierilor Militari se reorganizează în 7 grupuri teritoriale: Grupul 1 Craiova, Grupul 2 București, Grupul 3 Constanța, *Grupul 4 Galați*, Grupul 5 Iași, Grupul 6 Sibiu și Grupul 7 Timișoara – iar Compania de pompieri București devine Batalion de Pompieri.

În anul 1938, o nouă modificare în structura organizatorică a țării a făcut să fie înființate 10 „ținuturi” ce grupau mai multe județe fiecare. Corpul Pompierilor a reflectat această organizare, astfel încât Galațiul a fost inclus în ținutul „Dunărea de Jos”.

5.6.1. Organizarea apărării pasive din 1943

Atribuțiile Comandamentului se exercitau prin departamente de stat civile, Comandamentele Regiunilor Aeriene, Zonele și *Subzonele de Apărare Pasivă*. O decizie a Subsecretariatului de Stat al Aerului arăta că în 1943 s-au înființat șapte Subzone de apărare pasivă: Zona III de Apărare Pasivă avea reședința la Iași (cu 12 Subzone de apărare pasivă în subordine), Zona a IV-a de Apărare Pasivă era la Cernăuți și avea 7 Subzone de A.P., Zona a V-a de Apărare Pasivă era la Cernăuți și avea alte 7 subzone de A.P.

Printr-o decizie ministerială din 5 februarie 1941, cele 48 de subzone de Apărare Antiaeriană, se grupau în 27 zone: la numărul 21 era zona A.A. Tecuci, cu reședința la Tecuci. Locotenent comandor Clopotaru Grigore era numit comandant al Zonei de Apărare Antiaeriană Tecuci.

Un alt element caracteristic organizării apărării pasive din 1943 este o viziune instabilă, încercând să se adapteze realităților aduse de bombardamentele masive.

După împărțirea țării în Subzone de Apărare Pasivă, s-a ordonat ca unitățile de pompieri să fie subordonate comandanților de garnizoană în aspectele de apărare pasivă. Aceasta se făcea prin comandanții de Subzone trecuți din subordinea unor prefecti, cei din urmă neavând specializarea necesară. Această super-centralizare a deciziei s-a dovedit neinspirată din partea mareșalului Antonescu, astfel încât venirea bombardamentului de la 1 august a găsit apărarea pasivă nepregătită din punct de vedere managerial.

Posturile de supraveghere erau instalate în locuri înalte (turnuri/blocuri) pentru a fi vizibil întregul sector supravegheat.

5.6.2. Organizarea Apărării Pasive la Secția de pompieri Tecuci, în pragul celui de-Al Doilea Război Mondial

Măsurile de apărare pasivă fac referire la transmiterea unor recomandări de amenajare a gospodăriei astfel încât să reducă posibilitatea incendiilor, misiunile de stingere pe care le execută pompierii în urma bombardamentelor aeriene, cât și la asanarea muniției neexplodate, îndepărtarea dărâmăturilor și transportul persoanelor gazate la punctele de prim-ajutor.

Măsurile de protecție a populației civile în fondurile de arhivă „Compania de pompieri Tecuci” și „Prefectura Tecuci” sunt importante prin faptul că arată organizarea apărării pasive în mediul rural, etapele de neutralizare a muniției neexplodate de către pompieri, accidente de muncă și măsuri legate de alarmarea populației.

În „Instrucțiunile de apărare pasivă” trimise Prefecturii Tecuci la 25 octombrie 1940 de către Comandamentul Apărării Antiaeriene a Teritoriului, erau prevăzute și „Atribuțiunile pompierilor în timp de război”, în domeniul apărării pasive (protecție civilă): a) veghea locală; b) cercetarea gazelor, salvarea victimelor și dezinfectarea terenului; c) prevenirea și stingerea incendiilor; d) ridicarea dărâmăturilor și bombelor neexplodate”.

5.6.3. Organizarea apărării pasive în mediul rural

Instrucțiunile Comandamentului Pompierilor cu privire la „Organizarea echipelor de pompieri rurali”, trimise Secției Tecuci în noiembrie 1936, puneau accentul pe prevenirea incendiilor prin educarea populației în cazul situațiilor de urgență, dar și pe dotarea minimă a fiecărei comune cu o rezervă de apă, echipă de pompieri și un serviciu dotat cu mijloace de stingere precum pompa de mână, o scară de nouă metri, trei sacale sau butoaie pentru apă, cângi și topoare mari.

Instituțiile responsabile cu organizarea Apărării pasive la sate, pe lângă prefect, erau toate regiile autonome, întreprinderile, șeful poliției, comandantul pompierilor locotenent, șeful Serviciului Sanitar și comandantul Legiunii de jandarmi.

Locuitorii erau obligați să aibă „în curte grămezi de nisip și lopeți, pentru stingerea focurilor de incendiu provocate de bombele incendiare”. În privința măștilor de gaze, Prefectura înștiința M.A.I. că în luna mai 1941, dispuneau de măști în zonele rurale doar notarii, preoții, învățătorii și jandarmii.

Un ordin al Marelui Stat Major transmis de Comandamentul A.A. din 1941, anunța Prefectura Tecuci să ia măsuri pentru demobilizarea personalului din formațiunile de apărare pasivă responsabile cu alarma, stingerea luminilor, adăpostire. De la 15 septembrie, se mențineau doar echipele de pompieri militari, funcționarii autorităților, instituțiilor, întreprinderilor și personalul civil obligat să presteze munca în folosul comunității.

„Legea pentru apărare antiaeriană pasivă și activă a teritoriului”, publicată în „Monitorul Oficial” din 6 martie 1939, impunea instituțiilor și proprietarilor de imobile să-și organizeze apărarea antiaeriană pasivă a localului, personalului și materialelor.

Tecuciul avea trei sirene electrice: „una a orașului, una a Fabricii de Pielărie și una la Aerodromul Militar”. Acestea erau completate de clopotele bisericilor și opritul iluminatului public.

5.6.4. Măsuri de asanare a muniției neexplodate în Tecuci

În raport cu nevoile de pregătire și problemele aduse de război, dotarea pompierilor era precară, iar majoritatea corespondenței dintre Secția de pompieri Tecuci și autoritățile locale menționa aceste aspect.

Datorită evenimentelor numeroase care au loc în Tecuci, Cercul de Recrutare Tecuci a trimis o adresă Prefecturii prin care solicita mărirea numărului de posturi de pândă și alarmă, necesare supravegherii aeriene. Au fost solicitați și jandarmii (al căror comandant era maiorul Cojocar) să înființeze în fiecare comună, pe acoperișul Primăriei sau un loc înalt din apropiere, câte un post de veghe.

„Formațiunile de apărare pasivă existente prin planul de mobilizare: serviciul de alarmare, echipe de adăpostire, echipe de stingerea incendiilor, echipe de degajarea dărâmăturilor, echipe de detecție și desinfecție, echipe sanitare de prim ajutor, formațiuni de spitalizare cu stații de spălare și secții de gazați”.

Comanda centrală a Inspectoratului Pompierilor a început treptat să pună accent pe misiunea umanitară a datoriei pompierilor pentru a sensibiliza opinia publică, dar și pentru a-și motiva proprii angajați. A fost nevoie de această compensare deoarece utilajele de stingere lipseau, erau stricate mare parte a timpului, iar victimele ale căror case erau afectate de incendiu sau inundație au învinuit instituția pentru că nu-și face datoria. Imaginea a fost dedusă din această întârziere în îndeplinirea misiunii.

5.7. Concluzii

Marele Război și începutul industrializării au dus la modernizarea tuturor serviciilor de pompieri din marile capitale. Merită amintit studiul remarcabil coordonat de Bankoff, Lübken și Sand, în care se face legătura dintre răspunsul guvernelor în fața numărului crescut al incendiilor și modul predominant de producție: acolo unde au avut loc investiții majore în siguranța orașelor – datorită implicării negustorilor care solicitau protejarea afacerilor, statistica dezastrelor a scăzut. În cazul guvernărilor cu specific feudal, nu s-au făcut strategii și investiții prompte în prevenirea și stingerea incendiilor.

Observația ne amintește faptul că o istorie urbană a incendiilor este inseparabilă de politica financiară și urbanistică a orașelor și instituțiilor. Plata pompierilor și costurile ridicate presupuse de serviciile de stingere au presupus mereu căutarea unei forme de finanțare, noi inovații. Nu doar instituțiile au formulat un răspuns în fața incendiilor ci și societatea civilă, care s-a organizat în mici corpuri de stingere ale voluntarilor, care au precedat pompierii militari.

La începutul secolului al XX-lea, în contextul unui oraș tot mai prosper și modificat datorită industriei, pompierii din țara noastră funcționau încă după legi învechite și fără o corespondență în nevoile reale ale comunităților pentru prevenirea și stingerea incendiilor. Odată cu progresul economic, focurile nu se mai puteau stinge doar cu apă, ci trebuia prevenit incendiul. Odată construit obiectivul, pompierii încep să facă diverse exerciții pentru simularea unui incendiu în obiectivele industriale, pentru a familiariza pompierii cu amplasarea trupei pe teren și organizarea militarilor.

Capitolul VI

ANALIZA IMAGINII MEDIATICE A POMPIERILOR MILITARI

6.1. Introducere

În teza mea, am dorit să arăt că identitatea organizației este același lucru cu scopul și misiunea ei: dacă scopul a fost îndeplinit, existența este justificată – iar readucerea situației la normal după un dezastru (incendiu, evenimente naturale, accidente) care a destabilizat spațiul urban, lipsind populația de sentimentul securității, este principala misiune a pompierilor.

Căutând o definiție a identității organizaționale, am arătat caracteristicile care fac din pompieri o organizație diferită față de altele din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și continuitatea în timp. Un alt efect al analizei identității este înțelegerea viitorului instituției cercetate: spre deosebire de alte organizații asemănătoare precum armata, poliția și jandarmeria, pompierii nu au beneficiat de la început de o instituție bine organizată și condusă la nivel central. Pompierii nu au beneficiat încă de la începutul înființării de o conducere unică și administrație proprie, astfel încât nu au putut adapta un model unic de funcționare a pompierilor din toată țara. Ofițerii care au fost la conducerea unităților de pompieri nu aveau specializarea în domeniu, astfel încât nu au putut oferi soluții la problemele comunităților de prevenire și stingere a incendiilor, nu s-au implicat în căutarea de fonduri pentru îmbunătățirea vieții militarilor din cazarmă.

Această „eclozare” târzie a instituției pompierilor a îngreunat procesul de asimilare și aplicare a măsurilor de apărare pasivă, întârziindu-l până la apariția celui de-Al Doilea Război Mondial. Aspectele care diferențiază între ele organizațiile sunt la fel de importante. În cadrul M.A.I., există mai multe structuri, între care și pompierii; fiecare dintre instituțiile și structurile aflate în subordinea / în coordonarea / în cadrul Ministerului Afacerilor Interne au un rol bine definit.

Putem concluziona că identitatea unei instituții constă în continuitatea în timp - nu în rezistență, de vreme ce schimbările sunt inevitabile. Tocmai pentru că actorii nu pot percepe schimbările din propria instituție, am considerat necesar să urmăresc activitatea pompierilor reflectată în mass-media, pentru a completa imaginea documentelor de arhivă, aspecte din timpul intervențiilor, probleme logistice și schimbări organizatorice.

În alcătuirea acestui capitol am apelat la zierele locale „Vocea Covurluiului” și „Acțiunea”, dar și la articole din presa de specialitate editată de pompieri. Am utilizat noțiunea de „identitate organizațională” în urma observării unui mecanism de alcătuire a imaginii pompierilor în mass-media. Astfel, identitatea organizațională este privită în teza mea prin prisma imaginii, a articolelor din presă de-a lungul a 50 de ani (1887-1938), a felului în care ofițerii aflați la comandă s-au implicat și au rezolvat probleme din propria unitate și ale orașului.

Mecanismul identitar pe care l-am observat este bazat pe un *proces de rezonanță*. Am extins înțelegerea acestui proces în relația dintre instituție și public, cel din urmă fiind sistemul sursă. Imaginea pompierilor apare în diverse acțiuni la care participă doar cetățenii sau / și presa vremii, fapt care poate fi înțeles drept un proces de rezonanță prin faptul că militarii rezonază la cerințele mediei locale și își îmbunătățesc specificul muncii, odată cu înțelegerea următoarelor aspecte: calitatea misiunii lor, timpul în care au ajuns la locul evenimentului, felul în care au reușit să își îndeplinească misiunea și imaginea de ansamblu care cuprinde conducerea intervenției, tehnica de intervenție și calitatea echipamentului.

Procesul de rezonanță poate fi considerat parte a formării identității mediatice a pompierilor: înțelegem că salvarea persoanelor și a bunurilor omenești a fost principala

coordonată stabilă în timp și care a caracterizat activitatea pompierilor. Analizând articolele din presă, înțelegem mai ușor scena unei intervenții efectuată de pompieri, obținem informații despre principalele măsuri de prevenire care se aplicau, legislația existentă în materie de prevenire a incendiilor, complexitatea misiunilor desfășurate în timp, dar și implicarea ofițerilor de pompieri în educația preventivă a populației.

Mecanismul identitar în cazul pompierilor militari

Dacă imaginea publicului despre pompieri se schimbă, identitatea instituției se destabilizează și apare o nouă receptivitate la noile sensuri care se conturează. În acest caz, structura de informare și relații publice are rolul de a contura imaginea noilor misiuni. Înțelegerea, filtrată prin caracteristici ale identității, este modelată de raționamentul următor: „ceea ce sunt este dovedit doar de ceea ce spun faptele noastre”.

Identitatea pompierilor este singura care a preluat din cele mai multe constructe organizaționale pentru a se formula pe sine însuși. Instituția a fost, cronologic, în cadrul Poliției (Ministerul Afacerilor Interne), a primit apoi organizarea și regulamentele militare ale Armatei Naționale (arma artilerie); în perioada interbelică, pompierii au fost însărcinați cu pregătirea populației în cazul unor atacuri aeriene (specifice Ministerului Aerului și Marinei). De la denumirea turcească de *tulumbagii* (cei care manevrează tulumbele de apă), către rusescul *pojarnici*, și în cele din urmă pompierii de proveniență franceză (*sapeurs-pompiers*), progresul tehnologic și revoluția industrială i-au obligat pe pompieri să evolueze de la aruncarea apei pe foc, la cunoștințe complexe de chimie, fizică, inginerie și prim-ajutor.

6.2. Principalele apariții ale pompierilor gălățeni în presa din Galați

Selecția articolelor din periodicele „Acțiunea” și „Vocea Covurluiului” a fost făcută astfel încât să iasă în evidență câteva aspecte care au caracterizat permanent activitatea pompierilor, alături de valori morale pe care presa le-a evidențiat în urma unor intervenții în care au fost salvate vieți sau bunuri omenești, deseori cu riscul pierderii vieții militarilor. Principalele aspecte ale activității urmărite au fost, astfel: sistemul de alarmare în cazul unor incendii, tehnica de intervenție, îmbrăcămintea, implicarea în probleme ale comunității și soluțiile găsite de pompieri, tehnici de intervenție, accidente grave soldate cu decesul unor pompieri, dar și incendii majore care au afectat orașul Galați și obiective importante.

Anii 1881-1884 în presa orașului Galați

Paginile ziarelor de la sfârșit de secol XIX prezentau săptămânal cazuri de incendii mari din oraș, alături de principalele cauze de incendiu, asigurarea la societățile de asigurare și necesitatea respectării normelor de prevenire a incendiilor.

Făcând o retrospectivă a incendiilor, din Galați, ziarul „Poșta” a publicat un articol numit „Despre incendiile din Galatz” din care înțelegem câteva din probleme ale pompierilor alături de dotarea acestora și lipsa de ajutor din partea sacagiilor primăriei sau cei privați.

„... dacă pompierii ajung prea târziu la foc, în tot-dea-una, cauza nu e a lor, nici a comandantului lor, ci a orașului, care n-are nici cel puțin un turn de observațiune sau un alt sistem de a vesti. Brăila e alături cu Galați și are nu numai un observator, dar încă și un telefon, cel mai bun, mai eftin și mai sigur lucru pentru serviciul de pompieri; care dacă ar exista în Galați, pompierii n-ar mai ajunge târziu sau, în cas când ar ajunge, ar fi culpabili.

(...)Singurul mijloc de a vesti e prin gardiști, cari sunt foarte puțin numeroși. Cu acest mijloc de vestire e natural că ajung pompierii târziu la foc”.

În urma numeroaselor incendii din oraș, presa a încercat o analiză a cauzelor acestor focuri, adăugând propuneri mai vechi de alarmare a pompierilor, pentru ca aceștia să ajungă în timp util la incendii. Articolul numit „Causele incendiilor în Galați, cum s-ar putea combate”

arată îngrijorarea cetățenilor din Galați, în urma numeroaselor incendii din oraș: „Care să fie acum cauzele unor asemenea desastre?”

Causele sunt multe. Cele mai importante înse sunt următoarele: a) lipsa de anunțare imediat după ivirea incendiului; b) insuficiența corpului de pompieri; c) lipsa de apă chiar.

În ceia ce privesce lipsa de înștiințare, în adevăr că stăm foarte prost. Nu este astăzi orașul în țeară, fie cât de mic, care să nu aibă un observator pentru foc; la Galați însă, deși e al treilea oraș după București, totuși încă urmă de observator nu există. Anunțarea în cas de incendiu se face din gardist în gardist; își poate acum închipui ori cine cât e de defectuoasă.

Din presa antebelică se observă implicarea publicațiilor în viața comunității, ca răspuns a îngrijorărilor populației, dar și un semnal de alarmă către autorități, pentru a arăta importanța dezvoltării serviciului de stingere din oraș. În perioada interbelică articolele din presă pun accent pe educarea publicului în domeniul prevenirii incendiilor sau urmări ale neglijenței în acest sens, arătând în același timp principalele probleme ale comunității în domeniul alertării la incendiu, dotarea pompierilor sau măsuri luate de aceștia pentru protecția populației.

Mass-media interbelică din Galați: incendii, măsuri de prevenire și greutăți ale pompierilor

O altă formă de alertare a pompierilor era bazată pe anunțarea verbală a gardiștilor de serviciu în zonă, deplasarea la localul pompierilor, apoi împreună cu aceștia la locul incendiului pentru a nu pierde timpul echipajul cerând indicații. Odată ajunși la clădirea incendiată, sacalele pompierilor trebuiau să se alimenteze permanent cu apă, iar pentru acest lucru nu exista decât un hidrant, fără nici un loc amenajat pentru alimentarea din surse naturale de apă precum Dunărea. În al doilea rând, sacagii privați refuzau să îi ajute pe pompieri sau sinistrați, cu toate că primeau scutiri de dări din partea Primăriei.

6.3. Misiunile pompierilor în perioada interbelică

Incendiile din sălile de cinema, o problemă majoră în perioada interbelică

Una dintre cele mai dinamice probleme care au ținut titlul ziarelor un răstimp îndelungat a fost legată de lipsa măsurilor de protecție a populației pe timpul cât se aflau în sălile de cinema, aglomerate și fără să fie respectate măsuri de prevenirea incendiilor. Pe timpul rulării filmelor, aceste săli erau arhipline, evacuarea lor făcându-se cu mare greutate. Faptul a fost înțeles de unii spectatori, care au înaintat câteva plângeri ministerului responsabil. Mecanismul legal de verificare a sălilor de cinema era arătat în articol, ca fiind în răspunderea municipalității din Galați, „comisiune în a cărei grije cade inspectarea cinematografelelor și tuturor sălilor de spectacol, pentru a se vedea dacă ele funcționează conform legii teatrelor votată în anul 1927”. Ulterior inspecției, vedem cum sarcina măsurilor de prevenire este preluată de către pompieri.

Acest tip de articole este deosebit de important prin faptul că arată interesul pompierilor pentru a găsi soluțiile necesare pentru siguranța cetățenilor în sălile de cinema, dar mai ales implicarea în vederea conștientizării populației asupra riscurilor la care se expun când merg în locuri fără măsuri de prevenire a incendiilor, sau în care acestea sunt încălcate.

Articolele din seria „Siguranța contra incendiilor în sălile de teatru” sunt interesante pentru că soluțiile propuse de către pompieri ne descriu aspectul sălilor de cinema și încălcarea tuturor măsurilor de prevenire a incendiilor.

Un alt tip de evenimente prezentate de ziarul „Acțiunea” erau incendiile de amploare. În „Acțiunea” din aprilie 1931 citim despre „Groaznicul incendiu de erii. Fabrica de textile Lanis mistuită de flăcări. Alte case distruse. Arestările”.

Aceste relatări ne ajută să reconstruim anumite zone ale orașului, dar și să aflăm numele ofițerului aflat la comanda pompierilor la acea dată. Ziarul „Acțiunea” din 1931 arată frecvența ridicată a incendiilor încă din titlu: „Focurile în Galați au reînceput”. În cazul incendiului de la „magazinul de manufactură, proprietatea d-lui Solomon Marcovici, din str. Mare”, a arătat cum pompierii au ajuns suficient de repede pentru a demasca intenția proprietarului de a-și distruge clădirea pentru a încasa asigurarea. „Pompierii pătrunzând în primele momente în magazin au descoperit o adevărată instalație de bidoane cu materii inflamabile legate între ele prin fitluri și învelite în talaș. Câteva bidoane au putut fi salvate și transportate la chestura municipiului”.

Un alt tip de intervenții la care sunt solicitați pompierii constau în inundațiile care au afectat zona Portului în martie 1933. Articolul numit „Mari inundații în valea orașului. Populația în pericol – Ajutorul pompierilor” arată distrugerile provocate de cantitățile ridicate de apă căzute la sfârșitul lunii martie, precum și evacuarea apei din case de către pompieri.

O altă abordare a cotidianelor locale vorbește despre pregătirea și dotările pompierilor sub comanda căpitanului Bărbulescu Ioan în situația izbucnirii unui nou război. Articolul „Galații în caz de război. Ajutorul pe care-l pot da pompierii militari cetățenilor” arată necesitatea unor adăposturi subterane, dar și vechimea sau lipsa unor materiale de stingere adecvate: „În caz de război, pompierii sunt acei ce rămân în oraș pentru a apăra populația civilă de gaze și mai ales de bombe incendiare”, arăta cpt. Bărbulescu. O altă problemă era lipsa unor hidranți potriviți alimentării mașinilor de pompieri, așa încât se prelungea durata intervențiilor de stingere.

Cu ocazia evenimentelor nefericite provocate de cutremurul din 1940, pompierii s-au deplasat pentru a înlătura rămășițele cutremurului (coșuri de fum, pereți afectați grav, școli, fabrici și mori electrice), dar și pentru a salva persoanele prinse între clădiri bombardate. Conform proceselor verbale anexate la pompierii se întorceau la cazarmă abia seara, acționând pe două fronturi: în timp ce un autovehicul parcurgea anumite trasee între clădirile bombardate salvând eventualele victime, alte echipaje de pompieri acționau cu autospeciala Magirus pentru a lichida prioritățile la incendiile apărute peste tot în oraș, ori pentru a scoate apa din unele gospodării aproape de Dunăre.

6.3.1. Presa în domeniul Apărării Passive

Analiza presei legate care conține informații despre pompieri și misiunile acestora începând cu perioada interbelică, scoate la iveală trei direcții ale presei interbelice din România. La Arad întâlnim începând cu decembrie 1923 primul ziar lunar, trilingv numit „Pompierul”. Directorul publicației era comandantul unei formațiuni de pompieri voluntari, iar publicația reunește colaboratori din diverse ramuri profesionale, cu scopul declarat de apărare a intereselor pompierului profesionist și voluntar.

A doua direcție constă în seria publicațiilor de specialitate editate de către pompierii militari. „Buletinul pompierilor români”, ulterior „Revista pompierilor, organ pentru prevenirea și stingerea incendiilor” a apărut în perioada 1 aprilie 1929 - ianuarie 1944, continuând cu revista „Paza contra incendiilor” din ianuarie 1948.

A treia direcție o regăsim prin numeroasele articole ale cotidianelor locale, care semnalează diverse probleme ale pompierilor din localitate, alături de descrierea incendiilor, inundațiilor și misiunilor specifice ale pompierilor. Specificul presei din Galați este acela că însuși comandantul de pompieri alege să publice o serie de articole menită conștientizării și pentru responsabilizarea publicului care se expunea pericolelor din sălile de cinema neamenajate corespunzător.

De reținut este că Secția pompieri Tecuci dispune de o dotare rudimentară, iar concluziile ofițerului de pompieri care a redactat articolul sunt totodată o invitație pentru autorități la implicare în nevoile pompierilor: „De ce atâta neglijență? De ce atâta nepăsare față de avutul cetățenilor? Cei care sunt obligați să doteze pompierii, să pășească pe drumul real al faptelor.

6.5. Concluzii

Ultimul capitol face o scurtă analiză a manifestării mediatice a activității pompierilor. Am considerat necesar să folosesc concepte asociate „identității organizaționale” datorită scopului urmărit în subsidiar de teză: înțelegerea evoluției instituționale a pompierilor, în contextul marilor conflicte militare din țara noastră. Fiind vorba despre reflectarea activității pompierilor în mass-media, am propus o ipoteză nouă referitoare la formarea unei imagini în percepția publicului/cititorilor. Imaginea pe care o redau articolele din presa vremii este alcătuită din elementele definitorii ale activității pompierilor: dotare, uniforme, timpul de răspuns la alarmă și modul de executare a intervenției (dacă au fost salvate victime, bunuri) cu un triplu rol:

- a) informează comunitatea despre un eveniment negativ;
- b) sunt arătate problemele pompierilor, sunt propuse soluții fiind stimulată opinia publică;
- c) instrument oferit astăzi instituțiilor sau cercetătorului care doresc să afle aspecte din activitatea pompierilor din trecut.

Un alt rol al articolelor este oferirea de învățăminte pentru prezent, din greșelile trecutului; de exemplu, ziarul „Poșta” din 1883 arată că pompierii nu aveau amenajată o rampă de alimentare și acces la fluviu. Ei bine, această rampă de acces la Dunăre nu s-a amenajat nici astăzi, la peste 130 de ani, când pompierii se chinuie să lanseze bărcile de salvare între pietre, când au misiuni pe Dunăre.

Trebuie menționat în același timp că anumite aspecte arătate în presă, nu apar în corespondența de arhivă, fiind importante pentru completarea pe care o fac la studiul arhivelor și pentru că arată nevoile populației, sugestiile de îmbunătățire a serviciului pompierilor, modul de alarmare.

A doua parte a ultimului capitol arată misiunile pompierilor gălățeni în perioada interbelică, dar și acțiunile preventive desfășurate în oraș. Astfel, căpitanul Gheorghe Mihăilă s-a implicat prin publicarea unor articole menite să educe opinia publică, făcând cetățenii responsabili în respectarea normelor de prevenire a incendiilor în teatre și săli de cinema amenințate periodic de incendiu.

Inspecțiile făcute în Galați au avut loc și în sălile de cinema din Tecuci, fiind menite să impună organizatorilor respectarea legilor în domeniu, prin respectarea capacității maxime a sălilor, instalarea unui telefon sau lăsarea ușilor neînchise pe durata spectacolelor, alături de recomandări pentru folosirea focului pe timpul sezonului rece.

Teza arată corespondența normelor de prevenire antebelice, în legislația actuală construit în jurul siguranței publicului prezent la spectacole, încă de la construcția clădirii. Ofițerul de pompieri arată în articole că multe clădiri avariate au fost reamenajate după Marele Război, cu destinația de teatru, dar structura lor nu mai oferea siguranță spectatorilor.

Presa mai oferă și aspecte legate de sărbătorirea zile de 13 septembrie în unitatea din Galați, zi dedicată luptei eroice duse de pompieri în Dealul Spirei la 1848.

Capitolul VII

CONCLUZII GENERALE

Cronologia organizării pompierilor din țara noastră scoate la iveală asemănări cu pregătirea stingerii incendiilor din marile orașe europene. Guvernele au înțeles importanța măsurilor de prevenire abia după incendiile repetate care distrugau marile aglomerări urbane, iar înființarea unor formațiuni de pompieri și dotarea acestora a fost însoțită de o viziune pe termen lung a spațiului urban, care trebuia protejat în fața dezastrelor. Prin teza de față, consider ca mi-am atins obiectivele cercetării, întregind imaginea pompierilor militari din Moldova, în contextul organizării lor pe întregul teritoriu al țării.

Evoluția legislației în domeniul prevenirii incendiilor a urmat un drum greoi, creat în urma unor lecții învățate de spațiul urban, atunci când este afectat de incendii și dezastre mari. Dacă inițial se apelează la regulamente și nu legi, importanța măsurilor de prevenire și stingere a incendiilor se transformă în măsuri legislative fiind scurtat traseul deciziei și al actelor administrative, pentru a ușura gestionarea unităților de pompieri.

Pe parcursul cercetărilor mi-am direcționat analiza istorică și către studiile din diferite volume aniversare privind pompierii și articole din presa vremii, pentru a completa informațiile despre activitatea pompierilor din Galați și implicarea lor pe timpul celor două mari Războaie Mondiale. Prin teza de față consider ca mi-am atins obiectivele principale ale lucrării, reușind să reconstitui imaginea de ansamblu a pompierilor, începând de la momentul înființării în 1840 până la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, corelând activitatea pompierilor cu legislația națională.

Teza este importantă pentru că poate fi folosită în comunicatele de presă emise la zile aniversare de Inspectoratele pentru Situații de Urgență din țară și evenimente care rememorează trecutul și tradițiile armii; datorită informațiilor complexe poate fi folosită sub formă de comunicări științifice în cazul unor simpozioane, poate fi rezumată în cadrul cursurilor „Salvator din pasiune” către voluntari și către invitați la zilele de 13 septembrie și 28 februarie, dar și către angajații instituției care doresc să cunoască trecutul, creând un atașament mai mare față de arma pompieri.

Datorită cercetărilor din teza de față, s-au deschis noi perspective de cercetare, care privesc unirea întregului material disponibil despre pompieri la nivelul țării, într-un enciclopedie care să trateze istoria locală a fiecărui Inspectorat pentru Situații de Urgență din țară.

Importanța subiectului tezei mele rezidă și în cercetarea specificului misiunilor efectuate de pompieri de-a lungul timpului, alături de studiul cauzelor de incendiu care au fost trecute în documentele vremii, specificul misiunilor efectuate și dotările folosite în acest timp. Permanentă schimbare a acestora a urmărit îmbunătățirea timpului de răspuns la apelurile primite de pompieri, îmbunătățirea serviciilor oferite comunității, activități de informare preventivă în acord cu necesitățile vremii și în funcție de cerințele orașului.

Un alt aspect tratat în teza de față este evoluția prevederilor legale în domeniul protecției civile și al pompierilor militari, de la simple regulamente și ordine interne, către legi tot mai complexe care arătau multitudinea misiunilor în care sunt implicați pompierii de-a lungul timpului. Aceste abordări sunt necesare datorită faptului că nu au mai fost cercetate într-o formulă atât de completă, ci separând activitatea pompierilor de cea a protecției civile și a altor instituții.

Bibliografie selectivă

I. Izvoare

- [1]. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați (în continuare SJANGL), fond *Primăria orașului Galați*, dosar 8/1840, dosar 9/1840, dosar 11/1840.
- [2]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 17, 18/1841.
- [3]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 10/1843.
- [4]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 6/1844.
- [5]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosarele 11, 12, 51/1846.
- [6]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 7/1847.
- [7]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 17/1848.
- [8]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosarele 3, 15/1851.
- [9]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 23, 24/1856.
- [10]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosarele 37, 38, 39/1857.
- [11]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosarele nr. 5, 19, 20, 21 și 29/1859.
- [12]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dos. 9/1862; 11/1862; 12/1862; 14/1862, 78/1863.
- [13]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 3/1865-1866; dosar 113/1866.
- [14]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 26/1868.
- [15]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 36/1870.
- [16]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 15/1871.
- [17]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 20/1872.
- [18]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 37/1874;
- [19]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 69/1875;
- [20]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 81/1883.
- [21]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosarul 59 / 1887;
- [22]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 68/1888;
- [23]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 94/1891.
- [24]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 147/1895-'97; 129/1895.
- [25]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 16/1896; 156/1896-1897;
- [26]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 141/1899.
- [27]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 115 / 1901;
- [28]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 14/1903; 114/1904;
- [29]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 10/1905; 92/1906.
- [30]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 180/1910; 140/1911;
- [31]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 90/1913; 78/1911-1913.
- [32]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 16/1914;
- [33]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 28/1917; 23/1919;
- [34]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 89/1921; 47/1923.
- [35]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 70/1941; 196/1941;
- [36]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 9/1942; 278/1942.
- [37]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 224 din 1943; 185/1943; 320/1943; 138/1943; 224/1943.
- [38]. SJANGL, fond *Primăria orașului Galați*, dosar 111/1944 și 20, 32, 34, 35, 38/ 1944; 21/1944; 22/1944 și 102/1944
- [39]. SJANGL, fond *Prefectura județului Covurlui*, dosar 44/1929.
- [40]. SJANGL, fond *Prefectura județului Covurlui*, dosar 191/1944; 201/1944.
- [41]. SJANGL, fond *Prefectura județului Covurlui*, dosarul 711/1945; 204/1946.
- [42]. SJANGL, fond *Primăria orașului Tecuci*, dosar 12/1876; 5/1878.

- [43]. SJANGL, fond *Primăria orașului Tecuci*, dosar 30/1885;
- [44]. SJANGL, fond *Primăria orașului Tecuci*, dosar 10/1889; 48/1889;
- [45]. SJANGL, fond *Primăria orașului Tecuci*, dosar 45/1891; 24/1892.
- [46]. SJANGL, fond *Primăria orașului Tecuci*, dosar 11/1893; 7/1894;
- [47]. SJANGL, fond *Primăria orașului Tecuci*, dosar 26/1897.
- [48]. SJANGL, fond *Primăria orașului Tecuci*, dosarul 49/1940; 62/1941.
- [49]. SJANGL, Fond *Prefectura județului Tecuci*, dosar 69/1940; 172/1940.
- [50]. SJANGL, Fond *Prefectura județului Tecuci*, dosar 103/1941; 104/1941; 111/1941; 112/1941; 113/1941; 108/1941.
- [51]. SJANGL, fond *Prefectura județului Tecuci*, Dosar 129/1942; 132/1942; 133/1942; 135/1942; 136/1942; 137/1942; 138/1942; 52/1942; 53/1942; 54/1942; 55/1942; 56/1942; 57/1942; 58/1942;
- [52]. SJANGL, fond *Prefectura județului Tecuci*, dosar 2/1943; 34/1943; 105/1943; 106/1943; 107/1943; 108/1943; 110/1943; 111//1943; 112/1943; 114/1943; 115/1943.
- [53]. SJANGL, fond *Prefectura județului Tecuci*, dosar 88/1944; 112/1944; 113/1944; 114/1944; 115/1944; 116/1944; 129/1944.
- [54]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 1/1928; 2/1928; 3/1928.
- [55]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 7/1930; 9/1930; 12/1931.
- [56]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 20/1934; 23/1934;
- [57]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 25/1935; 26/1935.
- [58]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosarul 31/1936; 35/1937; 38/1937.
- [59]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 41/1938; 44/1938; 46/1938;
- [60]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 52/1939;
- [61]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 72/1941; 88/1942;
- [62]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 95/1944; 107/1944; 108/1944; 109/1944;
- [63]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 116/1945; 122/1945; 114/1945.
- [64]. SJANGL, fond *Compania de Pompieri Tecuci*, dosar 128/1946; 129/1946;
- Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Iași (în continuare se va citi SJANIS)
- [65]. SJANIS, fond *Eforie*, dosar 47/1834.
- [66]. SJANIS, fond *Litere*, M, dosarul 526/X, dosar 531/VII.
- [67]. SJANIS, fond *Sercretariatul de Stat al Moldovei 1832-1862*, tr. 1764, op.2013, dosar 921/1841-1854.
- [68]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat al Moldovei 1832-1862*, dosar 1289/1844-50
- [69]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat*, tr. 1764, op.2013, dosar 315-1833-1859.
- [70]. SJANIS, fond *Eforia Galați (1831-1859)*, tr.305, op.335, dosar 55/1832, litera „O”.
- [71]. SJANIS, fond *Eforia Galați (1831-1859)*, tr.305, op.335, dosar 23/1834, lit. „E”.
- [72]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat al Moldovei 1832-1862*, dosar 921/1841-45.
- [73]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat al Moldovei 1832-1862*, tr. 1764, op.2013, dosar 921/1841-1854.
- [75]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat al Moldovei 1832-1862*, dosar 1289/1844-50.
- [76]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat*, tr. 1764, op.2013, dosar 315-1833-1859.
- [77]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat*, tr. 1764, op.2013, dosar 316/1833-1852.
- [78]. SJANIS, fond *Eforia Galați (1831-1859)*, tr.305, op.335, dosar 55/1832, litera „O”.
- [79]. SJANIS, fond *Eforia Galați (1831-1859)*, tr.305, op.335, dosar 23/1834, lit. „E”.
- [80]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat al Moldovei 1832-1862*, dosar 921/1841-45.
- [81]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat al Moldovei 1832-1862*, tr. 1764, op. 2013, dosar 418/1841.
- [82]. SJANIS, fond *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, litera A, dosar 40/1842.

- [83]. SJANIS, fond *Secretariatul de Stat al Moldovei*, dosar 921/1851.
- [84]. SJANIS, fond *Subsecretariatul de Stat al Moldovei*, dosar 316/1833-1852.
- [85]. SJANIS, fond *Subsecretariatul de Stat al Moldovei*, dosar 43/1832.
- [86]. SJANIS, fond *Subsecretariatul de Stat al Moldovei*, dosar 1116/1843.
- [87]. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Arad, fond *Primăria Municipiului Arad*, dosar 95/1934.
Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Oradea (în continuare SJANOR)
- [88]. SJANOR, fond *Primăria Municipiului Oradea*, dosar 6/1931
Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare se va citi SANIC)
- [89]. SANIC, fond *Ministerul de Război. Departamentul ostășesc*, dosar 132/1848, 108/1848, 106/1848.
- [90]. SANIC, fond *Ministerul de Război*, dosar 1255/1878
- [91]. SANIC, fond *Ministerul de Interne-administrative*, dosar 129/1882.
- [92]. SANIC, fond *Diviziunea Administrativă*, dosar 304/1874, dosar 259/1873.
- [93]. SANIC, fond *Ministerul de Razboi, fond Marele Cartier General*, dosar 128/1875, dosar 4/1876.
- [94]. SANIC, fond *Ministerul de Razboi, pachet Marele Cartier General*, dosar 17/1877, dosarul 47/1877-78, dosar 57/1877, dosarul 43/1877-1878.
Depozitul Central al Arhivelor Militare Pitești (în continuare se va citi D.C.A. Pitești)
- [95]. D.C.A. Pitești, fond *Direcția 3 Artilerie*, dosar 174/1912.
- [96]. D.C.A. Pitești, fond *Direcția 3 Artilerie*, dosar 226/1914.
- [97]. D.C.A. Pitești, fond *Direcția 3 Artilerie*, dosar 265/1915.
- [98]. D.C.A. Pitești, fond *Direcția 3 Artilerie*, dosar 400/1919
- [99]. D.C.A. Pitești, fond *Regimentul 3 Artilerie grea*, dosar 240/1927.
- [100]. D.C.A. Pitești, fond *Direcția Industrie Război – Ministerul Înzestrării Armatei și Producției de Război*, dosar 9/1937.
- [101]. D.C.A. Pitești, fond *Inspectoratul General al Artileriei*, dosar 723/1931.
- [102]. D.C.A. Pitești, fond *Memorii bătrâni*, lit. „N”, dosar 12/1885.
- [103]. D.C.A. Pitești, fond *Garnizoana Galați*, dosar 194/1942.
- [104]. D.C.A. Pitești, fond *Garnizoana Galați*, dosar 130/1941.
- [105]. D.C.A. Pitești, fond *Garnizoana Galați*, dosar 210/1944.
- [106]. D.C.A. Pitești, fond *Colecția Registre Istorice și jurnale de operațiuni ale armatei regale (RIJO 1)*, dosar 4549/1941.
- [107]. D.C.A. Pitești, *Colecția Registre Istorice și Jurnale de operațiuni ale armatei regale (RIJO 1)*, fond *Subzona A.P. Tecuci*, dosar 4501/1943.
- [108]. D.C.A. Pitești, (RIJO 1), fond *Subzona A.P. Tecuci*, dosar 4498/1941.
- [109]. D.C.A. Pitești, RIJO 1, fond *Subzona A.P. Covurlui. Jurnal de operațiuni 1944*, dosar 4497/1944.
- [110]. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Brașov, fond *Primăria orașului Brașov*, dosar 32/1800.
- [111]. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bihor, fond *Primăria Oradea*, dosar 6/1931.

II. Lucrări generale

- [112]. ARIMIA, Vasile (coord.), *Istoria pompierilor militari bucureșteni*, București, 1996.
- [113]. ASAKI, Alexandru, *Album al Oastei Moldovei*, Institutul Albinei, Jassy, 1858.
- [114]. ALBINI, Septimiu, *1848 în Principatele Române*, București, 1910.
- [115]. ADĂNILOAIIE, N., I. CUPȘA, Gheorghe, *Războiul pentru independența națională a României 1877-1878*, Editura Politică, București, 1967.

- [116]. BERGER, Adolf, *Encyclopedic Dictionary of Roman Law*, The Lawbook Exchange, Philadelphia, 2014.
- [117]. BLACKSTONE, Geoffrey Vaughan, *History of the British Fire Service*, Routledge & Kegan Paul, First Edition, 1957.
- [118]. BARBU, Vasile, *Introducere în dreptul polițienesc unificat*, Oradea, 1924.
- [119]. BIANU, Eugen, *Îndreptar profesional în știința polițienească – ordinea obștească*, București, 1938.
- [120]. BOYAR, Ebru, FLEET, Kate, *A Social History of Ottoman Istanbul*, Cambridge University Press, UK, 2010.
- [121]. BOBOCESCU, Vasile, *Istoria poliției române*, București, 2000.
- [122]. BĂLAN, Vasile (coord.), *Culegere de articole privind istoria pompierilor*, București, 2013.
- [123]. BĂLCESCU, Nicolae, *Opere. Corespondență*, vol. IV, Editura Academiei Române, București, 1962.
- [124]. BUZATU, Gheorghe, DUMITRESCU, Horia (coord.), *România în al Doilea Război Mondial*, Editura D.M. Press, Focșani, 2000.
- [125]. BODEA, Cornelia, *1848 la români. O istorie în date și mărturii*, I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.
- [126]. BOICU, L., Boicu, PLATON, Gheorghe, ZUB, Alexandru (coord.), *Cuza Vodă, in memoriam*, Editura Junimea, Iași, 1973.
- [127]. BUȘE, Constantin, *Comerțul exterior prin Galați sub regimul de port franc (1837-1883)*, Editura Academiei RSR, 1976.
- [128]. CORNU, Gérard, *Linguistique juridique*, Montchrestien, Paris, 1990.
- [129]. CAPROȘU, Ioan, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. VIII, Editura „Dosoftei”, Iași, 2006.
- [130]. CĂZĂNIȘTEANU, Constantin, NICULAE, Nicolae, *Documente privind istoria militară a poporului român. Noiembrie 1882-decembrie 1885*, Editura Militară, București, 1975.
- [131]. CALAFETEANU, Ion, *Români la Hitler*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1989.
- [132]. CHEREȘTEȘIU, V. MACIU, V., ȘTIRBU, S., *Documente privind istoria României. Războiul de independență (16 iulie 1877-31 august 1877)*, vol. 5, Editura Academiei, 1953.
- [133]. CHEREȘTEȘIU, V. MACIU, V., ȘTIRBU, S., *Documente privind istoria României. Războiul pentru independența României*, vol. 7, Editura Academiei R.P.R., 1954.
- [134]. CREANGĂ-STOILEȘTI, Gheorghe Florea, *Istoria apărării civile*, vol. I,II, Editura Porto-Franco, Galați, 1993.
- [135]. CUMMINGS, Larry L., STAW, Barry M. (coord.), *Research in organizational behavior. An annual series of analytical essays and critical reviews*, Greenwich, JAI Press.
- [136]. DJUVARA, Neagu, *Între Orient și Occident. Țările Române la începutul epocii moderne (1800-1848)*, Humanitas, 2013.
- [137]. DJUVARA, Neagu, *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne (1800-1848)*, ediția a VIII-a, Humanitas, București.
- [138]. DICAN, Petru, *File din istoria pompierilor maramureșeni*, Baia Mare, 2010.
- [139]. FILITTI, Ioan C., *Principatele Române de la 1828 la 1834. Ocupația rusească și Regulamentul Organic*, București.
- [140]. FILITTI, Ioan C., *Despre vechea organizare administrativă a Principatelor Române*, Imprimeriile E. Marvan, București, 1935.
- [141]. FIROIU, Dumitru V., *Istoria statului și dreptului românesc*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976.
- [142]. GIURESCU, Dinu C. (coord.), *Istoria românilor*, vol. X (1948-1989), Editura Enciclopedică, București, 2013.

- [143]. GHEORGHE, C., ȘERBU, Miliana, *Miniștrii de interne (1862-2007)*, Editura Ministerului de Interne și Reformei Administrative, București, 2007.
- [144]. HADNAGY, Imre József, *Apărarea contra incendiilor, sau completări la istoria evoluției reglementărilor în domeniul apărării împotriva incendiilor, respectiv la istoria apariției decretelor locale și naționale*, Tüzoltó Múzeum Évkönyve, Budapesta, 2008.
- [145]. HITCHINS, Keith, *Români: 1774-1866*, București, Humanitas, 1996.
- [146]. HITCHINS, Keith, *România 1866-1947*, ediția a 2-a, Humanitas, București, 1997.
- [147]. IFTIMI, Sorin, ICHIM, Aurica, *Uniforme militare ilustrate de Alexandru Asachi*, Editura Vasiliana 98, Iași, 2012.
- [148]. ISAR, Nicolae, *Istoria modernă a românilor 1774-1848*, vol I, Editura Fundației România de Măine, București, 2005.
- [149]. KOÇU, Resad Ekrem, *Istanbul Tulumbacıları*, Dogan Kitap, 2016.
- [150]. LAHOVARI, George Ioan, *Hârtii vechi. Geneza oștirii românesci*, București, 1893.
- [151]. MARIN, Gheorghe (coord.), *Enciclopedia armatei României*, București, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2009.
- [152]. MAESTRACCI, Bruno, *La protection civile, acteur majeur de la gestion des crises ? Pour un concept universel de protection des populations en temps de paix*, Université Pascal Paoli, 2011.
- [153]. MOISUC, Florica; ZAMFIRESCU, Dan, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, Editura Minerva, București, 1984.
- [154]. MUNTEANU, George, *Galații în timpul marelui războiu mondial 1916-1918*, Editura Axis Libri, Galați, 2014.
- [155]. MILLS, J. C. Helms, *Making sense of organizational change*, London, Routledge, 2003.
- [156]. NĂDEJDE, Vasile, *Centenarul Renașterii Armatei Române (1830-1930)*, Tipografia „Cultura românească”, Iași, 1930.
- [157]. NĂSTUREL, P.V. General, *Contribuțiuni la istoria artileriei române*, București, Stabiliment de Arte Grafice „Universala”, 1907.
- [158]. NEGULESCU, Paul, ALEXIANU, George, *Regulamentele Organice ale Valahiei și Moldovei*, vol. I, București, Întreprinderile „Eminescu” S.A., 1944.
- [159]. NEGOIȚĂ, Paul I., *Pompierii râmniceni - de la sacale, la autospeciale*, Editura Omega, Buzău, 2009.
- [160]. NEACȘU A. Neacșu, NEACȘU, Sorina Carmen, *Revista „Pompierii români” la 80 de ani*, Editura Pompierii Români, București, 2013
- [161]. OLTEAN, Daniil, *Mănăstirea „Sfinții Arhangheli”- Metoc din Galați*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2005.
- [162]. ONCESCU, Iulian, BRUJA, Radu Florian, *Istoria între mituri și realități ale României moderne*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2010.
- [163]. PANȚURU, Ion, *File din istoria pompierilor români*, Serviciul Editorial și Cinematografic, București, 1983.
- [164]. PANȚURU, Ion, *File din Istoria Pompierilor Români. Contribuția pompierilor artileriști la Războiul pentru Independență*, Ministerul de Interne – Serviciul Editorial, Presă și Propagandă în rândul populației, București, 1977.
- [165]. PANȚURU, Ion, *File din istoria pompierilor. Corpul pompierilor militari (1918-1940)*, Serviciul Editorial și Cinematografic, București, 1981.
- [166]. PACU, Moise N., *Cartea județului Covurluii. Note geografice, istorice și în deosebi statistice*, București, Stabilimentul Grafic I.V. Socec, 1891.
- [167]. PAPAZOGLU, Dimitrie, *Istoria fondării orașului București, Capitala Regatului Român*, Editura Curtea Veche, București, 2005.

- [168]. PAPAZOGLU, Dimitrie, *Istoria fondării oraşului Bucureşti*, Editura Fundația Culturală „Gh. Marin Speteanu”, Bucureşti, 2000.
- [169]. PAPAZOGLU, D., *Catehismul soldatului român sau adevărata descriere a vitejei luptei a românilor din Dealul Spirei cu oştirea otomană la anul 1848*, Tipografia Spectatorului, Bucureşti, 1862.
- [170]. PĂLTÂNEA, Paul, *Istoria oraşului Galaţi. De la origini până în 1918*, vol. I, ediția a II-a, Editura Partener, Galaţi, 2008.
- [171]. PANTAZZI, Ethel G., *România în lumini și umbre (1909-1912)*, Humanitas, Bucureşti, 2015.
- [172]. PASCU, Ștefan, *Meșteșugurile în Transilvania până în secolul al XVI-lea*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1954.
- [173]. POPESCU, Ion (coord.), *Istoria artileriei române*, Bucureşti, 1977.
- [174]. POHRIB Gheorghe, LUPAȘCU, Neron, PETOLEANU P.V., *Istoricul pompierilor militari 1835-1935*, Atelierele „Cartea Românească”, Bucureşti, 1935.
- [175]. POHRIB, Adrian, *Din istoria Poliției române. Poliția oraşului Galaţi între anii 1832 și 1949. Istoric și documente*, Editura Agaton, Galaţi, 2013.
- [176]. POSTU, Corneliu, FLOREA, Petrișor, POPESCU, Cornel (coord.), *Armata română și Marea Unire*, Editura Militară, Bucureşti, 2018.
- [177]. RĂDULESCU, Ion Heliade, *Amintiri asupra istoriei regenerării române sau evenimentele de la 1848*, Bucureşti, 1893.
- [178]. SÂNDOR, Pal-Antal, *Sigiliile instituțiilor mureșene*, Editura Mentor, Târgu-Mureș, 2013.
- [179]. SĂGEATĂ, Dănuț Radu, *Deciziile politico-administrative și organizarea teritoriului. Studiu geografic cu aplicare la teritoriul României*, Bucureşti, 2006.
- [180]. SCAFES, Cornel; SCAFES, Ioan; ȘERBĂNESCU, Horia; ANDONIE, Corneliu, *Armata română în Războiul de Independență (1877-1878)*, Editura Sigma, Bucureşti, 2002.
- [181]. SCAFES, Cornel, SCAFES, Ioan, ȘERBĂNESCU, Horia, ANDONIE, Corneliu, *Armata Română în vremea lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866)*, Editura Total Publishing, Bucureşti, 2003.
- [182]. STÂNCULESCU, Victor, UCRAIN, Constantin, *Istoria artileriei române în date*, Bucureşti, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.
- [183]. SOUTZO, Nicolas, *Notions statistique sur Moldavie*, Iași, Editura Librăriei Hennig, 1849.
- [184]. ȘERBĂNESCU, Horia Vladimir, *Imaginea Armatei Române Moderne în Iconografie 1830-1914*, Academia Română, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, Bucureşti, 2005.
- [185]. TACITUS, Cornelius, *Opere III. Anale*, Editura Științifică, Bucureşti, 1964.
- [186]. THOMAS, R., MILLS, A. J. (coord.), *Identity politics at work: Resisting gender and gendered resistance*, London, Routledge, 2002.
- [187]. UBAN, Valentin, *Repere cultural-educative: protecția civilă*, Editura Ministerului Administrației și Internelor, Bucureşti, 2011.
- [188]. URECHIA, Vasile Alexandrescu, *Istoria românilor*, tomul XI, Editura Tipo Moldova, Iași, 2010.
- [189]. URECHIA, V.A., *Istoria Românilor*, vol. VIII, Editura TipoMoldova, Iași, 2010.
- [190]. VITCU, Dumitru, BĂDĂRĂU, Gabriel, *Regulamentul organic al Moldovei*, Editura Junimea, Iași, 2004.
- [191]. VLĂDESCU, Cristian M., *Uniformele armatei române de la începutul secolului al XIX-lea până la victoria din mai 1945*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1977.
- [192]. ZĂGĂNESCU, Pavel, *Amintire de faptele glorioase săvârșite de pompieri în ziua de 13 Septembrie 1848*, Bucureşti, 1859.
- [193] BUJOREANU, Ioan M., *Legiuirile României vechi și noi câte s-au promulgat până la finele anului 1873*, Bucureşti, Noua Tipografie a Laboratorilor Români, 1873.